

كلمات قصص اهم زمان

مكتبة الفلاح

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

کلمات قصار امام زمان علیه السلام

نویسنده:

محمد تقی اکبر نژاد

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۷	کلمات قصار امام زمان علیه السلام
۱۷	مشخصات کتاب
۱۷	مقدمه ناشر
۱۷	مقدمه مؤلف
۱۷	نکته اول: روش آدرس دهی در کتاب حاضر
۱۸	نکته دوم
۱۸	کلمات قصار
۱۸	دعا برای در امان ماندن از فتنه‌ها(۱)
۱۸	امام و بینیازی از دیگران
۱۸	امام و نترسیدن از تنها بی
۱۸	امام و تربیت بندگان
۱۸	امام و انتقاد از شیعیان
۱۸	امام و راز امامت
۱۹	امام و استمرار امامت
۱۹	امامت و باطل شدن دین
۱۹	امام و توصیف پدر
۱۹	امام و انتقال علوم
۱۹	امام و عظمت امامت
۱۹	وظایف شیعیان
۱۹	امام و وظایف امامت
۱۹	وظایف شیعیان و کنچکاوی بی‌مورد
۱۹	وظایف شیعیان و راست و چپ

۲۰	وظایف شیعیان و راه نزدیک شدن به امام
۲۰	امام و دلسوزی نسبت به شیعیان
۲۰	حضرت زهرا علیها السلام الگوی امام
۲۰	نتیجه حماقت و جهالت
۲۰	دعا برای عافیت از آفت‌ها
۲۰	بدترین زمان‌ها ^(۳)
۲۰	امام و توصیف خدا ^(۴)
۲۰	امام و مبارزه با غلو
۲۱	شیعه مودی
۲۱	امام و شهادت به عقاید حقه
۲۱	امام و بیزاری از غالیان
۲۱	امام و پناه بردن به خدا از گمراهی ^(۱۰)
۲۱	انتقاد از شیعیان و بی‌توجهی به روایات
۲۱	امام و ضرورت امامت
۲۱	امام و توصیف پدر
۲۲	امام و توصیف امام
۲۲	امام و عظمت امامت
۲۲	اراده خدا
۲۲	وظایف شیعیان در بازگشت به امام
۲۲	وظایف شیعیان و تجسس ممنوع
۲۲	امامت و معدن حقیقت
۲۳	وظایف شیعیان و ممنوعیت تجسس
۲۳	امام و دفاع از حقوق شخصی ^(۱۶)
۲۳	دقت امام در مطالعه نامه‌ها ^(۱۹)

۲۳	اراده خدا درباره حق و باطل
۲۳	راز بعثت و امامت در اراده الهی
۲۴	امام و بیان سیر نبوت
۲۴	امام و بیان سیر امامت
۲۴	حکمت نصب امامان معصوم علیهم السلام
۲۴	چرا خداوند ائمه را با استعدادهای فوق العاده بیشتری آفرید؟
۲۴	امام و جعفر کذاب
۲۵	اراه خدا در حفظ حق
۲۵	امام شدن دو برادر!
۲۵	عظمت امام
۲۵	امام و توکل بر خدا
۲۵	هدیه‌ای که امام رد کرد!(۲۷)
۲۵	امام و تفسیر امّ المؤمنین بودن زنان پیامبر و حق طلاق برای حضرت امیر علیه السلام(۲۸)
۲۶	اگر خدا ذلیل کند...
۲۶	امام و معنای فاخلع نعلیک
۲۶	نام حسین و اشک روان بر گونه‌های زکریا!
۲۶	امام و تفسیر کهیعص
۲۶	حضرت یحیی علیه السلام تجسمی از امام حسین علیه السلام
۲۷	یکی از شباهت‌های امام حسین و حضرت یحیی
۲۷	انتخاب امام؛ مردم یا خدا؟
۲۷	اشتباه موسی علیه السلام در انتخاب صالحان امت
۲۷	حق اختیار با کیست؟
۲۷	چرا مهاجرین و انصار حق انتخاب نداشتند؟
۲۸	دلیل مسلمان شدن ابوبکر و عثمان

۲۸	طراحی توطئه قتل پیامبر!
۲۸	دلیل بیعت طلحه و زبیر
۲۸	امام و سفرای او
۲۸	امام و خبر مرگ عثمان بن سعید عمری رحمه الله اولین سفير امام عليه السلام
۲۸	تعزیت امام عصر به محمد بن عثمان رحمه الله در ماتم پدرش
۲۹	امام و ستایش محدث بن عثمان رحمه الله به عنوان دومین سفير
۲۹	تقدیر از محمد بن عثمان رحمه الله در نامه‌ای به محمد بن ابراهیم بن مهزیار رحمه الله (۳۴)
۲۹	امام عليه السلام و لزوم تبعیت از منصوبین ایشان
۲۹	تقدیر امام عصر عليه السلام از حسین بن روح نوبختی سومین سفير (۳۶)
۲۹	امام و آخرين نامه به همراه دستورات نهايی ایشان به علی بن محمد سمری رحمه الله
۲۹	امام و آخرين نامه به همراه دستورات نهايی ایشان به علی بن محمد سمری رحمه الله
۲۹	خبر مرگ (۳۷)
۳۰	دستورات نهايی
۳۰	خبر از وقوع غیبت کبری
۳۰	زمان ظهور
۳۰	مدعيان نيابت
۳۰	امام و مدعيان دروغين نيابت
۳۰	امام و مدعيان دروغين نيابت
۳۰	امام و لعن احمد بن هلال کرخی (۳۹)
۳۰	جواز عمل به روایاتی که مدعيان دروغين قبل از انحراف نقل کردند
۳۰	امام و لعن شلمغانی (۴۰)
۳۱	امام و بیزاری از شلمغانی و پیروان او
۳۱	امام و ترس از مدعيان دروغين
۳۱	امام و مقام تسلیم

۳۱	ادعای شلمگانی و لعن امام(۴۳)
۳۱	امام و علمای اسلام
۳۱	حمایت امام از محمد بن جعفر(۴۴)
۳۱	امام علیه السلام برای حسن بن قاسم بن علاء دعا می‌کند!(۴۵)
۳۲	نصب حسن بن قاسم بن علاء به جای پدرس!
۳۲	امام و اظهار عشق و شعف به... (۴۶)
۳۲	وصیت پدرم این بود... -
۳۲	من منتظرم!
۳۲	انتقال علم امامت
۳۲	وصیت‌های پدرم
۳۳	اصحاب امام زمان علیه السلام در دوره غیبت از زبان امام حسن عسکری
۳۳	مؤمنان مانند پرنده به دنبال لانه می‌گردند
۳۳	ذلت را تحمل می‌کنند
۳۳	أهل قناعتند
۳۳	دین شناسند
۳۳	سنگ زیرین آسیاب
۳۳	بسیار صبورند
۳۳	توصیه‌های پدر
۳۳	حکمت صبر
۳۴	عزت در لابلای حوادث
۳۴	ظهورت نزدیک است!
۳۴	پرچم‌هایت را می‌بینم
۳۴	شیعیان دورت حلقه زده اند
۳۴	عنایت خدا به یاران تو

۳۴	خدا به واسطه تو ...
۳۵	کودکان و شوق دیدار
۳۵	حیوانات وحشی در جستجوی راه
۳۵	به نام حرمان نگوا!
۳۵	وظایف شیعیان در هنگام ظهور
۳۵	امام به فکر همه چیز است!
۳۵	امام و دعای ابراهیم بن مهزیار
۳۶	امام و قناعت پیشگی
۳۶	محبت و نصیحت خالصانه
۳۶	فرمایشات امام زمان علیه السلام به شیخ مفید رحمه الله (۵۲)
۳۶	نامه امام به برادرش! (۵۳)
۳۶	خدا اجازه داد تا نامه بنویسم
۳۶	نامه را به دیگران هم بده
۳۷	محل زندگی امام زمان علیه السلام
۳۷	امام و آگاهی از حوادث
۳۷	امام و لغزش امت
۳۷	گلایه از پیمان‌شکنی شیعیان
۳۷	امام همیشه بیدار
۳۷	وظایف شیعیان در کمک به خودشان
۳۷	نشانه قیام
۳۷	وظایف شیعیان و تقویه
۳۸	من ضامن نجات عاقل‌ها هستم!
۳۸	وظایف شیعیان و دستور العمل امام علیه السلام
۳۸	دعای برادر

۳۸	نامه امام به برادر
۳۸	کسی که مایه مباهات امام است (۵۹)
۳۸	حفظ اسرار از نامحرمان
۳۸	امام خانه به دوش
۳۸	امام و خبر دادن از آینده
۳۹	نشانه‌های قیام
۳۹	وظایف شیعیان و سرنوشت آن‌ها
۳۹	وظایف شیعیان و ضمانت امام
۴۰	وظایف شیعیان و دلیل تأخیر ظهور
۴۰	امام و نامه به برادر
۴۰	امام زمان علیه السلام در رثای شیخ مفید رحمه الله (۶۲)
۴۰	دستور امام زمان علیه السلام به مرجع تقلید حضرت آیت الله اصفهانی (۶۵)
۴۰	توقیعات فقهی
۴۰	امام و انکار نسبت فامیلی با خدا (۶۷)
۴۰	امام و مَثَلِ جعفر
۴۰	حکم آبجو
۴۰	شرایط وجوهات مورد قبول امام
۴۱	زمان ظهور
۴۱	تحریف عاشورا
۴۱	جانشینان امام زمان در دوره غیبت
۴۱	شرط پذیرش وجوهات شرعی
۴۱	درآمد ترانه‌خوانی
۴۱	امام و لعن ابوالخطاب غالی
۴۱	دست بردن در مال امام

۴۱	کسانی که از پرداخت وجوهاتشان پیشیمانند!
۴۲	دلیل غیبت امام
۴۲	کیفیت بهرمندی از امام غایب
۴۲	فواید وجود امام
۴۲	وظایف شیعیان و سؤالات ممنوع
۴۲	وظایف شیعیان و دعای تعجیل فرج
۴۲	فضیلت دعای بعد از نمازهای واجب (۷۷)
۴۲	فضیلت سوره‌های توحید و قدر در نماز (۷۸)
۴۳	امام و دعا برای شیعیان
۴۳	زایمان در بهشت (۸۰)
۴۳	تسبیحی از جنس تربت حسینی
۴۳	کیفیت نماز خواندن در حرم‌های مطهر
۴۳	امام و لعن دست‌اندازی کنندگان در اموال ایشان (۸۳)
۴۴	خاک مالی بینی شیطان
۴۴	شکایت زمین
۴۴	تأخیر نماز صبح و عشاء (۸۵)
۴۴	سرزنش صمیمانه (۸۶)
۴۴	توجه کامل به مشکلات شیعیان
۴۴	دستور العمل امام زمان برای کسانی که خود را
۴۵	امام و ستایش دوستان واقعی
۴۵	غم امام در مصائب شیعیان
۴۵	گفتن نام امام زمان (۹۱)
۴۵	تعیین زمان ظهور (۹۶)
۴۵	دعاهای امام زمان علیه السلام (۹۷)

۴۵	دعا برای ظهور فرج
۴۶	امام زمان و گلایه از شیعیان(۹۹)
۴۶	دعای مختصر و کامل
۴۶	دعای فرج
۴۷	سلام به امام زمان علیه السلام(۱۰۱)
۴۷	امام و اختیارات
۴۷	راز آفرینش
۴۷	تولی و تبری
۴۷	معامله با خدا
۴۸	مصنوبیت از شر دشمنان(۱۰۲)
۴۸	دعای امام علیه السلام برای فرج خودشان(۱۰۴)
۴۹	حرز(۱۰۵) امام زمان علیه السلام
۴۹	دعای در زمان غیبت(۱۰۶)
۴۹	دعای فرج
۴۹	دعا برای مصنوبیت از شر آخرالزمان
۵۰	شکایت از یتیمی
۵۰	پیروزی در دنیا و آخرت
۵۰	دعای فرج(۱۰۸)
۵۰	در خواست انتقام
۵۰	دعای فرج(۱۰۹)
۵۰	امام زمان روضه‌خوانی می‌کند
۵۰	ارادت امام زمان علیه السلام نسبت به امام حسین علیه السلام(۱۱۰)
۵۱	آرزوهای امام زمان علیه السلام درباره امام حسین علیه السلام
۵۱	حضرت امام زمان علیه السلام درباره شهدای کربلا

۵۱	سیمای امام حسین علیه السلام در کلام امام زمان علیه السلام
۵۲	روضه روز عاشورا
۵۳	حسین تجسم اسلام
۵۴	عزای کل هستی برای امام حسین علیه السلام
۵۴	توصیل به خاک کربلا
۵۴	توصیل به معصومین علیهم السلام
۵۵	توصیل به پیامبر و قبر امام حسین علیه السلام
۵۵	خواسته‌های روز عاشورا
۵۶	توصیل به امام حسین علیه السلام
۵۶	رابطه با دنیا و آخرت
۵۶	فقیر و غنی
۵۷	بیچاره و بدیخت واقعی
۵۷	بدترین بندۀ و بهترین خدا
۵۷	بی حیایی!
۵۷	توصیل به امام حسین علیه السلام
۵۷	دعای عمومی
۵۷	دعای امام برای شیعیان (۱۱۱)
۵۸	دعای امام زمان علیه السلام در ایام مبارک رمضان (۱۱۲)
۵۸	اقرار به گناهان (۱۱۳)
۵۸	معصیت و انواع آن
۵۸	امام زمان علیه السلام و سلام بر حضرت امیر علیه السلام (۱۱۷)
۵۹	عظمت امام (۱۱۹)
۵۹	معجزات امام زمان علیه السلام
۵۹	وظایف شیعیان و کسب حلال (۱۲۱)

۵۹	امام و یاری یاران(۱۲۳)
۵۹	دیدار با امام زمان علیه السلام
۵۹	منم مهدی(۱۲۶)
۵۹	مدت واقعی غیبت
۵۹	غصب زمین مسجد جمکران(۱۲۹)
۵۹	جمکران، مکانی جدا شده و استثنای
۶۰	امام و تشویق به عبادت در مسجد جمکران
۶۰	روش خواندن نماز تحيیت مسجد
۶۰	روش خواندن نماز امام زمان علیه السلام در مسجد جمکران
۶۰	ملحقات
۶۰	امام زمان علیه السلام در روزهای اوّل ظهور
۶۰	امام زمان علیه السلام و یاری خواستن از مردم(۱۳۱)
۶۱	من عصاره تمام پیامبرانم
۶۱	نزدیکترین به قرآن
۶۱	نزدیکترین به سنت
۶۱	به حرمت خدا و رسول او و خودم
۶۱	من محمد و علیم!(۱۳۳)
۶۱	من حسن و حسینم!
۶۱	من ائمه بعد از حسینم!
۶۱	ما و عده قرآن هستیم(۱۳۴)
۶۲	دستور العمل کلی(۱۳۶)
۶۲	دلیل غیبت(۱۳۷)
۶۲	فهرست منابع و مأخذ
۶۳	بی نوشته ها

۶۳	-----	۵۴ تا ۱
۶۷	-----	۹۶ تا ۵۵
۷۱	-----	۱۳۸ تا ۹۷

كلمات قصار امام زمان عليه السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه : محمدبن حسن (عج)، امام دوازدهم ۲۵۵ق - عنوان و نام پدیدآور : کلمات قصار امام زمان عليه السلام / مولف محمدتقی اکبرنژاد. مشخصات نشر : قم: مسجد مقدس جمکران ۱۳۸۷. مشخصات ظاهربی : ۱۴۳ ص. شابک : ۱۲۰۰۰-۹۷۸-۹۶۴-۹۷۳-۹۰۸۹-۹: وضعیت فهرست نویسی : برون سپاری. یادداشت : چاپ دوم. یادداشت : کتابنامه: ص. [۱۴۲]-[۱۴۳]؛ همچنین به صورت زیرنویس. موضوع : محمدبن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. -- کلمات قصار شناسه افروده : اکبرنژاد ، محمدتقی شناسه افروده : مسجد جمکران (قم) رده بندی کنگره : BP51/۲ الف ۷ ک ۸ ۱۳۸۷ رده بندی دیوی : ۹۵۹/۲۹۷ شماره کتابشناسی ملی : ۱۲۸۶۰۰

مقدمه ناشر

استقبال مردم به خصوص جوانان متدين و غيور کشور اسلامی ايران از معارف اهل بيت عليهم السلام به ویژه معارف مهدوی عليه السلام ما را بر آن داشت که اثر پيش روی شما عزيزان، را که برگرفته از کلام حضرت مهدی صاحب الزمان عليه السلام است و با تلاش و تحقيق برادر ارجمند حجت الاسلام و المسلمين اکبرنژاد جمع آوري شده به زبور طبع آراسته گردد. اميد است مورد تأييد حضرت حق و عنایت حضرت صاحب الزمان حجت بن الحسن عسکري عليهما السلام قرار گيرد. ان شاء الله. مدير مسؤول انتشارات مسجد مقدس جمکران حسين احمدی

مقدمه مؤلف

سلام بر مهدی يگانه منجي عالم بشريت بعد از اتمام كتاب موسوعه توقعات الامام المهدى، بالفاصله درخواست ترجمه آن برای استفاده هموطنان فارسي زبان داده شد. با اشتياق از اين درخواست استقبال كردم و با تمام توان شروع به ترجمه كتاب نامبرده نمودم. تا شايد بتوانم خدمتی به عرصه فرهنگی و مذهبی جامعه اسلامی كرده باشم. همزمان با شروع ترجمه كتاب موسوعه توقعات الامام المهدی تصميم گرفتم که گلچيني كامل از سخنان قصار و ماندگار آن امام همام را خدمت دوستان عرضه کنم. از آنجا که کلمات قصار امام زمان عليه السلام جمع آوري نشده بود و تنها به بيان چهل حدیث از بیانات ایشان اكتفا شده بود، مصمم شدم تا اين کار را به صورت جامع به انجام برسانم. از اين رو همزمان با ترجمه موسوعه که كامل ترین مجموعه سخنان امام زمان عليه السلام است، اقدام به انتخاب و گرینش فرمایشات گهربار ایشان کردم. به همين دليل نيز آن را براساس موضوع بندی و فهرست موسوعه توقعات منظم گردم. در آغاز آدرس هاي روایات را به جهت اتكاء به منابع موسوعه نياورده بودم. دوستان گرانقدر در انتشارات مسجد مقدس جمکران توصيه کردند تا آدرس ها و منابع کلمات قصار را بدان بيفزایم. از اين پيشنهاد استقبال کرده و منابع را بدان افرودم. مجموعه اي که پيش رویتان قرار دارد. بي شک کامل ترین مجموعه از کلمات قصار آن حضرت است. در اين مجموعه بيشتر به مسائل عمومي و غير تخصصي پرداخته شده است. به عنوان مثال از نقل مسائل فقهی اختلافی به شدت پرهیز شده است. زيرا اين مسائل باید توسط اهل فن آن مورد بررسی هاي فقهی قرار گيرند.

نکته اول: روش آدرس دهی در كتاب حاضر

اکثریت قاطع منابع و مأخذ روایات مجموعه حاضر، از کتاب شریف بحار الانوار علامه مجلسی رحمه الله نقل شده است. و به همین مقدار بستنده نشده و علاوه بر این دو از منابع دیگری نیز آدرس داده شده است. از آنجا که کتاب‌های مختلف معمولاً با قدری اختلاف روایات را نقل کرده‌اند. به همین جهت معیار در نقل ما، تنها کتاب بحار الانوار می‌باشد.

نکته دوم

با توجه به این که برخی از نامه‌ها و فرمایشات امام زمان علیه السلام طولانی و حاوی کلمات قصار متعددی می‌باشند از این رو گاه چندین جمله از یکی از نامه‌های آن حضرت استفاده شده است. به همین جهت نیاز به آدرس جدیدی نداشتند. لذا در اولین جمله، آدرس به طور کامل ذکر شده و در سایر جملاتی که از آن نامه استفاده شده است، آدرس نیامده است. بنابراین مادامی که آدرس جدیدی ذکر نشده باشد، بدان معناست که از همان مأخذ قبلی می‌باشد. والسلام علی من اتبع الهدی محمد تقی اکبر نژاد ۱۸/۶/۸۵ مصادف با نیمه شعبان

كلمات قصار

دعا برای در امان ماندن از فتنه‌ها(۱)

عَافَانَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ مِنَ الْفِتْنَ وَوَهَبَ لَنَا وَلَكُمْ رُوحَ الْيَقِينِ وَأَجَارَنَا وَإِيَّاكُمْ مِنْ سُوءِ الْمُنْقَلَبِ؛ خداوند ما و شما را از فتنه‌ها مصون دارد.
به ما و شما روح یقین عنایت کند و همه ما را از بد عاقبتی، در پناه خود حفظ کند. امام و غم شیعیان عَمَّنَا ذَلِكَ لَكُمْ لَا لَنَا وَسَأَوْنَا فِيْكُمْ لَا فِينَا؛ این مسئله ما را ناراحت و آزرده کرد؛ البته نه به خاطر خودم بلکه به خاطر خود شما.

امام و بی‌نیازی از دیگران

أَنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَلَا فَاقَةَ بِنَا إِلَى عَيْرِهِ؛ خدا با ما است، به همین خاطر ما نیازی به غیر او نداریم.

امام و نترسیدن از تنهایی

الْحُقُّ مَعَنَا فَلَنْ يُوحِشَنَا مِنْ قَعْدَ عَنَّا؛ حق با ما است، از این رو از روگردانی دیگران هراسی نداریم.

امام و تربیت بندگان

نَحْنُ صَنَاعُ رَبِّنَا وَالْخَلْقُ بَعْدَ صَنَاعَنَا؛ ما تربیت یافتگان خداییم و بقیه مخلوقات، تربیت یافتگان ما هستند.

امام و انتقاد از شیعیان

يَا هُؤلَاءِ مَا لَكُمْ فِي الرَّبِّ تَرَدَّدُونَ وَفِي الْحَيْرَةِ تَتَعَكَّسُونَ؟ آقایان! چه شده است که در تردید به سر می‌برید و در حیرت خود سرگردانید! (از شما بعید است).

امام و راز امامت

أَوْ مَيَا رَأَيْتُمْ كَيْفَ جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ مَعَاقِلَ تَأْوُونَ إِلَيْهَا وَأَعْلَامًا تَهْتَدُونَ بِهَا مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَى أَنْ ظَهَرَ الْمَاضِي علیه السلام؛ آیا توجه

نکردید که خداوند از زمان آدم تاکنون مراکزی را قرار داد تا آن‌ها را قصد کنید و نشانه‌هایی را برایتان نصب کرد تا به واسطه آن‌ها هدایت شوید؟

امام و استمرار امامت

كُلَّمَا غَابَ عَلَمٌ بَيْدَا عَلَمٌ؛ هرگاه نشانه‌ای گم شد، نشانه‌ای دیگر جایگزین آن می‌شود. إذا أَفَلَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ؛ هرگاه ستاره‌ای افول می‌کرد، ستاره‌ای دیگر طلوع می‌کند.

امامت و باطل شدن دین

فَلَمَّا قَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ظَنَّتُمْ أَنَّ اللَّهَ أَبْطَلَ دِينَهُ وَقَطَعَ السَّبَبَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْخَلْقِ؛ متأسفانه زمانی که پدرم فوت کرد، گمان کردید که خداوند متعال دینش را باطل کرد و واسطه میان خود و خلقش را از میان برداشت!

امام و توصیف پدر

إِنَّ الْمَاضِيَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَضِيَ سَعِيدًا فَقِيَادًا عَلَى مِنْهَاجِ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ حَذْوَ النَّغْلِ بِالنَّغْلِ؛ پدرم با سعادت کامل درگذشت. او روش و سیره پدرانش را قدم به قدم پیروی کرد.

امام و انتقال علوم

فِينَا وَصِيَّتُهُ وَعِلْمُهُ وَمَنْ هُوَ خَلَفُهُ وَمَنْ يَسُدُّ مَسَدَّهُ؛ اکنون نیز وصیت و علم او نزد من است. من جانشین و جایگزین او هستم.

امام و عظمت امامت

لَوْلَا أَنَّ أَمْرَ اللَّهِ لَا يُعْلَمُ وَسِرَّهُ لَا يُظْهَرُ وَلَا يُعْلَمُ لَظَاهِرُ لَكُمْ مِنْ حَقِّنَا مَا تَبَهَّرُ مِنْهُ عُقُولُكُمْ وَيُبَرِّيلُ شُكُوكُكُمْ؛ اگر چنین نبود که اراده خدا بر پوشیده ماندن فضایل ما مغلوب نمی‌شد و اسرارش فاش نمی‌گردد، عظمت ما آشکار می‌شد و عقل‌های شما را مبهوت خود می‌کرد و شک و تردیدهایتان را از بین می‌برد.

وظایف شیعیان

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَسَلِّمُوا لَنَا وَرُدُّوا الْأَمْرِ إِلَيْنَا؛ پس از خدا بترسید و تسليم اوامر ما شده و مسائل را به ما واگذارید.

امام و وظایف امامت

فَعَلَيْنَا الْإِصْدَارُ كَمَا كَانَ مِنَّا الْإِبْرَادُ؛ صدور و یا عدم صدور امر از وظیفه ماست.

وظایف شیعیان و کنجکاوی بی‌مورد

لَا تُحَاوِلُوا كَشْفَ مَا أُغْطِيَ عَنْكُمْ؛ در صدد کشف اموری که از شما پوشیده شده است، نباشد.

وظایف شیعیان و راست و چپ

لَا تَمِيلُوا عَنِ الْيَمِينِ وَتَعْدِلُوا إِلَى الْيُسَارِ؛ از صراط مستقیم به راست و چپ منحرف نشوید.

وظایف شیعیان و راه نزدیک شدن به امام

اجعلوا قصداً كُمْ إِلَيْنَا بِالْمَوَدَّةِ عَلَى السُّنَّةِ الْوَاضِحَةِ؛ توجّه تان را نسبت به ما براساس محبت و سنت‌های روشن شرعی قرار دهید.

امام و دلسوزی نسبت به شیعیان

لَوْلَا مَا عِنْدَنَا مِنْ مَحَبَّةٍ صَدِيقَاتٍ وَرَحْمَتِكُمْ وَإِلِّي شُفَاقٍ عَلَيْكُمْ لَكُنَّا عَنْ مُخَاطَبَتِكُمْ فِي شُغْلٍ مِمَّا قُدِّمَ إِمْتَحَنَا؛ آری اگر محبت و علاقه و دلسوزی ما نسبت به شما نبود، از ارتباط و گفت و گوی با شما به امتحانات الهی مشغول می‌شدیم.

حضرت زهرا علیها السلام الگوی امام

فِي ابْنَتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِي أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ؛ دختر رسول خداصلی الله علیه وآل‌هه برای من الگوی مناسبی است.(۲)

نتیجه حماقت و جهالت

سَيِّرَدَى الْجَاهِلُ رَدَاءَ عَمَلِهِ؛ به زودی جاهل گمراه، لباس عملش را به تن خواهد کرد.

دعا برای عافیت از آفتها

عَصِيَّ مَنَّا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ مِنَ الْمَهَالِكِ وَالْأَسْوَاءِ وَالآفَاتِ وَالْعَاهَاتِ كُلُّهَا بِرَحْمَتِهِ؛ خداوند همه ما و شما را به واسطه رحمتش از مهلکه‌ها، بدی‌ها و آفتها دور کند.

بدترین زمان‌ها (۳)

فَإِنَّ الزَّمَانَ أَصْبَعُ مَا كَانَ؛ زمان ما سخت ترین زمان‌ها است.

امام و توصیف خدا(۴)

یا مُحَمَّدَ بْنَ عَلَى تَعَالَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَمَّا يَصِّهُ فُونَ سُبْحَانَهُ وَبِحَمْدِهِ؛ ای محمد بن علی خداوند عز وجل فراتر از آن چیزی است که او را می‌ستایند. او را منزه دانسته و ستایش می‌کنم.

امام و مبارزه با غلو

لَيَسَّنَّ حُنْ شَرَكَاءُهُ فِي عِلْمِهِ وَلَا فِي قُدْرَتِهِ بَلْ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ غَيْرُهُ؛ ما شرکای او در علم و قدرتش نیستیم. بلکه کسی غیر از او از علم غیب خبر ندارد.(۵) أَنَا وَجَمِيعُ آبائِي مِنَ الْأَوَّلِينَ آدَمُ وَنُوحٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَمُوسَى وَغَيْرُهُمْ مِنَ النَّبِيِّنَ وَمِنَ الْأُخْرِيِّنَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَعَلَيْهِ بُنُّ أَبِي طَالِبٍ وَالْحُسْنُ وَالْحُسْنَيْنُ وَغَيْرُهُمْ مِمَّنْ مَضَى مِنِ الْأَئِمَّةِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ إِلَى مَثَلِغِ أَيَّامِي وَمُمْتَهَى عَصِيرِي عَبِيدُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ وَمَنْ وَتَمَامَ پَدَرَانِمِ از اولین که عبارتند از آدم و نوح و ابراهیم و موسی و غیر ایشان از پیامبران و از آخرين که محمد فرستاده خدا و علی بن ابی طالب و حسن و حسین و غیر ایشان از ائمه گذشته صلووات اللَّهِ عَلَيْهِمْ اجمعین تا روزگار من و پایان دوره

من، همه و همه بندگان خداوند عزوجل می‌باشیم.

شیعه مودی

یا مُحَمَّد بْنَ عَلَيٰ (۶) قَدْ آذَانَا جَهَلَةُ الشِّيَعَةِ وَحُمَّاقَوْهُمْ وَمَنْ دِينُهُ جَنَاحُ الْبَعْوَضَةِ أَرْجَحُ مِنْهُ؛ ای محمد بن علی! جاهلان و بی خردان از شیعیان، ما را اذیت می‌کنند و همین طور کسانی که بال مگس بر دین آنان رجحان دارد.(۷)

امام و شهادت به عقاید حقه

أَشْهَدُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَكَفَى بِهِ شَهِيدًا وَمُحَمَّدًا رَسُولَهُ وَمَلَائِكَتَهُ وَأُنْبِيَاءَهُ وَأُولَيَاءَهُ؛ شهادت می‌دهم که خدایی جز الله نیست و برای شهادت بر اعمال کافی است. شهادت می‌دهم بر محمد که فرستاده اوست و ملائکه و انبیاء و اولیايش.

امام و بیزاری از غالیان

أَشْهَدُكَ وَأَشْهَدُ كُلَّ مَنْ سَيَّمَ كِتَابِي هَذَا أَنِّي بَرِيءٌ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ مِمَّنْ يَقُولُ إِنَّا نَعْلَمُ الْغَيْبَ أَوْ نُشَارِكُ اللَّهَ فِي مُلْكِهِ أَوْ يُحَكِّمُ مَحَلَّ سَوَى الْمَحَلِّ الَّذِي نَصَبَهُ اللَّهُ لَنَا وَخَلَقَنَا لَهُ؛ تو را و همه آنها که از نوشته من باخبر خواهند شد، شاهد می‌گیرم که من بیزارم از تمام کسانی که مدعی‌اند ما علم غیب می‌دانیم(۸) یا در ملک خدا با او شریک هستیم و یا برای ما جایگاهی غیر از شأنی که خداوند برایمان عنایت کرده است و ما را برای آن خلق نموده، در نظر بگیرید. فَكُلُّ مَنْ فَهِمَ كِتَابِي وَلَمْ يَرْجِعْ إِلَى مَا قَدْ أَمْرَتُهُ وَنَهَيْتُهُ فَلَقَدْ حَلَّتْ عَلَيْهِ اللَّعْنَةُ مِنَ اللَّهِ وَمِمَّنْ ذَكَرْتُ مِنْ عِبَادِهِ الصَّالِحِينَ؛ بنابراین هر کسی که از نوشته من باخبر شود و به آنچه که امر کردم و از آنچه که نهی نمودم، باز نگردد، پس لعنت خدا و بندگان صالحی که از آنها نام بردم(۹) بر او حلال خواهد شد.

امام و پناه بردن به خدا از گمراهی (۱۰)

أَنَا أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْعَذَابِ بَعْدَ الْجَلَاءِ وَمِنَ الضَّلَالِيَّةِ بَعْدَ الْهُدَى وَمِنْ مُؤِيَّقَاتِ الْأَعْمَالِ وَمُؤْدِيَاتِ الْفَتَنِ؛ من از کوری بعد از بینایی و گمراهی بعد از هدایت و از اعمال و فتنه‌های هلاک کننده به خدا پناه می‌برم.

انتقاد از شیعیان و بی‌توجهی به روایات

كَيْفَ يَسِّئُونَ فِي الْفِتْنَةِ وَيَتَرَدَّدُونَ فِي الْحَيْرَةِ وَيَأْخُذُونَ يَمِينًا وَشَهَادَةً فَارَقُوا دِينَهُمْ أَمْ ارْتَابُوا أَمْ عَانَدُوا الْحَقَّ أَمْ جَهَلُوا مَا جَاءَتْ بِهِ الرِّوَايَاتُ الصَّادِقَةُ وَالْأَحْيَاءُ الصَّحِيحَةُ أَوْ عَلِمُوا ذَلِكَ فَتَسَوَّلُوا؛ بنگر که چگونه در فتنه‌ها سقوط می‌کنند و در تحریر و سرگردانی می‌گردند. به راست و چپ می‌روند و از دینشان فاصله می‌گیرند. آیا آنها در مورد حق دچار تردید شده‌اند؟ یا عناد می‌ورزند؟ یا این که از روایات راست و خبرهای صحیحی که به آنها رسیده است، بی‌خبرند؟ یا این که آنها را می‌دانند اما از یاد برده‌اند؟

امام و ضرورت امامت

أَمَّا تَعْلَمُونَ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ إِمَّا ظَاهِرًا وَإِمَّا مَعْنُومًا؛ آیا نمی‌دانند که خدا زمین را خالی از حجت نمی‌کند؛ حجتی که یا ظاهر است یا پنهان و در پرده.

امام و توصیف پدر

أَفْضَى الْأَمْرُ بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِلَى الْمَاضِي يَعْنِي الْحَسَنَ بْنَ عَلَيٍّ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَقَامَ مَقَامَ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقِ مُسْتَقِيمٍ؛ تا این که دوره امام قبلی یعنی حسن بن علی علیه السلام تمام شد، او جای پدرش نشست و به راه حق و راست هدایت کرد. کسان نوراً ساطعاً وَقَمِراً زَهْرَاً؛ نور درخشان و ماه تابانی بود. اختیار الله عزوجل لَهُ مَا عِنْدَهُ؛ خداوند او را برای علم خودش انتخاب کرده بود. فَمَضَى عَلَى مِنْهَاجِ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامَ حَذْنُوا التَّغْلِيلَ عَلَى عَهْدِ عَهْدَهُ وَوَصِيَّةٌ أَوْصَى بِهَا إِلَى وَصِيٍّ؛ او با روش پدرانش زندگی کرد؛ قدم به قدم بر عهد و پیمان و وصیتی که هر وصی بعد از خودش کرد، عمل نمود.

امام و توصیف امام

وَصِيَّ سَرَّهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِأَمْرِهِ إِلَى غَایَةٍ وَأَخْفَى مَكَانَهُ بِمَسْتَبَتِهِ لِلْقَضَاءِ السَّابِقِ وَالْقُدْرِ التَّالِفِ وَفِينَا مَوْضِعُهُ وَلَنَا فَضْلُهُ؛ جانشینی که خدا او را تا مدتی پنهان کرده بود و مکانش را مخفی داشته است. البته همه این‌ها با قضای حتمی قبلی او و قدر جاری او صورت گرفت.(۱۱) محل استقرار جانشینی و فضایل آن در ما است.

امام و عظمت امامت

لَوْ قَدْ أَذْنَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فِيمَا قَدْ مَنَعَهُ وَأَزَالَ عَنْهُ مَا قَدْ جَرَى بِهِ مِنْ حُكْمِهِ لَأَرَاهُمُ الْحَقَّ ظَاهِرًا بِأَخْسِنِ حِلْيَةٍ وَأَبَيِنِ دَلَالَةٍ وَأَوْضَحَ عَلَامَةٍ وَلَأَبْيَانَ عَنْ نَفْسِهِ وَقَامَ بِحُجَّتِهِ؛ اگر خداوند به چیزی که از آن منع کرده است(۱۲) اجازه می‌داد و آنچه را که از حکم حکیمانه‌اش جاری کرده است، بر می‌داشت، حق را آشکارا و با آراستگی تمام و ادله روشن و نشانه‌های واضح ظاهر می‌کرد. آن وقت آن حجت پنهان از خودش پرده بر می‌داشت و ادله خود را بیان می‌کرد.

اراده خدا

لَكِنَّ أَقْدَارَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَا - تُغَالِبُ وَإِرَادَتَهُ لَا - تُرَدُّ وَتَوْفِيقَهُ لَا - يُسْبِقُ؛ لکن آنچه که قدرت خدا است مغلوب نمی‌شود و اراده او برنمی‌گردد و کسی نمی‌تواند از توفیقش سبقت بگیرد.

وظایف شیعیان در بازگشت به امام

فَلَدِيدُّوا عَنْهُمُ اتَّبَاعُ الْهَوَى وَلْيُقِيمُوا عَلَى أَصْلِهِمُ الَّذِي كَانُوا عَلَيْهِ؛ آن‌ها باید از هوس‌های نفس خود تبعیت نکنند و به اصل خودشان که بر آن بوده‌اند بازگردند.(۱۳)

وظایف شیعیان و تجسس ممنوع

لَا يَبْخُوا عَمَّا سُرِّ عَنْهُمْ فَيَأْثُمُوا؛ آنچه را که خداوند پوشانیده است، جست و جو نکنند؛ زیرا در این صورت به معصیت می‌افتدند. لا يَكْسِبُّونَ سَرَّ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَيَنْدُمُوا؛ سر خدا را برندارند؛ زیرا پشیمان می‌شوند.(۱۴)

امامت و معدن حقیقت

لِيَعْلَمُوا أَنَّ الْحَقَّ مَعْنَا وَفِينَا لَا يَقُولُ ذَلِكَ سِوَانَا إِلَّا كَذَابٌ مُفْتَرٌ وَلَا يَدَعِيهِ غَيْرُنَا إِلَّا ضَالٌّ غَوِّيٌّ؛ شیعیان باید بدانند که حق با ما و در میان ماست. کسی غیر از ما آن را بیان نمی‌کند، مگر دروغگوی افترا زننده(۱۵) و کسی غیر از ما مدعی آن نمی‌شود مگر گمراه

سرگردان.

وظایف شیعیان و ممنوعیت تجسس

فَإِنْقِسْطَهُ رُوَا مِنَّا عَلَى هَيْذِهِ الْجُمْلَةِ دُونَ التَّقْسِيَّةِ وَيَقْنَعُوا مِنْ ذَلِكَ بِالْتَّغْرِيْضِ دُونَ التَّصْرِيْحِ؛ بنا بر این بیش از آنچه را که در باب امامت گفتم، نخواهید. و به اشاره کردن من قناعت کنید. و انتظار تصريح و توضیح نداشته باشد.

امام و دفاع از حقوق شخصی (۱۶)

يَا جَعْفَرَ مَا لَكَ تَعْرِضُ فِي حُقُوقِي فَتَحِيرَ جَعْفَرُ؛ ای جعفر آیا به ارثیه^(۱۷) من دست دراز می کنی؟ جعفر از این حرف متحریر و مبهوت شد. یا جَعْفَرُ دَارُكَ هِيَ ثُمَّ غَابٌ؛ زمانی که جده امام زمان و همسر^(۱۸) امام علی النقی علیه السلام وصیت کرد که او را در خانه خودش دفن کنند، جعفر اجازه دفن نمی داد و می گفت که خانه به من رسیده است و اجازه دفن کسی را نمی دهم. امام علیه السلام دوباره از نقطه نامعلومی پیدا شد و فرمود: «جعفر اینجا خانه توست؟» و ناپدید شد.

دقت امام در مطالعه نامه‌ها (۱۹)

أَحَادِيثُ مَعْرِفَتِي بِجَمِيعِ مَا تَضَمَّنَهُ عَلَى اخْتِلَافِ الْفَصَاطِهِ وَتَكْرَرِ الْخَطَاءِ فِيهِ؛ متوجه تمام مطالب آن و تناقض گویی‌هایی که در نامه جعفر بود و خطاهای تکراری آن، شدم.

اراده خدا درباره حق و باطل

أَبَيَ اللَّهُ عَرَوَ جَلَّ لِلْحَقِّ إِلَّا إِتَّمَاماً وَلِلْبَاطِلِ إِلَّا زُهُوقًا؛ خداوند اراده کرده است که حق را تمام کند و باطل را از بین برد. إِنَّهُ لَمْ يَجْعَلْ لِصَاحِبِ الْكِتَابِ عَلَى الْمَكْتُوبِ إِلَيْهِ وَلَا عَلَيْكَ وَلَا عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْخُلُقِ إِمَامَيْهُ مُفْتَرِضَهُ وَلَا طَاعِيَهُ وَلَا ذَمَّهُ؛ بی‌شک خداوند امامت و اطاعت نویسنده نامه^(۲۰) را نه بر مخاطب آن و نه بر تو و نه بر احدی از مخلوقاتش واجب نساخته است.

راز بعثت و امامت در اراده الهی

يَا هَذَا يَرِحْمُكَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَخْلُقِ الْخَلْقَ عَبْثًا وَلَا أَهْمَلَهُمْ سُدًّا بِلْ حَلَقَهُمْ بِقُدْرَتِهِ وَجَعَلَ لَهُمْ أَسْمَاعًا وَأَبْصَارًا وَفُلُوْبًا وَأَلْبَابًا ثُمَّ بَعَثَ إِلَيْهِمُ النَّبِيِّنَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ يَأْمُرُونَهُمْ بِطَاعَتِهِ وَيَنْهَاوْنَهُمْ عَنْ مَعْصِيَتِهِ وَيُعَرِّفُونَهُمْ مَا جَهَلُوهُ مِنْ أَمْرٍ خَالِقِهِمْ وَدِينِهِمْ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا وَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَائِكَةً يَأْتِيَنَّ بِنَهْمٍ وَبَيْنَ مَنْ بَعَثَهُمْ إِلَيْهِمْ بِالْفَضْلِ الَّذِي جَعَلَهُ لَهُمْ عَلَيْهِمْ وَمَا آتَاهُمْ مِنَ الدَّلَالِ الظَّاهِرَةِ وَالْبَرَاهِينِ الْبَاهِرَةِ وَالْأَيَّاتِ الْغَالِبَةِ؛ ای احمد - که خدا تو را مورد رحمت خویش قرار دهد - بی‌تردید خداوند متعال مخلوقش را بی‌دلیل نیافریده است و آن‌ها را سر خود رها نکرده است. بلکه آن‌ها را با قدرت خویش آفریده و آن‌ها را مجهز به اسبابی چون گوش و چشم و روح^(۲۱) و عقل کرده است. بعد از آن، پیامبرانی را جهت بشارت دادن و ترساندن ایشان برانگیخت تا آن‌ها را به اطاعت او امر کرده و از معصیتش نهی کنند. آن دسته از اوصار الهی و دینی را که با عقل‌های ایشان درک نمی‌کردند، به ایشان بی‌اموزند. کتاب‌هایی را بر ایشان نازل کرد و ملائکه‌ای را میان خود و ایشان مأمور ساخت. زیرا ایشان را بر دیگران فضیلت داده بود و آن‌ها را به دلیل‌های روشن و نشانه‌های غالب مجهز کرده بود.

امام و بیان سیر نبوت

مِنْهُمْ مَنْ جَعَلَ النَّارَ عَلَيْهِ بَرْدًا وَسَلَامًا وَاتَّخَذَهُ حَلِيلًا؛ يَكَى إِزْ آنَهَا كَسَى بُودَ كَه آتَش را برای او خنک و دلنشین ساخت و او را به دوستی خود انتخاب نمود. مِنْهُمْ مَنْ كَلَمَهُ تَكْلِيمًا وَجَعَلَ عَصَيَاهُ ثُعَبَانًا مُبِينًا؟ دِيَكْرِي نِيزْ كَسَى بُودَ كَه به وفور با او سخن گفت و عصایش را اژدهای آشکاری قرار داد. مِنْهُمْ مَنْ أَخْيَا الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَبْرَأَ الْأَكْمَهُ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِ اللَّهِ؛ برخی نِيزْ با اذن و اجازه خدا مردگان را زنده می کرد و کور مادرزاد و افراد مبتلا به پیسی را شفا می داد. مِنْهُمْ مَنْ عَلَمَهُ مُطْقَطَ الطَّفِيرِ وَأُوتَى مِنْ كُلِّ شَيْءٍ؛ به برخی نِيزْ سخن گفتن با پرنده‌گان را آموخت و از تمام امور او را بهرمند ساخت. (۲۲) بَعْثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَتَمَّ بِهِ نِعْمَتُهُ وَخَتَمَ بِهِ أَنْبِيَاءَهُ وَأَزْيَالَهُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً؛ در نهایت نِيزْ محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَحْمَةً مورد رحمت قرار دادن عالمیان برانگیخت. نعمتش را با بعثت او تمام کرد و نبوتش را با او خاتمه داد و او را به سوی تمامی انسان‌ها فرستاد. قَبْضَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَحْمَةً فَقِيدًا سَعِيدًا؛ بعد از انجام رسالت از دار دنیا رفت. در حالی که ستوده و سعادتمند بود.

امام و بیان سیر امامت

جَعَلَ الْأَمْرَ بَعْدَهُ إِلَى أَخِيهِ وَابْنِ عَمِّهِ وَوَصَّاهُهُ وَوَارِثِهِ عَلَىٰ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ إِلَى الْأَوْصَاهِيَاءِ مِنْ وُلْدِهِ وَاحِدَادَهُ وَاجِدَادَهُ؛ بعد از خودش، امر خلافت را به برادر(۲۳) و پسر عمومیش و وصی و وارثش علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَامُ و اگذار کرد. بعد از او نِيزْ به فرزندانش، یکی بعد از دیگری منتقل ساخت.

حکمت نصب امامان معصوم علیهم السلام

أَخْيَا بِهِمْ دِينَهُ وَأَتَمَّ بِهِمْ نُورَهُ؛ دینش را با وجود آن‌ها زنده نگه داشت و نور هدایتش را با آن‌ها به اتمام رساند.

چرا خداوند ائمه را با استعدادهای فوق العاده بیشتری آفرید؟

جَعَلَ يَنْهَمْ وَيَنْ إِخْرَانِهِمْ وَبَنِي عَمِّهِمْ وَالْأَذْنَيْنَ فَالْأَذْنَيْنَ مِنْ ذَوِي أَرْحَامِهِمْ فُرْقَانًا بَيْنًا يُعْرَفُ بِهِ الْحُجَّةُ مِنَ الْمُحْجُوجِ وَالْإِمَامُ مِنَ الْمَأْمُومِ بِأَنْ عَصَمَهُمْ مِنَ الدُّنُوبِ وَبَرَأَهُمْ مِنَ الْعُيُوبِ وَطَهَرَهُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَنَزَّهَهُمْ مِنَ الْبَلَسِ وَجَعَلَهُمْ خُرَانَ عِلْمِهِ وَمُسِيَّتَوْدَعَ حُكْمَتِهِ وَمَوْضِعَ سِرِّهِ وَأَيَّدَهُمْ بِالدَّلَائِلِ وَلَوْ لَا ذَلِكَ لَكَانَ النَّاسُ عَلَى سَوَآءٍ وَلَادَعَى أَمْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كُلُّ أَحَدٍ وَلَمَا عُرِفَ الْحُقُّ مِنَ الْبَاطِلِ وَلَا الْعَالَمُ مِنَ الْجَاهِلِ؛ میان آن‌ها و برادران و پسر عمومایشان و تمام نزدیکانشان تفاوت فاحشی قرار داد تا حجت الهی از غیر حجت و امام از مأمور شناخته شود و مشتبه نشود. به این صورت که آن‌ها را از گناهان مصونیت بخشید و از عیب‌ها پیراسته ساخت و از پلیدی‌ها دور کرد و از اشتباهات پاک نمود و آن‌ها را گنجینه علم و امانت‌دار حکمت و محل استقرار سرّش قرار داد و آن‌ها را با اذله مختلف یاری کرد. و اگر این تفاوت‌ها نبود، همه مردم یکسان می شدند و هر کسی مدعی وصیت الهی می شد و حق از باطل و عالم از جاهل شناخته نمی شد.

امام و جعفر کذاب

قَدِ اَدَعَى هَذَا الْمُبِطَلُ الْمُفْتَرِي عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ بِمَا اَدَعَاهُ فَلَا اَدْرِي بِأَيْهَهُ حَالَهُ هَىَ لَهُ رَجَاءُ اَنْ يُتَمَّ دَعْوَاهُ؛ این مرد فاسد که به خداوند افراهای دروغین می‌بندد، مدعی امامت شده است و من نمی‌دانم که به خاطر کدامیں فضیلت امید به چنین مقامی دوخته است!؟ اِبْقِهِ فِي دِينِ اللَّهِ فَوَّ اللَّهِ مَا يَعْرِفُ حَلَالًا مِنْ حَرَامٍ وَلَا يَنْرُقُ بَيْنَ حَطَاءٍ وَصَوَابٍ؛ آیا فقیه دین شناس است؟ به خدا قسم که او حلال را از حرام تشخیص نمی‌دهد و خطرا از درست جدا نمی‌کند. اُمْ يَعْلَمُ فَمَا يَعْلَمُ حَقًا مِنْ بَاطِلٍ وَلَا مُحْكَمًا مِنْ مُتَشَابِهٍ وَلَا يَعْرِفُ حَدَّ الصَّلَاةِ وَوَقْتَهَا؛ آیا به علم خود امیدوار شده است؟ در حالی که حق را از باطل تشخیص نمی‌دهد و محکم را از متشابه نمی‌شناسد؟

حتی او احکام نماز و اوقات آن را نمی‌داند! ام بِوَرَعْ فَاللهُ شَهِيدٌ عَلَى تَرْكِهِ الصَّلَاةَ الْفَرِضَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا يَزِعُمُ ذَلِكَ لِطَلْبِ الشَّعْوَذَةِ وَلَعَلَّ خَبْرَهُ قَدْ تَأَدَّى إِلَيْكُمْ وَهَاتِيكَ ظُرُوفُ مُشْكِرِهِ مَنْصُوبَهُ وَآثَارُ عَصِيَّانِهِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَسْهُورَةُ قَائِمَةٌ؛ آیا زهد و ورعش امید امامت را در دل او کاشته است؟ خدا شاهد است که او چهل روز نماز را ترک کرد تا شعبده بازی را یاد بگیرد. شاید به این زودی‌ها خبر آن به شما نیز برسد. (۲۴) ظرف‌های شرابش در کنار هم چیده شده‌اند و آثار معصیت پروردگارش شناخته شده و برپاست. ام بِآیَةِ فَلِيَأْتِ بِهَا ام بِحُجَّةٍ فَلَيُقْعِدُهَا؛ آیا نشانه‌ای بر امامتش دارد؟ پس بیاورد! آیا دلیل بر امامتش دارد؟ پس، اقامه کند! آیا آیه و روایتی بر امامت او دلالت می‌کند؟ اگر چنین است، آن را ذکر کند. فالتمسْ تَوَلَّى اللَّهُ تَوْفِيقَكَ مِنْ هَذَا الظَّالِمِ مَا ذَكَرْتُ لَكَ وَامْتَحِنْهُ وَسِلْمُهُ عَنْ آیَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ يُفَسِّرُهَا أَوْ صَيْلَةً فَرِيضَةً يُبَيِّنُ حُدُودَهَا وَمَا يَجُبُ فِيهَا لِتَعْلَمَ حَالَهُ وَمَقْدَارَهُ وَيَظْهَرَ لَكَ عُوَارَهُ وَنُقْصَيَّانُهُ؛ خداوند توفیقت دهد! از این ظالم درخواست کن و او را امتحان کن و از او درباره آیه‌ای سؤال کن تا آن را برای تو تفسیر کند. یا از نماز پرس تا احکام و واجبات آن را برایت توضیح دهد. تا از حال و روز او و شأن و مترلتش برایت روشن شود و ایرادات و نواقصش برایت آشکار گردد.

اراه خدا در حفظ حق

حَفِظَ اللَّهُ الْحَقَّ عَلَى أَهْلِهِ وَأَقْرَهُ فِي مُسْتَقْرَرٍ؛ خداوند حق را برای اهlesh حفظ خواهد کرد و آن را در محل خودش استقرار خواهد داد.

امام شدن دو برادر!

قَدْ أَبَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَكُونَ الْإِمَامَةُ فِي أَخْوَيْنِ بَعْدَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ خداوند نمی‌خواهد که امامت بعد از حسن وحسین در دو برادر جمع شود. (۲۵)

عظمت امام

وَإِذَا أَذِنَ اللَّهُ لَنَا فِي الْقَوْلِ ظَهَرَ الْحَقُّ وَاضْحَمَ حَلَلَ الْبَاطِلُ وَانْحَسَرَ عَنْكُمْ؛ زمانی که خدا به ما اجازه سخن گفتن دهد، حق آشکار می‌شود و باطل از بین می‌رود و از تسلط بر شما فرو می‌ماند. (۲۶)

امام و توکل بر خدا

إِلَى اللَّهِ أَرْغَبُ فِي الْكِفَائِيَّةِ وَجَمِيلِ الصُّنْعِ وَالْوَلَايَةِ وَحَسْبِنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ؛ کفایت و رفتار نیکو و ولایت را از خدا می‌خواهم و او ما را کفایت می‌کند و چه وکیل خوبی است!

هدیه‌ای که امام رد کرد! (۲۷)

أَيْجُوزُ أَنْ أَمْدَدَ يَدِيَ طَاهِرَةً إِلَى هَدَائِي نِجَسَةً وَأَمْوَالِ رَجِسَةً قَدْ شَيَّبَ أَحَلُّهَا بِأَحْرَمَهَا؛ آیا جایز است که دستان پاکم را به سوی هدایای نجس و آلوده دراز کنم؟ هدایایی که حلال و حرام آن با هم مخلوط شده‌اند.

امام و تفسیر ام المؤمنین بودن زنان پیامبر و حق طلاق برای حضرت امیر علیه السلام (۲۸)

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَظِيمٌ شَاءَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَخْصُصَنَ بِشَرْفِ الْأَمَّهَاتِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَّا الْحَسَنِ إِنَّ هَذَا الشَّرْفَ يَبِقِ لَهُنَّ مَا دُمْنَ لِلَّهِ عَلَى الطَّاعَةِ فَأَيَّتُهُنَ عَصَتِ اللَّهَ بَعْدِهِ بِالْخُرُوجِ عَلَيْكَ فَأَطْلُقْ لَهَا فِي الْأَزْوَاجِ وَأَسْقِطْهَا مِنْ شَرْفِ أَمْوَاءِ الْمُؤْمِنِينَ؟ خَداوند متعال به زنان پیامبر شرافت داد و آن‌ها را به مادر مؤمنین بودن مخصوص کرد. رسول خداصلی الله علیه وآل‌هی نیز به حضرت امیر فرمودند: ای علی! شرافت ام المؤمنین بودن مدامی است که این‌ها معصیت خدا را نکنند. هر کدام از آن‌ها که عصيان کرد و بر تو شورید، او را طلاق بده و او را از شرافت ام المؤمنین بودن ساقط کن.

اگر خدا ذلیل کند...

مَنْ أَخْرَاهُ فَقَدْ أَبْعَدَهُ وَمَنْ أَبْعَدَهُ فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يَقْرَبَهُ؛ اگر خداوند قصد خوار کردن کسی را داشته باشد، او را از رحمت خود دور می‌کند. و هر که خدا او را دور کرد کسی حق ندارد به او نزدیک شود.

امام و معنای فاخلع نعلیک

إِنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامَ نَاجَى رَبَّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ فَقَالَ يَا رَبِّ إِنِّي قَدْ أَخْلَصْتُ لَكَ الْمَحْجَةَ مِنِّي وَغَسَّلْتُ قَلْبِي عَمَّنْ سِوَاكَ وَكَانَ شَدِيدَ الْحُبِّ لِأَهْلِهِ فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَالْحَلْعَ نَعْلِيكَ أَيِ اتْرُعْ حُبَّ أَهْلِكَ مِنْ قَلْبِكَ إِنْ كَانَتْ مَحْجَةُكَ لِي حَالِصَةً وَقَلْبُكَ مِنَ الْمَيِّلِ إِلَى مَنْ سِوَائِي مَغْسُولاً؟ زمانی که موسی علیه السلام با خدا در وادی مقدس مناجات می‌کرد. عرض کرد: خدا یا بی تردید من تمام محبت را برای تو خالص کردم و دلم را از محبت غیر تو شستم. این در حالی بود که او علاقه شدیدی به همسر و فرزندانش داشت. از این رو خدا فرمود: کفش‌هایی را در بیاور؛ یعنی اگر محبت را برای من خالص کرده‌ای و دلت را از غیر من شسته‌ای در این صورت محبت خانواده‌ات را به کلی از دلت خارج کن. (۲۹)

نام حسین و اشک روان بر گونه‌های زکریا!

أَنَّ زَكَرِيَاً عَلَيْهِ السَّلَامَ سَأَلَ رَبَّهُ أَنْ يُعَلِّمَهُ أَسْمَاءَ الْحَمْسَيْةِ فَأَهْبَطَ عَلَيْهِ جَبَرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَعَلَمَهُ إِيَّاهَا فَكَانَ زَكَرِيَاً إِذَا ذَكَرَ مُحَمَّداً وَعَلَيْهَا وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنَ سُيرَى عَنْهُ هُمُّهُ وَانْجَلَى كَرُوبُهُ وَإِذَا ذَكَرَ اسْمَ الْحُسَيْنِ خَنَقَتُهُ الْعَبْرَةُ وَوَقَعَتْ عَلَيْهِ الْبَهْرَةُ فَقَالَ دَاتَ يَوْمَ إِلَهِي مَا بَالِي إِذَا ذَكَرْتُ أَرْبَعًا مِنْهُمْ تَسْلِيَتْ بِأَسْمَائِهِمْ مِنْ هُمُومِي وَإِذَا ذَكَرْتُ الْحُسَيْنَ تَدْمَعُ عَيْنِي وَتَثْوُرُ زَفْرَتِي فَأَنْتَاهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَنْ قِصْبَتِهِ؛ زکریا علیه السلام از خدا خواست تا اسماء خمسه را به او بیاموزد. جبرئیل علیه السلام نازل شد و آن‌ها را به او آموخت. زکریا هرگاه که نام‌های محمد، علی، فاطمه و حسن را می‌برد، تمام غم و اندوهش از بین می‌رفت و گرفتاری اش برطرف می‌شد، اما هرگاه که نام حسین را می‌آورد، بی اختیار اشک می‌ریخت و غم و اندوه دلش را فرا می‌گرفت. روزی به خدا عرض کرد: الهی چرا هرگاه نام چهار تن اول را می‌برم، دلم آرام می‌شود، اما هرگاه نام حسین را بر زبان جاری می‌کنم اشکم جاری می‌شود و طوفانی از غم و اندوه مرا فرا می‌گیرد؟ پس خدا نیز او را از داستان حسین علیه السلام باخبر ساخت.

امام و تفسیر کهیعص

كَهِيعَصْ فَالْكَافُ اسْمُ كَرْبَلَاءَ وَالْهَاءُ هَلَاكُ الْعِتْرَةَ وَالْيَاءُ يَزِيدُ وَهُوَ ظَالِمُ الْحُسَيْنِ وَالْعَيْنُ عَطَشُهُ وَالصَّادُ صَبْرُهُ؛ كهیعص: «کا» کربلاء، «ها» کشته شدن، عترت پیامبر، «یا» یزید است که به حسین ظلم کرد. «عین» عطش و «صاد» صبر حسین است.

حضرت یحیی علیه السلام تجسمی از امام حسین علیه السلام

فَلَمَّا سَيَّمَ ذَلِكَ زَكْرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يُفَارِقْ مَسِيرَجَدَهُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَمَعَهُ فِيهَا النَّاسَ مِنَ الدُّخُولِ عَلَيْهِ وَأَقْبَلَ عَلَى الْبُكَاءِ وَالنَّحِيبِ وَكَانَتْ نُدْبَتُهُ إِلَهِي أَتَفَجَّعُ خَيْرَ حَلْقِكَ بِوَلَدِهِ أَتَنْزَلُ بَلْوَى هَذِهِ الرَّزِيَّةِ بِفَنَائِهِ إِلَهِي أَتُلْبِسُ عَلَيْاً وَفَاطِمَةَ شِيَابَ هَذِهِ الْمُصْطَبَةِ إِلَهِي أَتَحْلُ كُرْبَهُ هَذِهِ الْفَجِيْعَةِ بِسَاحِتِهِمَا ثُمَّ كَانَ يَقُولُ إِلَهِي ارْزُقْنِي وَلَمَّا تَقَرَّ بِهِ عَيْنِي عَلَى الْكِبْرِ وَاجْعَلْهُ وَارِثًا وَصِيَّا وَاجْعَلْ مَحَلَّ الْحُسْنَيْنِ فَإِذَا رَزَقْتِهِ فَاقْتَتِي بِجُهْيِهِ ثُمَّ أَفْجَعْنِي بِهِ كَمَا تُفْجِعُ مُحَمَّداً حَبِيبِكَ بِوَلَدِهِ فَرَزَقَهُ اللَّهُ يَحْيِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَفَجَعَهُ بِهِ؛ زَمَانِي كَهْ زَكْرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ از سَرْ مَسْتَهْ باخْبَرَ شَدَ، سَهْ رُوزْ پَيِّ در پَيِّ از مَحَلَ نَمَازَشْ جَدَانَشْ وَاجْزَاهُ نَدَادَ كَسَى نَزَدَ او بِيَادِ. مَدَامْ گَرِيَهْ مَيِّ كَرَدَ وَفَرِيَادَ مَيِّ كَشِيدَ وَمَيِّ گَفْتَ: الْهَى آيَا بَهْتَرِينَ بَنْدَگَانَتَ رَاهَ بِهِ مَصِيَّبَتَ فَرِزَنْدَشَ گَرْفَتَارَ خَواهِي كَرَدَ؟ آيَا چَنِينَ بَلَاهِي رَا بَرَ او نَازَلَ خَواهِي كَرَدَ؟ الْهَى آيَا لِبَاسَ اَيِّنَ مَصِيَّبَتَ رَاهَ بِهِ تَنَ عَلَى وَفَاطِمَهَ خَواهِي كَرَدَ؟ الْهَى آيَا آنَهَا رَا گَرْفَتَارَ اِيَّنَ فَاجِعَهَ خَواهِي نَمُودَ؟ سِپَسْ پَيَوْسَتَهَ عَرْضَ مَيِّ كَرَدَ: خَدَايَا در اَيِّنَ سَرَّ پَيَرِي فَرِزَنْدَى بِهِ مَنَ عَطَاهُ کَنَ وَاوَ رَا وَارَثَ وَوَصَى مَنَ قَرَارَ بَدَهَ وَاوَ رَا مَانَندَ حَسِينَ کَنَ. زَمَانِي کَه او رَا بِهِ مَنَ عَنَيَتَ كَرَدَ، مَحْبَتَ او رَا در دَلَ وَجَانَ مَنَ بَيَنَدَازَ وَآنَگَاهَ مَرا بهِ مَصِيَّبَتَ او گَرْفَتَارَ کَنَ، هَمَانَ طَورَ کَهْ مُحَمَّدَ رَا کَهْ دَوَسَتَ تَوَسَّتَ بِهِ مَصِيَّبَتَ فَرِزَنْدَشَ مَبْتَلَا خَواهِي سَاختَ. خَدَاونَدَ نَيَزَ دَعَائِيشَ رَا مَسْتَجَابَ کَرَدَ وَيَحِيَيَ رَاهَ بِهِ او عَنَيَتَ کَرَدَ وَآنَگَاهَ پَدَرَشَ رَا بِهِ مَصِيَّبَتَ او گَرْفَتَارَ کَرَدَ.

یکی از شباهت‌های امام حسین و حضرت یحیی

کَانَ حَمْلُ يَحْيَى سِتَّةَ أَشْهُرٍ وَحَمْلُ الْحُسْنَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ هَمَانَ طَورَ کَهْ يَحِيَيَ شَشَ مَاهَ زَادَهَ شَدَ.(۳۰)

انتخاب امام؛ مردم یا خدا؟

هَلْ يَجُوزُ أَنْ تَقَعَ خَيْرُهُمْ عَلَى الْمُفْسِدِ بَعْدَهُ أَنْ لَا- يَعْلَمُ أَحِيدُ بِمَا يَخْطُرُ بِهِ الْأَيْمَانُ غَيْرِهِ مِنْ صَيْلَاحٍ أَوْ فَسَادٍ قَلْتُ: بَلَى قَالَ: فَهِيَ الْعِلْمُ؛ آيَا مُمْكِنَ استَ کَهْ انتَخَابَ مرَدمَ اشتَباَهَ از آبَ در بِيَادِ وَشَخْصَ فَاسِدَی رَا انتَخَابَ کَنَدَ؟ زَیرَا آنَهَا از اعْمَاقَ دَلَ هَمَدِیَگَرَ خَبَرَ نَدارَندَ. عَرْضَ کَرَدَمَ: بَلَهْ مُمْكِنَ استَ. فَرَمَدَ: عَلَتَ هَمَانَ استَ.

اشتباه موسی علیه السلام در انتخاب صالحان امت

مُوسَى کَلِيمُ اللَّهِ مَعَ وُفُورِ عَقْلِهِ وَكَمَالِ عِلْمِهِ وَتَزْوُلِ الْوَحْيِ عَلَيْهِ اخْتَارَ مِنْ أَعْيَانَ قَوْمِهِ وَوُجُوهَ عَشَّيَّکَرِهِ لِمِيقَاتِ رَبِّهِ سَبْعِينَ رَجُلاً مَمَّنْ لَا يُشْكُكُ فِي إِيمَانِهِمْ وَإِخْلَاصِهِمْ فَوَقَعَتْ خَيْرُهُ عَلَى الْمُنَافِقِينَ؛ حَضَرَتْ مَوسَى کَهْ با خَدَا سَخَنَ مَيِّ گَفَتَ، با آنَ هَمَهْ عَقْلَ وَعِلْمَ وَنَزَولَ وَحَيِّ برَ او، بَهْتَرِینَهَايِ قَوْمَشَ رَا کَهْ هَفَتَادَ تَنَ بَوْدَنَدَ، بِرَاهِ مِيقَاتَ پَرَوْرَدَ گَارَشَ انتَخَابَ کَرَدَ. آنَهَا کَسَانِی بَوْدَنَدَ کَهْ مَوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ در اِيمَانَشَانَ وَاخْلَاصَشَانَ شَکَ نَدَاشَتَ. اَما تَمَامَ آنَهَا مَنَافِقَ از آبَ در آمدَنَدَ.

حق اختیار با کیست؟

أَنْ لَا- اخْتَيَارَ إِلَّا لِمَنْ يَعْلَمُ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ وَتُكَنُ الضَّمَاءُ وَيَنْصِيَرُ عَلَيْهِ السَّرَّائِرُ؛ حق انتخاب تَنَهَا بِرَاهِ کَسَى استَ کَهْ از زَوَایَی مَخْفِی قَلْبَهَا آَگَاهَ باشدَ وَسَرَابِرَدَهَ پَنهَانَ اَفْرَادَ بِرَاهِ او آشَکَارَ باشدَ.

چرا مهاجرین و انصار حق انتخاب نداشتند؟

أَنْ لَا- خَطَرَ لِاخْتَيَارِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ اِنْ بَعْدَ وَقْوِعِ خَيْرَهُ الْأَنْثِيَاءِ عَلَى ذَوِي الْفَسَادِ لَمَّا أَرَادُوا أَهْلَ الصَّلَاحِ؛ انتخاب مهاجرین و انصار اَرْزَشَ نَخَواهِدَ دَاشَتَ؛ زَیرَا ما دَیدَیمَ کَهْ اَبِيَاءَ زَمَانِی کَهْ قَصْدَ انتخابَ مَصْلِحَینَ رَا دَارَنَدَ، مَفْسِدَینَ رَا انتخابَ مَيِّ کَنَدَ!

دلیل مسلمان شدن ابوبکر و عثمان

اَسْلَمَا طَمَعًا لِأَنَّهُمَا كَانَا يُجَالِّسَانِ الْيَهُودَ وَيَسْتَخْبِرَانَهُمْ عَمَّا كَانُوا يَجِدُونَ فِي التَّوْرَاهِ وَسَائِرِ الْكُتُبِ الْمُتَقَدِّمَةِ النَّاطِقَةِ بِالْمَلَامِحِ مِنْ حَالٍ إِلَى حَالٍ مِنْ قِصَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمِنْ عَوَاقِبِ أَمْرِهِ فَكَانَتِ الْيَهُودُ تَذَكَّرُ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْغَرِبِ كَمَا كَانَ بُخْتُ نَصْرٌ سُلْطَانٌ عَلَى يَهُودِ إِسْرَائِيلَ وَلَا- بُيَّدَ لَهُ مِنَ الظَّفَرِ بِالْعَرَبِ كَمَا ظَفَرَ بُخْتُ نَصْرٌ بَيْنِ إِسْرَائِيلَ غَيْرَ أَنَّهُ كَادِبٌ فِي دَعْوَاهُ فَأَتَاهُ مُحَمَّدًا فَسَاعَدَاهُ عَلَى [قَوْلٍ شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَبَيَانَهُ طَمَعًا فِي أَنْ يَنَالَ كُلُّ مِنْهُمَا مِنْ جِهَتِهِ وَلِإِيمَانِهِ بِالْمُؤْمِنَةِ] أَسْتَعْمَلُ أُمُورَهُ وَاسْتَبْتُ أَخْوَاهُ؛ آن‌ها از روی طمع ایمان آورده بودند؛ زیرا آنان با یهودیان نشست و برخاست داشتند. تا آن‌ها از تورات و سایر کتب گذشتگان درباره سرنوشت قیام محمدصلی الله علیه وآل‌هه خبر دهند. یهودیان به آن‌ها گفته بودند که محمدصلی الله علیه وآل‌هه قطعاً بر تمام عرب مسلط می‌شد همان طور که بخت النصر (۳۱) بر تمام بنی اسرائیل مسلط شده بود. تنها تفاوت‌شان در آن است که بخت النصر در ادعای خود دروغگو بود، اما محمدصلی الله علیه وآل‌هه صادق خواهد بود. به همین جهت آن دو نزد پیامبرصلی الله علیه وآل‌هه آمدند و او را با شهادت بر یگانگی خدا یاری کردند و به خاطر طمع در این که بعد از پیروزی بر عرب آن‌ها را بر شهر و دیاری حکم‌فرما خواهد کرد، با او بیعت کردند.

طراحی توطئه قتل پیامبر!

فَلَمَّا أَيْسَا مِنْ ذَلِكَ تَلَّثَّمَا وَصَيَّعَدَا الْعَقَبَةَ مَعَ أَمْتَالِهِمَا مِنَ الْمُنَافِقِينَ عَلَى أَنْ يَقْتُلُوهُ فَدَفعَ اللَّهُ كَيْدَهُمْ وَرَدَّهُمْ بِعَيْنِظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا حَيْرًا؛ زمانی که دیدند پیامبر آن‌ها را فرمانروا نکرد، صورت خود را با چند نفر دیگر پوشانیدند و از گردنه بالا رفتدند تا او را به قتل برسانند. اما خداوند حیله آن‌ها را برهم زد و آن‌ها را با عصبانیت تمام برگرداند.

دلیل بیعت طلحه و زبیر

أَتَى طَلْحَةُ وَالْزَبِيرُ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ فَبَيَانَهُ وَطَمِيعَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَنْ يَنَالَ مِنْ جِهَتِهِ وَلِإِيمَانِهِ؛ طلحه و زبیر با علیه السلام بیعت کردند؛ زیرا امیدوار بودند که هر کدام به فرمانروا بی شهر و دیاری برسند. به همین خاطر زمانی که مأیوس شدند، بیعتش را شکستند و بر علیه او شوریدند.

امام و سفرای او

امام و خبر مرگ عثمان بن سعید عمری رحمه الله اولین سفیر امام علیه السلام

کلمه ترجیع (۳۲) إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ تَشَبِّهُمَا لِأَمْرِهِ وَرِضِيَ بِقَضَائِهِ؛ ما از خدایم و به سوی او باز خواهیم گشت؛ زیرا تسليم امر او هستیم و راضی به قضای او می‌باشیم. امام و ستایش عثمان بن سعید عمری عاشر أبوکَ سَعِيداً وَمَاتَ حَمِيداً فَرَحِمَهُ اللَّهُ وَأَلْحَقَ بِأَوْلَيِهِ وَمِنْ وَالِيَّهِ؛ پدرت عثمان با سعادت زیست و با ستودگی در گذشت. خداوند او را رحمت کند و او را با اولیايش ائمه معصومین علیهم السلام ملحق کند. لَمْ يَرَلْ مُجْتَهِداً فِي أَمْرِهِمْ سَاعِيًّا فِيمَا يُقَرِّبُهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِلَيْهِمْ نَصَرَ اللَّهُ وَجْهُهُ وَأَفَالُهُ عَثْرَتُهُ؛ او پیوسته در اطاعت اوامر شان می‌کوشید و در تقرب به خدا و ایشان شتاب می‌کرد. خداوند او را گشاده رو کند و گرفتاری هایش را برطرف سازد.

تعزیت امام عصر به محمد بن عثمان رحمه الله در ماتم پدرس

أَبْغَلَ اللَّهُ لِمَكَ الشَّوَابَ وَأَحْسَنَ لِمَكَ الْعَرَاءَ؛ خداوند در این مصیبت به تو پاداش نیکو دهد و صیر تو را بیشتر کند. رُزْتَ وَرُزْتُمَا وَأَوْحَشَكَ فِرَاقُهُ وَأَوْحَشَنَا؛ مصیبت او تو و ما را داغدار کرد. دوری او تو و ما را گرفتار تنها ی ساخت.

امام و ستایش محمد بن عثمان رحمه الله به عنوان دومین سفیر

أَنَّ مِنْ كَمَيْ إِلَى سَعَادَتِهِ أَنْ رَزَقَهُ اللَّهُ وَلَيْدًا مِثْلَكَ يَخْلُفُهُ مِنْ بَعْدِهِ وَيَقُومُ مَقَامَهُ بِأَمْرِهِ وَيَتَرَحَّمُ عَلَيْهِ، از جمله سعادت‌های او آن بود که خداوند فرزندی مانند تو را به او عنایت کرد تا راه او را ادامه دهد و جانشین او گردد و بر او رحمت فرستد! الْحَمْدُ لِلَّهِ فَإِنَّ الْأَنْفُسَ طَيِّبَةٌ بِمَكَانِكَ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيكَ وَعِنْدَكَ؛ خدا را ستایش می کنم که ما را به سبب تو و آنچه که در وجود تو و نزد تو قرار داده است، آرامش بخشدید. أَعَانَكَ اللَّهُ وَقَوَاكَ وَعَصَمَدَكَ وَفَقَكَ وَكَانَ لَكَ وَلِيًّا وَحَافِظًا وَرَاعِيًّا؛ خداوند تو را یاری کند و موفق گرداند و سرپرست و محافظ و نگهبان تو باشد. (۳۳)

تقدیر از محمد بن عثمان رحمه الله در نامه‌ای به محمد بن ابراهیم بن مهزیار رحمه الله (۳۴)

الْإِلَائِنُ وَقَاءُهُ اللَّهُ لَمْ يَزَلْ ثِقَتَنَا فِي حَيَاءِ الْمَأْبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَأَرْضَاهُ وَنَصَرَ وَجْهُهُ؛ خداوند پسر عثمان را حفظ کند. او حتی در زمان پدرش مورد اطمینان کامل ما بود. خداوند از او راضی باشد... و چهره‌اش را خوش رو کند. يَجْرِي عِنْدَنَا مَجْرَاهُ وَيَسُدُّ مَسَدَّهُ؛ محمد در نزد من مانند پدرش است و جانشین او می باشد.

امام علیه السلام و لزوم تعیت از منصوبین ایشان

عَنْ أَمْرِنَا يَأْمُرُ الْمَابِنُ وَبِهِ يَعْمَلُ تَوَلَّهُ اللَّهُ؛ فرزند او از طرف ما امر و نهی می کند و به اوامر ما عمل می کند؛ زیرا خدا او را دوست دارد. فَاتَّهُ إِلَى قَوْلِهِ؛ بنابراین سخن او را با جان و دل پیذیر. عَرَفْ مُعَامَلَتَنَا ذَلِكَ؛ متوجه جایگاه او در نزد ما باش! مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْعُمَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَعَنْ أَيِّهِ مِنْ قَبْلِ فَإِنَّهُ ثَقَتِي وَكِتَابُهُ كِتَابِي (۳۵) در مورد محمد بن عثمان و پدرش سؤال کرده بودی، او مورد اطمینان من است و نامه‌هایی که او به شما می دهد، از سوی من است.

تقدیر امام عصر علیه السلام از حسین بن روح نوبختی سومین سفیر (۳۶)

نَعْرِفُهُ عَرَفَهُ اللَّهُ الْخَيْرَ كُلَّهُ وَرِضْوَانَهُ وَأَشْعَدَهُ بِالْتَّوْفِيقِ؛ حسین بن روح برای ما شناخته شده است. خداوند همه خیرات و بهشت را به او نصیب کند و بر توفیقاتش بیفزاید. هُوَ ثَقَتَنَا بِمَا هُوَ عَلَيْهِ؛ او در نیابت مورد اعتماد من است. أَنَّهُ عِنْدَنَا بِالْمُنْزَلَةِ وَالْمَحَلِّ اللَّذَيْنِ يَسْرَانِهِ؛ او در نزد من به منزله دو نایب قبلی است. زَادَ اللَّهُ فِي إِحْسَانِهِ إِلَيْهِ؛ خداوند عنایتش را نسبت به او بیشتر کند.

امام و آخرين نامه به همراه دستورات نهايی ایشان به علی بن محمد سمری رحمه الله

امام و آخرين نامه به همراه دستورات نهايی ایشان به علی بن محمد سمری رحمه الله

خبر مرگ (۳۷)

أَعْظَمَ اللَّهُ أَجْزَ إِخْوَانِكَ فِيكَ فَإِنَّكَ مَيْتَ مَا يَبْنَكَ وَبَيْنَ سِتَّةِ أَيَّامٍ؛ ای علی بن محمد سمری! خداوند اجر و پاداش برادران را که در مرگ تو سوگوار می شوند، زیاد کند. زیرا تو تا شش روز دیگر خواهی مرد.

دستورات نهايی

فَأَجْمَعَ أَمْرَكَ؛ پس تمام حساب و کتابهایت را جمع و جور کن. لَا تُوْصِ إِلَى أَخِيدِ فَيُقُومَ مَقَامَكَ بَغِيَّدَ وَفَاتِكَ؛ برای نیابت بعد از خودت به کسی وصیت نکن.

خبر از وقوع غیبت کبری

فَقَدْ وَقَعَتِ الْغَيْبَةُ التَّامَّةُ فَلَا ظُهُورٌ إِلَّا بَعْدَ إِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى؛ غیبت کبری واقع شد و ظهور من تا زمانی که خدا اجازه دهد، به تأخیر افتاد.

زمان ظهور

ذَلِكَ بَعْدَ طُولِ الْأَمْدِ وَقْنَوَةِ الْقُلُوبِ وَامْتِلَاءِ الْأَرْضِ جَوْرًا؛ اجازه خدا زمانی صادر می شود که زمانی طولانی بگذرد و قلب‌ها سنگی و سخت شوند و زمین پر از ظلم و ستم گردد.

مدعیان نیابت

سَيَّاًتِي شِتَّيْعَتِي مَنْ يَدْعُى الْمُشَاهِدَةَ؛ به زودی برخی ادعای دیدار من را خواهند کرد. أَلَا فَمَنِ ادَّعَى الْمُشَاهَدَةَ قَبْلَ خُرُوجِ السُّفِيَّانِيِّ وَالصَّبِيْحِيِّ فَهُوَ كَذَابٌ مُفْتَرٌ؛ آگاه باشید که اگر کسی قبل از خروج سفیانی و صیحه آسمانی ادعای دیدار با من را داشته باشد، دروغگویی افترا زننده است. (۳۸)

امام و مدعیان دروغین نیابت

امام و مدعیان دروغین نیابت

امام و لعن احمد بن هلال کرخی (۳۹)

قَدْ كَانَتْ أَشْيَاءُ خَرَجَتْ إِلَيْكُمْ عَلَى يَدِيْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ وَغَيْرِهِ مِنْ نُظَرَائِهِ وَكَانَ مِنْ ارْتَادِهِمْ عَنِ الإِسْلَامِ مُثْلُ مَا كَانَ مِنْ هَذَا عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَغَضَبُهُ؛ قبل از این نیز، نامه‌هایی به شما ارسال شده است که از سوی احمد بن هلال و غیر او از افرادی که مانند شلمغانی مرتد شده‌اند و مورد لعن و غضب خدا بوده‌اند، می‌باشد.

جواز عمل به روایاتی که مدعیان دروغین قبل از انحراف نقل کرده‌اند

أَلَا مَنِ اسْتَبْتَ فَإِنَّهُ لَا صَرَرَ فِي خُرُوجِ مَا خَرَجَ عَلَى أَيْدِيهِمْ وَإِنَّ ذَلِكَ صَحِيْحٌ؛ بدایید که ضرری در نامه‌هایی که از آن‌ها به دستنان رسیده است، وجود ندارد؛ زیرا آن‌ها صحیح هستند.

امام و لعن شلمغانی (۴۰)

اعْرِفْ أَطَالَ اللَّهُ بَقَاءَكَ وَغَرَفَكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ وَخَتَمَ بِهِ عَمَلَكَ مَنْ تَشُّبِّهَ بِمَنْ يَدْعُنِيهِ وَتَشَيَّعَ كُلُّ إِلَى تَسْتَهِ مِنْ إِخْوَانَنَا أَدَمَ اللَّهَ سَيَّعَادَتَهُمْ بَأَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَلَى الْمُعْرُوفَ بِالشَّلْمَغَانِيِّ عَجَلَ اللَّهُ لَهُ النَّقِيمَةَ وَلَا أَمْهَلَهُ قَدِ ارْتَدَ عَنِ الإِسْلَامِ وَفَارَقَهُ وَالْحَدَّ فِي دِينِ اللَّهِ وَادَّعَى مَا كَفَرَ مَعْهُ بِالْخَالِقِ حَلَّ وَتَعَالَى وَافْتَرَى كَذِبًا وَزُورًا وَقَالَ بِهَتَانًا وَإِثْمًا عَظِيْمًا كَذَبَ الْعَادِلُونَ بِاللَّهِ وَضَلَّوْا هَذِهِ لَالًا بَعِيْدًا وَخَسِرُوا خُسْرَانًا مُمِيْزاً؛ خدا تو (۴۱) را

حفظ کند و به انجام همه خیرات موفق کرده و عاقبت کارت را به خیرات ختم کند. به تمام کسانی که اطمینان داری بگو که محمد بن علی معروف به شلمغانی - خداوند به او مهلت ندهد و سریعاً او را عذاب نماید - از اسلام برگشته و جدا شده است. او مدعی اموری شده است که با اعتقاد به آن‌ها کافر می‌شود. او سخنان باطل و دروغ‌های بسیاری گفته و به گناه بزرگی آلوده شده است. کسانی که از خدا رویگردان شده اند، دروغ گفته و به گمراهی شدیدی مبتلا شده‌اند. آن‌ها زیانکاران واقعی هستند.

امام و بیزاری از شلمغانی و بیروان او

إِنَّا بَرِئْنَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَإِلَى رَسُولِهِ وَآلِهِ صَلَوةُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ وَرَحْمَةُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْهِمْ مِنْهُ وَلَعْنَاهُ عَلَيْهِ لَعْنَائِنُ اللَّهِ تَسْتَرِي فِي الظَّاهِرِ مِنَ الْبَاطِنِ فِي السُّرِّ وَالْجَهَرِ وَفِي كُلِّ وَقْتٍ وَعَلَى كُلِّ حَالٍ وَعَلَى مَنْ شَاءَعَهُ وَتَابَعَهُ وَبَلَغَهُ هَيْذَا الْقَوْلُ مِنَ الْفَاقَامَ عَلَى تَوْلِيهِ بَعْدَهُ؛ مِنْ از او به خدا و رسول خدا و خاندانش بیزاری می‌جویم و لعنت همیشگی خدا را برای او طلب می‌کنم. چه آن‌گاه که در معرض ما است و چه آن‌گاه که از ما پنهان است. در هر زمانی و در هر حالی که بوده باشد. نه تنها خودش را که همه آنان که از او تبعیت کرده و یاری نمودند و بعد از رسیدن نامه من در دوستی خود ثابت قدم ماندند مورد لعن و نفرین من هستند.

امام و ترس از مدعیان دروغین

أَعْلَمُهُمْ تَوَلَّكُمُ اللَّهُ أَنَّنَا فِي التَّوْقِيِّ وَالْمُحَاذَرَةِ مِنْهُ عَلَى مِثْلِ مَا كُنَّا عَلَيْهِ مِمَّنْ تَقَدَّمَهُ مِنْ نُظَرَائِهِ مِنَ الشَّرِيعَى وَالنَّمِيرِى وَالْهِلَالِى وَالْبِلَالِى وَغَيْرِهِمْ؛ به آن‌ها بگو که من در هراس از او به سر می‌برم، همان طور که از مدعیان قبل از او در هراس بودم. افرادی مانند شرعی، نمیری، هلالی، بلالی و غیر آن‌ها.

امام و مقام تسلیم

عَادَهُ اللَّهِ جَلَّ ثَنَاؤُهُ مَعَ ذَلِكَ قَبْلَهُ وَبَعْدُهُ عِنْدَنَا جَمِيلَهُ وَبِهِ نَتَقُّ وَإِيَاهُ نَسْتَعِينُ؛ سنت خدای بزرگ در این موارد نزد ما زیبا و پذیرفته شده است. (۴۲) ما نیز به او اعتماد می‌کنیم و از او کمک می‌گیریم.

ادعای شلمغانی و لعن امام (۴۳)

قَدْ وَقَفْنَا عَلَى هَيْذِهِ الرُّقْعَيَّهُ وَمَا تَضَّمَّنَهُ فَجَمِيعُهُ جَوَابَنَا وَلَا مَدْخَلَ لِلْمُخْذُولِ الضَّالُّ الْمُضَلُّ الْمَعْرُوفِ بِالْعَزَاقِرِيِّ لَعْنَهُ اللَّهِ فِي حَرْفِ مِنْهُ؛ نامه و تمام مطالب آن را مطالعه کردم. همه آن‌ها جواب‌های من است و عزاقری ملعون که گمراه و گمراه کننده است، حتی در یک حرف از آن‌ها سهمی ندارد.

امام و علمای اسلام

حمایت امام از محمد بن جعفر (۴۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ الْعَرَبِيِّ فَلَيَدْفَعْ إِلَيْهِ فَيَأْنَهُ مِنْ ثَقَاتِنَا؛ محمد بن جعفر عربی در ری است. می‌توانید وجوهاتتان را به او پرداخت کنید. او از افراد مورد اعتماد ماست.

امام علیه السلام برای حسن بن قاسم بن علاء دعا می‌کند! (۴۵)

الْهَمَكَ اللَّهُ طَاعَتْهُ وَجَنَبَ مَعْصِيَتِهِ (۴۶) خدا تو را به طاعت خودش هدایت کند و از معصیتش دور گرداند.

نصب حسن بن قاسم بن علاء به جای پدرش!

قدْ جَعَلْنَا أَبَاكَ إِمَامًا لَكَ وَفَعَالَهُ لَكَ مِنَ الْأَمْلَأِ (۴۷) من پدرت را امام تو و اعمالش را الگوی تو قرار دادم. (۴۸)

امام و اظهار عشق و شفف به...

يَا أَبَا إِسْحَاقَ لَقَدْ كَانَتِ الْأَيَّامُ تَعْدُنِي وُشْكَ لِقَائِكَ وَالْمُعَاتِبُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ عَلَى تَشَاحُطِ الدَّارِ وَتَرَاحِي الْمَزَارِ تَتَخَيلُ لِي صُورَتَكَ حَتَّى كَأَنْ لَمْ نَخْلُ طَرْفَهُ عَيْنِي مِنْ طِيبِ الْمُحَادَثَةِ وَخَيَالِ الْمُشَاهِدَةِ وَأَنَا أَخْمَدُ اللَّهَ رَبِّي وَلَيَ الْحَمْدِ عَلَى مَا قَيَضَ مِنْ التَّلَاقِي وَرَفَهٌ مِنْ كُرْبَةِ التَّنَازُعِ وَالِاسْتِشْرَافِ؛ خوش آمدی ابا اسحاق! روزها که می گذشتند، و مژده نزدیک شدن دیدار تو را به من می دادند. اگرچه ما از هم دور بودیم. اما چهره تو همیشه در ذهن من حاضر بود. آرزوی دیدار و ملاقات با شما حتی به اندازه چشم برهم زدنی از من دور نمی شد. به همین جهت خدا را ستایش می کنم که زمینه دیدار ما را فراهم کرد و رنج دوری را به آسایش وصل، خاتمه داد.

وصیت پدرم این بود...

إِنَّ أَبِي صَيْلَى اللَّهِ عَلَيْهِ عَهِدَ إِلَيَّ أَنْ لَا - أَوْطَنَ مِنَ الْأَرْضِ إِلَّا أَخْفَاهَا وَأَقْصَاهَا إِسْرَارًا لِأَمْرِي وَتَحْصِةً يِنَّا لِمَحْلِي مِنْ مَكَائِيدِ أَهْلِ الضَّالِّ وَالْمَرْدَةِ مِنْ أَخْيَادِ الْأَنْقَمِ الصَّوَالِ قَتَيْدَنِي إِلَى عَالِيَّةِ الرَّقَابِ وَجُبْتُ صَرَائِمِ الْأَرْضِ؛ پدرم صلوات الله عليه با من عهد کرد که در مخفی ترین و دورترین مناطق ساکن شوم. تا در محل زندگی ام از شر حیله های دشمنان و گمراهان در امان بمانم. به این دلیل خدا محل زندگی ام را در بلندای تپه های رملی قرار داد و مرا ساکن ریگزارهای زمین کرد.

من منتظر!

تُنْتَظِرُنِي الْغَايَةُ الَّتِي عِنْدَهَا يَحْلُّ الْأَمْرُ وَيَنْجُلِي الْهَلَعُ؛ منتظر زمان ظهور باشم. تا فرج فرا برسد و وحشت حکمفر ما گردد.

انتقال علم امامت

كَانَ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَبْطَلَ لِي مِنْ حَزَائِنِ الْحِكْمَ وَكَوَامِنِ الْعُلُومِ مَا إِنْ أَشَغَتُ إِلَيْكَ مِنْهُ جُزْءًا أَعْنَاكَ عَنِ الْجُحْمَلَةِ؛ پدرم صلوات الله عليه گنجینه هایی از علم را برایم جوشانید که اگر تنها پرده از روی برخی از آنها بردارم، از تمام علوم بی نیاز خواهی شد.

وصیت های پدرم

إِعْلَمُ يَا أَبَا إِسْحَاقَ! أَنَّهُ قَالَ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِ: يَا بُنَيَّ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَناؤُهُ لَمْ يَكُنْ لِيْحْلِي أَطْبَاقَ أَرْضِهِ وَأَهْلَ الْجِدْ فِي طَاعَتِهِ وَعِبَادَتِهِ بِلا حُجَّةٍ يُسْتَغْلِي بِهَا وَإِمَامٌ يُؤْتَمُ بِهِ وَيُقْتَدَى بِسُيُّولِ سُنْنَتِهِ وَمِنْهَاجِ قَصْبِيَّهُ؛ ای ابا اسحاق! پدرم صلوات الله عليه فرمود: پسرم! هیچ گاه خداوند متعال زمین و بندگان صالحش را از حجتی که با آن کمال یابند و امامی که به او اقتدا کنند و روش او را الگوی خود قرار دهند و به نور وجودش هدایت شوند، خالی نخواهد گذاشت. از جو یا بُنَيَّ! أَنْ تَكُونَ أَحْيَدَ مَنْ أَعْيَدَهُ اللَّهُ لِنَسْرِ الْحَقِّ وَطَيِّ الْبَاطِلِ وَإِغْلَاءِ الدِّينِ وَإِطْفَاءِ الضَّالِّ؛ پسرم! امیدوارم که تو یکی از آنها بی ای باشی که خداوند آنها را برای انتشار حق و برچیدن باطل و راست کردن قامت دین و خاموش کردن شعله های گمراهی ذخیره کرده است. فَعَلَيْكَ يَا بُنَيَّ! بِلُزُومِ حَوَافِي الْأَرْضِ وَتَسْبِعَ أَقَاصِيَّهَا

فَإِنَّ لِكُلِّ وَلِيٍّ مِنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِدُّوا مُقَارِعاً وَضِدَا مُنَازِعاً فَيُتَرَاضِأُ لِمُجَاهَدَةِ أَهْلِ نِفَاقِهِ وَخَلَافِهِ أُولَى الْإِلْحَادِ وَالْعِنَادِ؛ پسرم! نقاط مخفی و دور از دسترس زمین را برای زندگی انتخاب کن؛ زیرا برای هر یک از اولیای خدا دشمنی قادر تمند و ضدی جنگ طلب وجود دارد. تا امام با آنها که اهل نفاق و الحاد و دشمنی هستند مبارزه و جهاد کند.

اصحاب امام زمان علیه السلام در دوره غیبت از زبان امام حسن عسکری

مؤمنان مانند پرنده به دنبال لانه می‌گردند

فَلَا يُوحِشَنَكَ ذَلِكَ وَاعْنَمْ أَنَّ قُلُوبَ أَهْلِ الطَّاعَةِ وَالْخَلاصِ تُرَعِّي إِلَيْكَ مِثْلَ الطَّيْرِ إِذَا أَمَّتْ أَوْكَارَهَا وَهُنْ مَعْشَرٌ؛ اگرچه این دشمنان هستند، از آنها نترس؛ زیرا تو تنها نیستی. بدان که دل‌های بندگان خالص خدا شیفتنه به دنبال توست، همان طور که پرنده‌گان مهاجر با شور و شوق و دسته جمعی به سوی لانه‌های خود حرکت می‌کنند.

ذلت را تحمل می‌کنند

يَطْلُعُونَ بِمَخَائِلِ الْذَّلَّةِ وَالِاسْتِكَانَةِ وَهُنْ عِنْدَ اللَّهِ بَرَّةُ أَعِزَّاءٍ؛ آنان ذلت و خواری را احساس می‌کنند، اما در نزد خدا عزیز و بزرگوارند.

اهل قناعتند

يَبْرُزُونَ بِأَنفُسِ مُخْتَلِفٍ مُحْتَاجِهِ وَهُنْ أَهْلُ الْفُتَنَاءِ وَالْاعِصَامِ؛ افراد محتاجی به نظر می‌رسند، در حالی که آنها اهل قناعت و بزرگواری هستند.

دین شناسند

اسْتَبْطُوا الدِّينَ فَوَارِزُوهُ عَلَى مُجَاهَدَةِ الْأَضْدَادِ؛ دین را به خوبی آموخته‌اند و در جهاد برعلیه دشمنان از آن کمک می‌گیرند.

سنگ زیرین آسیاب

خَصَّهُمُ اللَّهُ بِاِخْتِمَالِ الضَّيْمِ لِيُشْمُلَهُمْ بِاَتْسَاعِ الْعَزِّ فِي دَارِ الْقَرَارِ؛ خدا آنها را مبتلا به ظلم کرده است تا در روز رستاخیر به عزت کامل برستند.

بسیار صبورند

جَلَّهُمْ عَلَى خَلَاقِ الصَّبِرِ لِتَكُونَ لَهُمُ الْعَاقِيَّةُ الْحُشْنَى وَكَرَامَيْهُ حُسْنُ الْغَبَّى؛ آنها را صبور آفریده است تا حیات نیکو و بزرگواری آخرت را نصیباشان نماید.

توصیه‌های پدر

حکمت صبر

اَقْبَسْنَ يَا بُنَى! نُورَ الصَّبَرِ عَلَى مَوَارِدِ اُمُورِكَ تَفْزُرْ بِدَرْكِ الصُّنْعِ فِي مَصَادِرِهَا؛ پسِّرم! از نور صبر در انجام کارها کمک بگیر تا هر کاری را در محل و زمان مناسب آن انجام دهی.

عزت در لابلای حوادث

اَسْتَشْعِرُ الْعِزَّ فِيمَا يَنْبُوكَ تُحْظَ بِمَا تُحَمَّدُ عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ؛ عزت را در اتفاقاتی که برایت می‌افتد، جستجو کن تا ستد شوی. ان شاء اللَّهِ.

ظهورت نزدیک است!

كَأَنَّكَ يَا بُنَى! بِتَأْيِيدِ نَصِيرِ اللَّهِ قَدْ آنَ وَتَيْسِيرِ الْفَلَاحِ وَعُلُوِّ الْكَعْبِ قَدْ حَانَ؛ پسِّرم! تو به نصرت الهی نزدیک شده‌ای و روزگار رستگاری و بلند مرتبگی نزدیک شده‌ای.

پرچم‌هایت را می‌بینم

كَأَنَّكَ بِالرَّأْيَاتِ الصُّفْرِ وَالْأَعْلَامِ الْبَيْضِ تَخْفِقُ عَلَى أَثْنَاءِ أَخْطَافِكَ مَا يَئِنَ الْحَطِيمِ وَزَمْزَمَ؛ گویا می‌بینم که پرچم‌های زرد در اطراف تو و در میان حطیم و زمزم نصب شده است.

شیعیان دورت حلقه زده اند

كَأَنَّكَ بِتَرَادِفِ الْبَيْعَةِ وَتَصِيَّافِ الْوَلَاءِ يَسْتَأْطِمُ الدُّرُّ فِي مَشَانِي الْمُقْوَدِ وَتَصِيَّافِ الْمَأْكُفِ عَلَى جَبَاتِ الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ تَلُوذُ بِفَنَائِكَ مِنْ مَلِإِ؛ گویا می‌بینم که یارانت به سبب بیعت‌های محکم و صفائ ولایت و دوستی به صورت منظم مانند دانه‌های تسییح، در کنار تو چیده شده‌اند. آن‌ها در کنار حجرالاسود از سر شوق به تو هجوم می‌آورند. به گونه‌ای که از شدت ازدحام دست‌هایشان به هم می‌خورد.

عنایت خدا به یاران تو

بِرَأْهُمُ اللَّهُ مِنْ طَهَارَةِ الْوَلَاءِ وَنَفَاسَةِ التَّرْبِيَةِ مُقَدَّسَةٌ؛ خداوند آن‌ها را به واسطه طهارت ولایت و طینت نفیس، پاک گردانیده است. قُلُوبُهُمْ مِنْ ذَنَسِ النَّفَاقِ مُهَذَّبَةٌ؛ دل‌هایشان از آلدگی دورویی خالی است. أَفِتَدْتُهُمْ مِنْ رِجْسِ الشَّقَاقِ لَيْسَهُ؛ ارواحشان از پلیدی مخالفت، پاک و نرم است. عَرَائِكُهُمْ لِلَّدِينِ خَشِّنَةٌ؛ خلقشان در عمل به دین، خشن و استوار است. ضَرَابِهِمْ عَنِ الْعِدْلَوَانِ وَاضْطَحَّهُ بِالْقُبُولِ؛ خلق و خویشان از دشمنی کردن با حسن قبول پاک شده است. أَوْجُهُهُمْ نَصْرَةٌ بِالْفَضْلِ؛ سیمایشان از فضل خدا، گشاده است. عِيدَانِهِمْ يَدِيُّونَ بِدِينِ الْحَقِّ وَأَهْلِهِ؛ متدين به دین حق می‌باشند. فَإِذَا اشْتَدَتْ أَرْكَانُهُمْ وَتَقَوَّمَتْ أَعْمَادُهُمْ قُدِّثْ بِمُكَافِهِهِمْ طَبَقَاتُ الْأُمَمِ؛ زمانی که قوای آن‌ها محکم و استوار شود، دشمنان اسلام متفرق خواهند شد. إِذْ تَبَعَّكَ فِي ظِلَالِ شَجَرَةِ دَوْحَهِ بَسَقْ طَبَقَاتُ الْأُمَمِ؛ زمانی که حفایات بحیره الطبریه فغمد های تلا ولا صیبح الحق ویتجلى ظلام الباطل؛ زمانی که آن‌ها در سایه درختی که افیان غصونهای علی حفایات بحیره الطبریه فغمد های تلا ولا صیبح الحق ویتجلى ظلام الباطل؛ زمانی که آن‌ها در سایه درختی که شاخه‌های آن تا اطراف بحیره طبریه را گرفته است، دور تو را بگیرند، صبح حق طلوع می‌کند و ظلمت جای خود را به روشنایی می‌دهد.

خدا به واسطه تو ...

يَقْصُمُ اللَّهُ بِكَ الطُّغْيَانَ وَيُعِيدُ مَعَالِمَ الْإِيمَانِ وَيُظْهِرُ بِكَ أَسْيَاقَ الْأُفَاقِ وَسَلَامَ الرَّفَاقِ؛ خداوند به واسطه تو سرکشی را کم می‌کند و نشانه‌های ایمان را باز می‌گرداند و بیماری دشمنان و سلامتی دوستانت بر همگان روشن می‌شود. تَهْتَرُ بِكَ أَطْرَافُ الدُّنْيَا بَهْجَةً وَتُهْرُ بِكَ أَغْصَانُ الْعِزِّ نَضْرَةً وَتَسْتَقِرُ بِوَانِي الْعِزِّ فِي قَرَارِهَا؛ تمام دنیا را شادی و سرور فرا می‌گیرد. ساخه‌های عزت و سربلندی به اهتزاز در می‌آیند و بانیان این عزت در جایگاه خودشان قرار می‌گیرند. تَشْوِبُ شَوَارِدُ الدِّينِ إِلَى أُوكَارِهِ؛ دشمنان دین به لانه‌های خود می‌خزند. يَتَهَاطِلُ عَلَيْكَ سَيْحَابُ الظَّفَرِ فَتَخْنُقُ كُلَّ عَيْدُوٍ وَتَنْصِيرُ كُلَّ وَلِيٍ؛ ابرهای پیروزی به سوی تو می‌آیند پس عرصه را بر دشمنانت تنگ می‌کنی و دوستانت را یاری می‌نمایی. فَلَا يَقِنَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ كَبَارٌ قَاسِطٌ وَلَا جَاهِدٌ غَامِطٌ وَلَا شَانِي مُبِغضٌ وَلَا مُعَانِدٌ كَاسِحٌ؛ در نتیجه هیچ متکبر ظالم، منکر خوار، عیب جوی کینه تو ز و لجوج کینه ورز بر روی زمین نخواهد ماند.

کودکان و شوق دیدار

يَوْدُ الطَّفْلُ فِي الْمَهْدِ لَوْ اسْتَطَاعَ إِلَيْكَ نُهْوَضًا؛ کودکان در گهواره‌های خود آرزوی آمدن به سوی تو را می‌کنند.

حیوانات وحشی در جستجوی راه

نواسط [نَوَاسِطُ الْوُخْسِ لَوْ تَجِدُ نَحْوَكَ مَجَازًا]؛ وحوش بیابان اگر راهی برای دیدارت می‌یافتند، درنگ نمی‌کردن. إِنَّ اللَّهَ بِالْغُلَمِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَئِيْعَ قَدْرًا؛ زیرا خداوند اراده خودش را محقق می‌کند و برای هر چیز حدود و ضوابطی قرار داده است.(۵۰)

به نام حرمان نگو!

یا آبا إِسْيَحَاقَ! لِيَكُنْ مَجْلِسَتِي هَذَا عِنْدَكَ مَكْتُوْمًا إِلَّا عَنْ أَهْلِ الصَّدْقِ وَالْأُخْوَةِ الصَّادِقَةِ فِي الدِّينِ؛ ای ابا اسحاق! ماجرای این دیدار را از دیگران مخفی کن. مگر از اهل صدق و برادرانی که در دینشان صادقند.

وظایف شیعیان در هنگام ظهور

إِذَا يَدَثُ لَكَ أَمَارَاتُ الظُّهُورِ وَالْتَّمَكِينِ فَلَا تُبْطِئِ بِإِخْوَانِكَ عَنَّا وَبِأَهْلِ الْمُسَارَعَةِ إِلَى مَنَارِ الْيَقِينِ وَضِيَاءِ مَصَابِيحِ الدِّينِ تُقْرَ رُشْدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ، زمانی که نشانه‌های ظهور پیدا شد، از دوستانت که به سوی ما می‌آیند، عقب نمان، کسانی که به سوی نور یقین و روشنایی چراغ‌های دین می‌شتابند. در این صورت هدایت خواهی شد. ان شاء الله

امام به فکر همه چیز است!

یا آبا إِسْيَحَاقَ! اسْتَعِنْ بِهِ عَلَى مُنْصَرِفَكَ فَإِنَّ الشُّقَّةَ قُذْفَةٌ وَفَلَوَاتِ الْأَرْضِ أَمَامَكَ جُمَّهُ وَلَا تَهْرَبْ لِإِعْرَاضِنَا عَنْهُ فَإِنَّا قَدْ أَخْدَثْنَا لَكَ سُكْرَهُ وَنَسْرَهُ وَأَرْبِضْنَاهُ عِنْدَنَا بِالْتَّدْكِرَهِ وَقَبْوِ الْمِنَّهِ؛ ای ابا اسحاق! آن‌ها را خرج راهت کن، چون سختی‌ها و بیابان‌ها در پیش است. از این که هدیه‌های شما را نپذیرفتم ناراحت نشو! زیرا ما پول نگرفته از تو قدردانی کردیم و از این لطف تو یاد خواهیم کرد.(۵۱)

امام و دعای ابراهیم بن مهزیار

فَتَهَارَكَ اللَّهُ لَمَكَ فِيمَا حَوَلَكَ وَأَدَمَ لَمَكَ مَا نَوَلَكَ وَكَتَبَ لَمَكَ أَخْسَنَ ثوابِ الْمُخْسِنِينَ وَأَكْرَمَ آثارِ الطَّائِعِينَ فَإِنَّ الْفَضْلَ لَهُ وَمِنْهُ؛ خداوند به دارایی ات برکت دهد و برایت حفظ کند و بهترین ثواب نیکوکاران را به تو ارزانی دارد و کریمانه‌ترین اعمال

فرمانبرداران را برایت بنویسد، چون تمام عنایات متعلق به او و از اوست. أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَرِدَكَ إِلَى أَصْحَاحِكَ بِأَوْفَرِ الْحَظْ مِنْ سَيِّلَمَةِ الْأُوْبَةِ وَأَكْنَافِ الْغَبْطَةِ بِلِينِ الْمُنْصِرِ ف؛ از خدا می خواهم تا تو را با سلامتی کامل به دوستانه ملحق کند و بازگشت را آسان نماید. لـ- أَوْعَثَ اللَّهَ لَمَكَ سَيِّلَا- وَلَا- حَيَّرَ لَكَ دَلِيلًا وَاسْتَوْدِعْهُ نَفْسَكَ وَدِيْعَهُ لَا تَضِيْعُ وَلَا تَرْوُلُ بِمَنْهُ وَلُطْفَهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ؛ راهت را سخت و نشانه های راه را مبهم نکند. خودت را به امانت نزد خدا بسپار تا از فضل خدا تلف نشوی. ان شاء الله

امام و قناعت پیشگی

یا آبا اسحاق! إِنَّ اللَّهَ فَنَّعَنَا بِعَوَادِ إِحْسَانِهِ وَفَوَائِدِ امْتَانِهِ؛ ای آبا اسحاق! خدا ما را به عنایات خودش قانع کرده است.

محبت و نصیحت خالصانه

صَانَ أَنْفُسَنَا عَنْ مُعَاوَنَةِ الْأُولَيَاءِ إِلَّا عَنِ الْإِحْلَاصِ فِي التَّيَّهِ وَإِمْحَاضِ النَّصِيْحَةِ وَالْمُحَافَظَةِ عَلَى مَا هُوَ أَنْفَقَ وَأَبْنَى وَأَرْفَعَ ذِكْرَه؛ روح و جانمان را مصونیت بخشدید تا دوستانمان را نه از سر طمع که از سر اخلاص و خیرخواهی و به قصد رسیدن به ثواب الهی که ماندگارتر و رفیع تر است، یاری کنیم.

فرمایشات امام زمان علیه السلام به شیخ مفید رحمه الله (۵۲)

نامه امام به برادرش! (۵۳)

لِلَّاَخِ السَّدِيدِ وَالْوَلِيِّ الرَّاشِدِ الشَّيْخِ الْمُفِيدِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ النَّعْمَانِ أَدَمَ اللَّهِ إِعْزَازَهُ مِنْ مُسْتَجَدِ الْعَهْدِ الْمَأْخُوذِ عَلَى الْعِبَادِ؛ نامه ای به برادر مستحکم در ایمان و دوست کامل شیخ مفید ابی عبدالله محمد بن محمد بن نعمان که خداوند عزت او را به خاطر عهدی که بر بندگانش گرفته است، پایدار گرداند. سیلام علیک آئیها المولی المخلص فی الدین المخصوص فیما بالیقین فیا نَحْمَدُ إِلَيْكَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ؛ سلام بر تو ای دوستی که در دین خود خالص شده ای و در یقین به ولايت ما مورد توجه خاص بوده ای. ما به خاطر داشتن مثل تو، خدای یکتا را سپاس می گوییم. أَدَمَ اللَّهِ تَوْفِيقَكَ لِنُصْرَةِ الْحَقِّ وَأَجْزَلَ مُثُوبَتَكَ عَلَى نُطْقِكَ عَنَّا بِالصَّدْقِ؛ خداوند توفیق تو را در یاری دین خود، بیشتر کند و اجر و پاداشت را به خاطر سخنان صادقانه ات، درباره ما افزایش دهد.

خدا اجازه داد تا نامه بنویسم

أَنَّهُ قَدْ أُذِنَ لَنَا فِي تَشْرِيفِكَ بِالْمُكَاتَبَةِ وَتَكْلِيفِكَ مَا تُؤْدِيهِ عَنَّا إِلَى مَوَالِيْنَا قِبَلَكَ أَعْرَهُمُ اللَّهُ بِطَاعَتِهِ وَكَفَاهُمُ الْمُهِمُّ بِرِعَايَتِهِ لَهُمْ وَحْرَاسِتِهِ؛ لازم است به اطلاعتان برسانم که به من اجازه داده شده است تا شما را با نوشتن نامه تکریم کنم و طی آن شما را مکلف به ابلاغ پیام ما به شیعیانی که نزدان هستند، بکنم. خداوند آنها را با فرمانبرداری از خویش عزت بخشد و مشکلات ایشان را بطرف کند.

نامه را به دیگران هم بده

فَقِفْ أَمِيدَكَ اللَّهُ بِعَوْنِهِ عَلَى أَعْيَادِهِ الْمِارِقِينَ مِنْ دِيْنِهِ عَلَى مَا نَذْكُرُهُ وَاعْمَلْ فِي تَأْدِيَتِهِ إِلَى مَنْ تَشِيْكُنْ إِلَيْهِ بِمَا تَرْسِمُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ؛ خداوند متعال شما را با نصرت و یاری خود بر دشمنانش مسلط گرداند. چیزی را که برایتان می نویسم مطالعه کنید و آن را به دوستان مورد اعتمادتان برسانید. ان شاء الله.

محل زندگی امام زمان علیه السلام

كُنَّا شَاوِينَ بِمَكَانِنَا النَّائِي عَنْ مَسَاكِنِ الظَّالِمِينَ حَسَبَ الَّذِي أَرَأَاهُ اللَّهُ تَعَالَى لَنَا مِنَ الصَّالِحِ وَلِشِيعَتِنَا الْمُؤْمِنِينَ فِي ذَلِكَ مَا دَامَتْ دَوْلَةُ الدُّنْيَا لِلْفَاسِقِينَ؛ محل زندگی ما تا زمانی که حکومت‌های ظلم پابرجا هستند، به خاطر مصلحت ما و شیعیانمان از ظالمان دور است.

امام و آنکاهی از حوادث

فَإِنَّا يُحِيطُ عِلْمُنَا بِأَبْيَانِكُمْ وَلَا يَعْرُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِّنْ أَخْبَارِكُمْ؛ ما از اخبار شما اطلاع کاملی داریم و هیچ یک از اتفاقاتی که برای شما می‌افتد از ما مخفی نمی‌ماند.

امام و لغزش امت

مَعْرِفَتِنَا بِالزَّلَمِ الَّذِي أَصَيْهَا بِكُمْ مُّدْجِنِيَّحَ كَثِيرٌ مِّنْكُمْ إِلَى مَا كَانَ السَّلْفُ الصَّالِحُ عَنْهُ شَاسِعًا؛ از لغزش‌های شما باخبریم. از زمانی که بسیاری از شما از روش گذشتگان صالحستان دور شدید.

گلایه از پیمان‌شکنی شیعیان

بَذُوا الْعَهْدَ الْمَأْخُوذَ مِنْهُمْ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَانُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ؛ عهد خدا را در تبیعت از ما به دست فراموشی سپردید! گویا نمی‌دانید

امام همیشه بیدار

إِنَّا عَيْرُ مُهْمِلِينَ لِمَرَاعِيَاتِكُمْ وَلَا- نَاسِيَنَ لِتَذَكِّرِكُمْ وَلَوْ لَا- ذَلِكَ لَتَزَلَّ بِكُمُ الْلَّاؤَةُ وَاصِيَّ طَلَمَكُمُ الْأَعْيَادُ؛ ما در رسیدگی به مسائل شما کوتاهی نمی‌کنیم و همیشه به یاد شما هستیم اگر چنین نبود حوادث و بلایا شما را احاطه می‌کردند و دشمنان، شما را نابود می‌کردند.

وظایف شیعیان در کمک به خودشان

فَاتَّقُوا اللَّهَ حَيْلَ جَلَلُهُ وَظَاهِرُونَا عَلَى انتِباشِكُمْ مِّنْ فِتْنَةٍ قَدْ أَنَافَتْ عَيْنِكُمْ؛ بنابراین از خدا بترسید و ما را در نجات دادن خودتان از فتنه‌های آینده، یاری کنید.

نشانه قیام

هِيَ أَمَارَهُ لِأَزُوفِ حَرَكَتِنَا وَمُهِيَّا شَكِّنَا بِأَمْرِنَا وَنَهِيَنَا وَالَّهُ مُتِمُ نُورِه... وَلَوْ كِرَهَ الْمُشْرِكُونَ؛ فتنه‌ها، نشانه‌های شروع حرکت ما (۵۴) و اقدامات انقلابی شما به امر و نهی ما است. خداوند نور هدایتش را بر سرتاسر گیتی کامل خواهد کرد. اگر چه مشرکین از به آن راضی نباشند. (۵۵)

وظایف شیعیان و تقویه

اعْصِهِ مُوا بِحَالَتِنِيَّةٍ مِّنْ شَبَّ نَارِ الْجِنَاحِيَّةِ يَحْسُسُهَا عَصَبُ أُمَّوَيَّهُ تَهُولُ بِهَا فِرْقَهُ مَهْدِيَّهُ؛ در برابر شعله‌های آتش جاهلیت که توسط جریانات اموی (۵۶) برآفروخته خواهد شد، به تقویه پناه ببرید؛ (۵۷) زیرا هدف آن‌ها آسیب زدن به فرقه هدایت یافته شیعه است.

من ضامن نجات عاقل‌ها هستم!

أَنَّا رَعِيمٌ بِسَجَادَةٍ مَنْ لَمْ يَرُمْ مِنْهَا الْمَوَاطِنَ الْخَفِيَّةَ وَسَلَكَ فِي الطَّاغُونَ مِنْهَا السُّبُلَ الرَّضِيَّةَ؛ من نجات کسانی را ضمانت می‌کنم که در این حریانات مخفیگاه‌های خود را ترک نکنند و در تبلیغات علیه آنان روش‌های ملایم‌تری را اتخاذ نماید.

وظایف شیعیان و دستور العمل امام علیه السلام

فَيَعْمَلُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ مَا يَقْرُبُ بِهِ مِنْ مَحَيَّتَنَا وَلَيَتَجَنَّبَ مَا يُدْنِيَهُ مِنْ كَراهِيَّتَنَا وَسَيَخْطُنَا؛ به دنبال کارهایی بروید که شما را به محبت و دوستی ما نزدیک کند و از کارهایی که باعث دوری و خشم و غصب ما می‌شوند، کناره‌گیری کنید.(۵۸)

دعای برادر

وَاللَّهِ يُلْهِمُكَ الرُّسْدَ وَيَلْطُفُ لَكُمْ بِالْتَّوْفِيقِ بِرَحْمَتِهِ؛ خداوند متعال تو را هدایت کند و توفیقات را افزون گردداند.

نامه امام به برادر

هَذَا كِتَابِنَا عَلَيْكَ أَيُّهَا الْأَخُ الْوَلِيُّ وَالْمُخْلِصُ فِي وُدُّنَا الصَّفِيُّ وَالنَّاصِيَةُ لَنَا الْوَفِيُّ حَرَسُكَ اللَّهُ بِعِينِهِ الَّتِي لَا تَنَامُ فَاحْتَفِظْ بِهِ؛ این نوشته ما به شمامست، ای برادر عزیزی که در محبت ما خالص شده‌ای و با تهدیب نفس خود ما را یاری می‌کنی. خداوند تو را با علم همیشه تابانش حفظ کند.

کسی که مایه مبارکات امام است!(۵۹)

سَلَامٌ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّاصِيَةُ لِلْحَقِّ الدَّاعِيِ إِلَى كَلِمَةِ الصَّدْقِ فَإِنَّا نَحْمَدُ اللَّهَ إِلَيْكَ؛ سلام بر تو ای یاور حق و منادی اسلام! ما همیشه خدا را به خاطر داشتن دوستانی چون تو سپاس می‌گوییم. فَقَدْ كُنَّا نَظَرْنَا مُنَاجَاتَكَ؛ ما به مناجات تو توجه کردیم.(۶۰)

حفظ اسرار از نامحرمان

لا- تُظہرْ عَلَى حَطَنَا الَّذِي سَيَطَرَنَا بِمَا لَهُ ضَمِنَاهُ أَحِيدًا وَأَدَّ مَا فِيهِ إِلَى مَنْ تَسْيِكُنِ إِلَيْهِ وَأَوْصِ جَمَاعَهُمْ بِالْعَمَلِ عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ؛ مراقب نامه باش و آنرا به کسی نشان نده. مگر این که از افراد کاملاً مطمئن بوده باشند. در ضممن به آن‌ها بگو که به مطالب آن عمل کنند. ان شاء الله

امام خانه به دوش

شَفَعَنَا ذِلِّكَ الْآنَ مِنْ مُسْتَهْمَرٍ لَنَا يُنْصَبُ فِي شَمْرَاخٍ مِنْ بَهْمَاءِ [بَهْمَاءِ] صِرُنَا إِلَيْهِ آنِفًا مِنْ غَمَالِلَ الْجَأِ إِلَيْهِ السَّبَارِيَتُ مِنَ الْإِيمَانِ وَيُوْشِكُ أَنْ يَكُونَ هُبُوطُنَا مِنْهُ إِلَى صَيْحَصَيْحِ مِنْ غَيْرِ بُعْدِ مِنَ الدَّهْرِ وَلَا- تَطاوِلِ مِنَ الزَّمَانِ؛ من این نامه را از بلندای کوهی که برای سکونت انتخاب کرده‌ایم، برایت می‌نویسم. ما تازه به اینجا آمدۀ‌ایم. قبل‌اً در منطقه خوش آب و هوا و خرامانی زندگی می‌کردیم. اما مردمانی بی‌تقویت بدانجا آمدند. از این رو ما آنجا را ترک کردیم. البته به زودی به دشتی که نزدیک آبادی است خواهیم رفت.

امام و خبر دادن از آینده

یاًتیکَ تَبَأْ مِنَّا يَمَا يَتَجَدَّدُ لَنَا مِنْ حَالٍ فَتَعْرُفُ بِذَلِكَ مَا تَعْتَمِدُهُ مِنَ الرُّفْغَةِ إِلَيْنَا بِالْأَعْمَالِ وَاللَّهُ مُوْفَقُكَ لِذَلِكَ بِرَحْمَتِهِ فَلَتَكُنْ حَرَسَكَ اللَّهُ بِعَيْنِهِ التَّى لَا- تَنَامُ أَنْ تُقَابِلَ بِذَلِكَ فَنَيْهِ تُبَسِّلُ نُفُوسُ قَوْمٍ حَرَثٌ باطِلًا لِاسْتِهْبَابِ الْمُبَطَّلِينَ وَتَبَهِّجُ لِتَدَمَّارِهَا الْمُؤْمِنُونَ وَيَحْرُنُ لِذَلِكَ الْمُجْرِمُونَ؛ از اتفاقات آینده، (۶۱) به تو خبر می دهم. تا اولاً بدانی که به واسطه اعمال صالحی که خداوند توفيق داده، جزو مقرّبان ما شده‌ای؛ و از سوی دیگر خودت را برای آن‌ها آماده کنی. حادثی که دشمنان را در هم می‌شکند و رنجور می‌کند و دوستان را خوشحال و مسرور می‌سازد.

نشانه‌های قیام

آیهٗ حَرَكَتَنَا مِنْ هَذِهِ الْلُّوْثَةِ حَادِثَةٌ بِالْحَرَمِ الْمُعَظَّمِ مِنْ رِجْسِ مُنَافِقٍ مُذَمِّمٍ مُسْتَحِلٌ لِلَّدَمِ الْمُخَرَّمِ يَعْمَدُ بِكَيْدِهِ أَهْلَ الْإِيمَانِ وَلَا يَلْبُغُ بِذَلِكَ غَرْضَهُ مِنَ الظُّلْمِ لَهُمْ وَالْعِذْوَانِ لِأَنَّنَا مِنْ وَرَاءِ حَفْظِهِمْ بِالدُّعَاءِ الَّذِي لَا يُحَجِّبُ عَنْ مَلَكِ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ فَلَيَطْمَئِنَ بِذَلِكَ مِنْ أُولَائِنَا الْقُلُوبُ وَلَيَشْقُوا بِالْكِفَائِيَّةِ مِنْهُ وَإِنْ رَاعَتْهُمْ بِهِمُ الْخُطُوبُ؛ نشانه شروع حرکت ما حادثه‌ای است که در مکه مکرمه رخ می‌دهد و منافقی پست که ریختن خون مسلمانان را حلال می‌داند، بر اهل ایمان غلبه پیدا می‌کند. اما به آرزوی خودش در قتل و غارت ایشان نمی‌رسد؛ زیرا دعای مستجاب و قطعی ما از پشت سر آن‌ها را پشتیبانی می‌کند. بنابراین دل‌هایشان به این پیروزی قرص و محکم باشد و بدانند که خدا آن‌ها را کفایت و یاری می‌کند. البته مشکلاتی خواهد داشت.

وظایف شیعیان و سرنوشت آن‌ها

الْعَاقِبَةُ لِجَمِيلٍ صِنْعِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ تَكُونُ حَمِيدَهُ لَهُمْ مَا اجْتَبَوُا الْمَنْهَى عَنْهُ مِنَ الدُّنْوِ؛ اگر شیعیان ما از معصیت دوری کنند، پایان کار طبق حکمت خداوند متعال به نفع آنان خواهد بود.

وظایف شیعیان و ضمانت امام

نَحْنُ نَعْهُدُ إِلَيْكَ أَئِيَّهَا الْوَلَى الْمُخْلُصُ الْمُجَاهِدُ فِيَنَا الظَّالِمِينَ أَيَّدَكَ اللَّهُ بِنَصْرِهِ الَّذِي أَيَّدَ بِهِ السَّلَفَ مِنْ أُولَائِنَا الصَّالِحِينَ أَنَّهُ مِنْ أَنَّقِي رَبِّهِ مِنْ إِخْوَانِكَ فِي الدِّينِ وَخَرَجَ عَلَيْهِ بِمَا هُوَ مُسْتَحِقُهُ كَانَ آمِنًا مِنَ الْفِتْنَةِ الْمُظِلَّةِ وَمَحِنَّهَا الْمُظْلَمَةُ الْمُضَلَّةُ وَمَنْ بَخِلَ مِنْهُمْ بِمَا أَعَارَهُ اللَّهُ مِنْ نِعْمَتِهِ عَلَى مَنْ أَمْرَهُ بِصِرَاطِهِ فَإِنَّهُ يَكُونُ خَاسِرًا بِذَلِكَ لِأَوْلَاهُ وَآخِرَتِهِ؛ ای دوست مخلص و مجاهد در راه ما در برابر ظالمان - خداوند شما را با همان نیرویی که گذشتگان از دوستان صالحمان را یاری کرد، تقویت کند - من تعهد می‌کنم اگر برادران دینیات تقوا پیشه کنند و حقوق واجبی که به گردن دارند به مستحقان آن‌ها بدهنند، از این فتنه‌های سیاه و گرفتاری‌های گمراه کننده با آسایش نجات پیدا کنند. اما کسی که نعمت‌های خدا را که در دست او به عاریت سپرده است، از مستحقان بخل بورزد، در این صورت در دنیا و آخرت زیان خواهد کرد.

وظایف شیعیان و دلیل تأخیر ظهور

لَوْ أَنَّ أَشْيَاعَنَا وَفَقَهُمُ اللَّهُ لِطَاعَتِهِ عَلَى اجْتِمَاعِ مِنَ الْقُلُوبِ فِي الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ عَلَيْهِمْ لَمْ يَتَأَخَّرْ عَنْهُمُ الْيَمِنُ بِلِقَائِنَا وَلَتَعَجَّلَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ بِمُشَاهِدَتِنَا عَلَى حَقِّ الْمَعْرِفَةِ وَصِدْقَهَا مِنْهُمْ بِنَا؛ اگر شیعیان ما - که خداوند آن‌ها را به اطاعت خود موفق کند. - با دل‌های همراه و بهم پیوسته به عهد ما وفا می‌کردن، برکت دیدار ما به تأخیر نمی‌افتد و سعادت مشاهده ما همراه با معرفت و شناخت و صداقت در اعمال به زودی نصیباشان می‌شد. مَا يَحْسِبُنَا عَنْهُمْ إِلَّا مَا يَتَّصِلُ بِنَا مِنَّا نَكْرُهُهُ وَلَا نُؤْثِرُهُ مِنْهُمْ؛ آری خبر اعمال زشت و ناپسندی که از

آنها به ما می‌رسد، باعث کنارگیری ما از آنها می‌شود.

امام و نامه به برادر

هَذَا كِتَابِنَا إِيَّكَ أَيُّهَا الْوَالِي الْمُلْهُم لِلْحَقِّ الْعَلِيِّ بِإِمْلَانَا وَخَطٌ ثَقَبَنَا فَأَخْفِي عَنْ كُلِّ أَحَدٍ وَاطْرُوهُ وَاجْعُلْ لَهُ نُسْبَحَةً يَطْلَعُ عَلَيْهَا مَنْ تَشَاءُ كُنْ إِلَى أَمَانَتِهِ مِنْ أُولَائِنَا شَجَلَهُمُ اللَّهُ بِتَرْكَتَنَا وَدُعَائِنَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ؛ ای دوست هدایت یافته به نور حقیقت، این نوشته نامه‌ای است که با بیان من و خط یکی از نزدیکانم نوشته شده است. بنابراین آن را از دیگران مخفی کن و از آن رونویسی کن و در اختیار دوستان مورد اطمینان قرار بده. ان شاء الله که خداوند متعال آن‌هارا مشمول برکات و عنایات ما قرار دهد.

امام زمان علیه السلام در رثای شیخ مفید رحمه الله (۶۲)

لا صوت الناعی بفقد که انه یوم على آل الرسول عظیم ان كنت قد غیبت فی جدت الشری فالعلم والتوحید فیک مقیم والقائم المهدی یفرح کلمات تلیت علیک من الدروس علوم ای کاش صدای مرثیه خوانان در مرگ تو بلند نمی شد؛ زیرا این روز، روزی است که بر خاندان رسول خدا بسیار سنگین و دشوار است. اگر تو در میان خاک‌ها پنهان شدی، در واقع علم و توحید نیز با تو مدفون شد. (۶۳) مهدی قائم هر گاه که صدای طلبه‌هایت را می‌شنید که علوم الهی را در نزد تو می‌خوانندن، خوشحال می‌شد. (۶۴)

دستور امام زمان علیه السلام به مرجع تقلید حضرت آیت الله اصفهانی (۶۵)

قُلْ لَهُ رَحْصُنْ نَفْسَكَ وَاجْعَلْ مِجْلِسَكَ فِي الدِّهْلِيْرِ وَاقْصِ حَوَائِجَ النَّاسِ، نَعْنُ نَنْصِرُكَ؛ به او بگو: خودت را در دسترس همه قرار بده و دهیز خانه‌ات را محل نشستنت قرار بده و حاجت‌های مردم را برآور. نگران نباش ما یاری‌ات می‌کنیم. (۶۶)

توقیعات فقهی

امام و انکار نسبت فامیلی با خدا (۶۷)

لَيَسَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَبَيْنَ أَحَدٍ قَرَابَهُ مِنْ أَنْكَرَنِي فَلَيْسَ مِنِّي وَسَيِّلُهُ سَبِيلُ ابْنِ نُوحٍ؛ میان خدا و هیچ یک از مخلوقاتش نسبت فامیلی وجود ندارد. از این‌رو کسانی که از نزدیکانم، وصیت مرا انکار می‌کنند، مثلش مثل پسر نوح است. (۶۸)

امام و مثل جعفر

وَأَمَّا سَبِيلُ عَمِيْ جَعْفَرٍ وَوَلَدِهِ فَسَبِيلُ إِخْوَهُ يُوسُفَ علیه السلام؛ امیا (۶۹) راه عمومیم جعفر و فرزندانش همان راه برادران یوسف است. (۷۰)

حکم آجو

وَأَمَّا الْفُقَاعُ فَشُرُبُهُ حَرَامٌ؛ اما خوردن آب جو حرام است.

شرایط و جوهرات مورد قبول امام

وَأَمَّا أَمْوَالُكُمْ فَمَا نَقْبَلُهَا إِلَّا لِتَطَهَّرُوا فَمَنْ شَاءَ فَلْيَصِلْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَقْطَعْ فَمَا آتَانَا اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ؛ اما وجوهات شرعیه؛ اگر ما آن‌ها را

می‌پذیریم به خاطر آن است که اموال شما پاک شود. با این حساب هر کسی که می‌خواهد بدهد و هر کسی که نمی‌خواهد ندهد. (۷۱) چون آنچه که خداوند متعال به ما می‌دهد، بهتر از آن چیزی است که شما می‌دهید.

زمان ظهور

وَأَمَّا ظُهُورُ الْفَرَجِ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ وَكَذَبَ الْوَفَاقُونَ؛ اما زمان ظهور من به دست خداست و کسانی که برای آن تعیین وقت کنند، دروغ می‌گویند.

تحریف عاشورا

وَأَمَّا قَوْلُ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يُقْتَلْ فَكُفُرٌ وَتَكْذِيبٌ وَضَلَالٌ؛ اما کسی که گفته است حسین علیه السلام کشته نشده است، سخن کفرآمیز و دروغ و گمراه کننده‌ای را به زبان آورده است.

جانشینان امام زمان در دوره غیبت

وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجُعوا فِيهَا إِلَى رُوَاهِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ مُحَجَّتِي عَلَيْكُمْ وَأَنَا مُحَجَّةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ؛ اما در حوادثی که پیش خواهد آمد، به روایان احادیث ما مراجعه کنید. زیرا آن‌ها از سوی من مردم را راهنمایی می‌کنند و من نیز از سوی خدا آن‌ها را راهنمایی می‌کنم. (۷۲)

شرط پذیرش و جوهات شرعی

وَأَمَّا مَا وَصَيَّلْنَا بِهِ فَلَا قَبُولَ عِنْدَنَا إِلَّا لِمَا طَابَ وَطَهَرَ؛ اما آنچه که از وجوهات برایم فرستاده بودی، تنها در صورت پاک بودن از مال حرام، مورد قبول خواهد بود. (۷۳)

درآمد ترانه‌خوانی

وَثَمَنُ الْمُغْنِيَةِ (۷۴) حرام؛ مزدی که زنان ترانه‌خوان می‌گیرند، حرام است.

امام و لعن ابوالخطاب غال

وَأَمَّا أَبُو الْخَطَابِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زَيْنَبِ الْأَجْيَدِعُ فَإِنَّهُ مَلْعُونٌ وَأَصْحَابُهُ مَلْعُونُونَ فَلَمَا تُحَجِّ الِّسْنُ أَهْلَ مَقَالَتِهِمْ فَإِنَّمَا مِنْهُمْ بَرِيءٌ وَآبَائِي عَلَيْهِمِ السلام مِنْهُمْ بُرَاءٌ؛ اما ابو الخطاب محمد بن ابی زینب (۷۵) او و اصحابش ملعون هستند. در مجالس آن‌ها شرکت نکن. زیرا من و پدرانم از آن‌ها بیزاریم.

دست بردن در مال امام

وَأَمَّا الْمُتَبَبِّسُونَ بِأَمْوَالِنَا فَمَنِ اسْتَحَلَّ شَيْئًا مِنْهَا فَأَكَلَهُ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ النَّيَّارَ؛ اما کسانی که دستشان به اموال ما آلوده شده است، اگر از آن‌ها بخورند، در واقع آتش می‌خورند.

کسانی که از پرداخت وجوهاتشان پشیمانند!

وَأَمَّا نَدَامَةُ قَوْمٍ شَكُوا فِي دِينِ اللَّهِ عَلَى مَا وَصَيَّلُونَا بِهِ فَقَدْ أَفْلَانَا مِنْ اسْتِئْنَاقَ وَلَا حَاجَةَ لَنَا إِلَى صِلَةِ الشَّاكِينَ؛ امَّا عَدُهُمْ كَه در دین خود دچار شک شدند و از این که وجوهاتشان را برای ما فرستاده بودند، پشیمانند، اگر آن‌ها بخواهند که وجوهاتشان را پس بگیرند، ما پس می‌دهیم. ما نیازی به وجوهات تردید‌کنندگان نداریم.

دلیل غیبت امام

وَأَمَّا عِلْمٌ مَا وَقَعَ مِنَ الْغَيْبِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَا أَيُّهَا النِّذِينَ آتَيْنَا لَكُمْ تَسْوِيرًا كُمْ إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ آبَائِي إِلَّا وَقَدْ وَقَعَتْ فِي عُنْقِهِ بَيْعَةُ لِطَاغِيَةِ زَمَانِهِ وَإِنِّي أَخْرُجُ حِينَ أَخْرُجُ وَلَا يَبْعَثُ لِأَحَدٍ مِنَ الطَّوَاعِيْنِ فِي عُنْقِي؛ امَّا از عَلَّتْ غَيْبَتْ منْ پَرْسِیدَه بودی. مگر خدا نفرموده است: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از مسائلی که اگر بدانید به زیانتان تمام می‌شود، سؤال نکنید! (۷۶) هر یک از پدرانم مجبور بودند که با ظالمان زمان خودشان مدارا کرده و با آن‌ها بیعت کنند. اما من زمانی که خروج می‌کنم و قیام خودم را شروع می‌کنم، بیعت هیچ طاغوتی به گردنم نخواهد بود.

کیفیت بهرمندی از امام غایب

وَأَمَّا وَجْهُ الِّاِنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبِي فَكَالِّاِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ؛ اما نحوه بهرمندی از من در زمان غیبت، مانند بهرمندی از خورشید پشت ابر است.

فواید وجود امام

وَإِنِّي لَأَمَانُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ؛ همانا من موجبات امنیت اهل زمین هستم. همان طور که وجود ستارگان باعث امنیت اهل آسمان می‌شود.

وظایف شیعیان و سؤالات ممنوع

فَأَعْلَمُو أَبْوَابَ السُّؤَالِ عَمَّا لَا يَعْلَمُونَ كُمْ وَلَا تَكَلَّفُوا عِلْمًا مَا قَدْ كُفِيتُمْ؛ درهای سؤالات بی‌فایده را بر روی خودتان بیندید و خودتان را به زحمت فراگیری مسائلی که از آن‌ها بی‌نیاز شده‌اید، نیندازید.

وظایف شیعیان و دعای تعجیل فرج

وَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ فَإِنَّ ذَلِكَ فَرْجُكُمْ؛ برای تعجیل فرج من خیلی دعا کنید؛ زیرا فرج من باعث گشايش مشکلات و گرفتاری‌های شماست.

فضیلت دعای بعد از نمازهای واجب (۷۷)

فَإِنَّ فَضْلَ الدُّعَاءِ وَالشَّسِيحِ بَعْدَ الْفَرَائِضِ عَلَى الدُّعَاءِ بِعَقِيبِ التَّوَافِلِ كَفْضِلِ الْفَرَائِضِ عَلَى التَّنَوِّفِ؛ همان اندازه که واجبات بر مستحبات فضیلت دارند، دعا و ذکر بعد از واجبات نیز بر دعا و ذکر بعد از مستحبات فضیلت دارد.

فضیلت سوره‌های توحید و قدر در نماز (۷۸)

إِذَا تَرَكَ سُورَةً مِمَّا فِيهَا الْثَوَابُ وَقَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَإِنَّا أَنْزَلْنَا لِفَضْلِهِمَا أَعْطَى ثَوَابَ مَا قَرَأَ وَثَوَابَ السُّورَةِ الَّتِي تَرَكَ؛ اَنْ سُورَه‌ای را با وجود ثوابی که دارد، ترک کند و به جای آنها قل هو الله احـد و انا انزلنا را به خاطر فضیلتاشان بخواند، در این صورت ثواب سوره خوانده شده و سوره‌ای که ترک کرده را یکجا خواهد داشت.

امام و دعا برای شیعیان

جَمِيعُ الَّهُ لَكَ وَلِإِخْرَاجِكَ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ (۷۹) خداوند متعال خیر دنیا و آخرت را برای تو و برادرانت یکجا عنایت کند.

زایمان در بهشت (۸۰)

إِنَّ الْجَنَّةَ لَا حَمْلَ فِيهَا لِلنِّسَاءِ وَلَا وِلَادَةَ وَلَا طَمَثَ وَلَا شَقَاءَ بِالْطُّفُولِيَّةِ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّلُ الْأَعْيُنُ كَمَا قَالَ سُبْحَانَهُ فَإِذَا اشْتَهَى الْمُؤْمِنُ وَلَمْ يَأْدِ خَلْقَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِغَيْرِ حَمْلٍ وَلَا وِلَادَةٍ عَلَى الصُّورَةِ الَّتِي يُرِيدُ كَمَا خَلَقَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامَ عِبْرَةً؛ زن‌ها در بهشت نه حامله می‌شوند و نه می‌زایند و نه حیض می‌بینند و نه نفاس می‌شوند و نه گرفتاری‌های تربیت بچه را خواهند داشت. بلکه همان طور که خداوند متعال فرموده است: هر آنچه که دوست داشته باشند و چشمانشان از آن لذت ببرد، برایشان مهیا خواهد بود. (۸۱) حتی اگر اهل بهشت، بچه بخواهند، خداوند بدون حمل و ولادت کودکی را با همان خصوصیاتی که دوست دارند، برایشان می‌آفریند. (۸۲) همان طور که آدم علیه السلام را آفرید.

تسوییح از جنس تربت حسینی

يُسَبِّحُ بِهِ فَمَا مِنْ شَيْءٍ مِنَ التَّشْبِيحِ أَفْضَلَ مِنْهُ وَمِنْ فَضْلِهِ أَنَّ الرَّجُلَ يُسَيِّرُ التَّشْبِيحَ وَيُدْرِي السُّبْحَةَ قَيْكُبُ لَهُ التَّشْبِيحُ؛ ذکری بهتر از ذکری که با تسییح ساخته شده از تربت باشد، وجود ندارد. حتی اگر صاحب تسییح ذکر گفتن را فراموش کند و دانه‌های تسییح را با انگشتانش بچرخاند، ثواب ذکر را خواهد داشت.

کیفیت نماز خواندن در حرم‌های مطهر

أَمَّا السُّجُودُ عَلَى الْقَبْرِ فَلَا يَجُوزُ فِي نَافِلَةٍ وَلَا فَرِيضَةٍ وَلَا زِيَارَةً وَالَّذِي عَلَيْهِ الْعَمَلُ أَنْ يَضْعَ خَدَّهُ الْأَيْمَنَ عَلَى الْفَقِيرِ وَأَمَّا الصَّلَاةُ فَإِنَّهَا خَلْفُهُ وَيَجْعَلُ الْقَبْرُ أَمَامَهُ وَلَا يَجُوزُ أَنْ يُصَيِّلَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَا يُسَاوِي؛ سجده بر روی قبر در هیچ حالی جایز نیست. آنچه باید بدان عمل کرد، آن است که گونه راستش را روی قبر بگذارد. در نماز می‌توان قبر معصوم را در سمت قبله قرار داد. اما نمی‌توان در سه جهت دیگر نماز خواند؛ زیرا کسی حق ندارد جلوتر و یا مساوی با امام بایستد.

امام و لعن دست‌اندازی کنندگان در اموال ایشان (۸۳)

لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ عَلَى مَنْ اسْتَهْلَكَ مِنْ أَمْوَالِنَا دِرْهَمًا؛ لعنت خدا و ملائکه و بندگان صالح بر کسانی که از اموال ما در همی را حلال بدانند. لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ عَلَى مَنْ أَكَلَ مِنْ مَالِنَا دِرْهَمًا حَرَاماً؛ لعنت خدا و ملائکه و تمامی انسان‌ها بر کسی است که از مال ما ولو یک درهم بخورد. مَنْ يَسْتَهْلِكُ مَا فِي يَدِهِ مِنْ أَمْوَالِنَا أَوْ يَتَصَرَّفُ فِيهِ تَصَرُّفُهُ فِي مَالِهِ مِنْ غَيْرِ أَمْرِنَا فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَهُوَ مَلُوقٌ وَنَحْنُ حُكَّمَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْمُسْتَبْشِرُّ تَحْلُّ مِنْ عَذَابِنِي مَا حَرَمَ اللَّهُ مَلُوقُنِي عَلَى لِسَانِي وَلِسَانِي كُلُّ نَبِيٍّ مُوحِّدٍ فَمَنْ ظَلَمَنِي كَمَانَ فِي جُمْلَةِ الظَّالِمِينَ لَنِي وَكَانَتْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ أَلَا-لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ (۸۴) کسانی که بدون اجازه، در اموال ما مانند اموال خودشان دخل و تصریف می‌کنند، چنین افرادی ملعون هستند و ما در

روز قیامت دشمن آنها خواهیم بود. رسول خدا صلی الله علیه وآلہ فرمود: کسی که اموال عترتم را حلال بداند، توسط من و هر پیامبر مستجاب الدعوه‌ای لعن شده است. کسی که در حق ما ظلم کند، در زمرة ظالمین به ما خواهد بود و طبق صریح آیه قرآن، لعنت خدا بر او خواهد بود. «آگاه باشید ظالمان مورد لعن خدا هستند.»

خاک مالی بینی شیطان

فَمَا أُرْغَمَ أَنْفُ الشَّيْطَانِ بِشَيْءٍ مِثْلِ الصَّلَاةِ فَصَلَّهَا وَأَرْغَمَ أَنْفَ الشَّيْطَانِ؛ چیزی بهتر از نماز، بینی شیطان را بر زمین نمی‌مالد. پس نماز هنگام طلوع و غروب را بخوان و بینی شیطان را بر زمین بمال.

شکایت زمین

إِنَّ الْأَرْضَ تَضِجُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ بَوْلِ الْأَعْلَفِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا؛ زمین از بول کسی که ختنه نکرده است، چهل روز ناله می‌کند.

تأخر نماز صبح و عشاء (۸۵)

مَلُوْنَ مَلُوْنَ مَنْ أَخَرَ الْعِشَاءَ إِلَى أَنْ تَشْتِكَ النُّجُومُ، مَلُوْنَ مَلُوْنَ مَنْ أَخَرَ الْغَدَاءَ إِلَى أَنْ تَنْقَضِهِ النُّجُومُ وَدَخَلَ الدَّار؛ ملعون است ملعون است، کسی که نماز عشاء را تا زیاد شدن ستار گان به تأخیر بیاندازد. ملعون است، ملعون است، کسی که نماز صبح را تا ناپدید شدن ستار گان به تأخیر اندازد.

سرزنش صمیمانه (۸۶)

مَتَّعْنَى اللَّهِ بِكَ قَرَأْتُ رُقْعَةً فُلَانِ فَأَصَابَنِي وَالَّهُ مَا أَخْرَجَنِي إِلَى بَعْضِ لَائِمَتِكَ؛ خدا تو را برای من نگه دارد. نامه فلانی را خواندم. به قدری ناراحت شدم که می‌خواهم کمی تو را سرزنش کنم.

توجه کامل به مشکلات شیعیان

سُبْحَانَ اللَّهِ أَنْتَ تَعْلَمُ حِيَاتَهُ مِنَ حَقًا وَمِنْ طَاعَتَا وَأَمْرَنَا فَمَا مَنَعَكَ مِنْ نَقْلِ الْخَبَرِ إِلَيْنَا لِتَسْتَقْبِلَ الْأَمْرِ بِعِظِيمِ السُّهُولَةِ أَوْ جَعَلْنَاهُ أَنَّهُ رَأَى رُؤْيَا فِي مَنَامِهِ أَوْ بَلَغَ سِنًّا إِلَيْهِ أَوْ أَنْكَرَ شَيْئًا مِنْ نَفْسِهِ كَانَ يُدْرِكُ بِهَا حَاجَتَهُ وَكَانَ الْأَمْرُ يَخْفُ وَقُوَّهُ وَيَسْهُلُ خَطْبَهُ وَيَحْتَسِبُ هَذِهِ الْأُمُورَ عِنْدَ اللَّهِ بِالْأَمْسِ نَذْكُرُهُ فِي الْفَلْفَةِ بِأَنَّ لَيْسَ أَحَدٌ يَضِلُّ لَهَا عَيْرُهُ وَاعْتِمَادُنَا عَلَيْهِ عَلَى مَا تَعْلَمُ تَحْمِدُ اللَّهُ كَثِيرًا وَسَأَلُهُ إِلَيْهِ مَتَّعْنَاهُ بِأَصْلَحِ الْمَوَالِي وَأَحْسَنِ الْأَعْوَانِ عَوْنًا وَبِرَحْمَتِهِ وَمَغْفِرَتِهِ؛ سبحان الله تو از تشیع و ولایت‌مداری و اطاعت‌پذیری او خبر داشتی و مرا در جریان مشکل او نگذاشتی؟! تا خیلی زودتر از این‌ها به راحتی مشکلش را حل کنیم! یا این که او را رها کرده بودی تا خوابی بیند و یا مصیتی به او برسد و یا از خودش چیزی را که می‌توانست با آن مشکلش را حل کند، انکار نماید. (۸۷) برحی از مشکلات به آسانی اتفاق می‌افتد و به راحتی قابل برطرف کردن هستند. اما این امور در روز قیامت و نزد خدا محاسبه خواهند شد. راه حل را می‌نویسم به گونه‌ای که کسی غیر از او صلاحیت آن را نداشته باشد و تو می‌دانی که ما چقدر به او اعتماد داریم. ثنای بی‌کران مخصوص خدادست. از او درخواست می‌کنم تا با رحمت و مغفرتش، ما را از نعمت‌ها و دوستان صالح و یاران خوب بهرمند سازد. (۸۸)

برای مرگ آماده می کنند(۸۹) مُرْ فُلَانًا لَا فَجَعَنَا اللَّهُ بِهِ بِتَنَا يَقْسِدُرُ عَلَيْهِ مِنَ الصَّيَامِ عَلَىٰ مَا أَصِفُ؟ إِمَّا كُلَّ يَوْمٍ أَوْ يَوْمًا وَيَوْمًا لَا أَوْ ثَلَاثَةً فِي الشَّهْرِ وَلَا يَخْلُو كُلَّ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ مِنْ صَدَقَةٍ عَلَىٰ سَيِّنَ مِسْكِينًا أَوْ مَا يُحِرِّكُهُ عَلَيْهِ النَّيْتُ وَمَا جَرَى وَتَمَ وَيَسْتَعْمَلُ نَفْسَهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اشْتَغَلَمَا شَدِيدًا وَكَذَلِكَ فِي الْأَشْتَغَافِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَالْإِعْتِزَافِ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهَا وَيَجْعَلُ أَبْوَابَهُ فِي الصَّدَقَةِ وَالْعِتْقَى عَنْ أَشْيَاءَ يَسْتَهِمُهَا مِنْ ذُنُوبِهِ وَيُخْلُصُ نَيَّتَهُ فِي اعْتِقَادِ الْحَقِّ وَيَصِلُّ رَحْمَهُ وَيَنْشُرُ الْخَيْرَ فِيهَا؛ به فلانی که خداوند ما را به مصیبت او مبتلا نکند، برسان که تا می تواند، طبق دستور العملی که خواهم گفت، روزه بگیرد. یا هر روز یا یک روز در میان و یا سه روز در ماه هر روز یا هر دو روز یکبار به شصت فقیر یا همان مقداری که نیتش به آن تعلق یابد، صدقه بدهد. به شدت خود را به نماز شب و روز مشغول کند. همین طور استغفار کند. و قرآن بخواند. خدا را یاد کند. در قنوتها به گناهانش اقرار کند و از آنها استغفار نماید. برای گناهانی که به خاطر دارد، صدقه بدهد و بنده آزاد کند. نیتش را در اعتقاد به امامت خالص کند و صله رحم کرده و به آنها نیکی نماید.

امام و ستایش دوستان واقعی

وَنَزَّلْجُو أَنْ يَنْفَعُهُ مَكَانُهُ مِنَ وَمَآ وَهَبَ اللَّهُ مِنْ رِضَائِنَا عَنْهُ وَحَمِّدَنَا إِيَّاهُ (۹۰) امیدوارم که ارتباط و علاقه او نسبت به ما و رضایت و ستایش ما از او، برایش سودمند باشد.

غم امام در مصائب شیعیان

فَلَقَدْ وَاللَّهِ سَاءِنِي أَمْرُهُ فَوْقَ مَا أَصِفُ عَلَىٰ أَنَّهُ أَرْجُو أَنْ يَزِيدَ اللَّهُ فِي عُمُرِهِ وَيُبَطِّلَ قَوْلَ الْمُنْجَمِ فَمَا أَطْلَعَهُ اللَّهُ عَلَىٰ الْغَيْبِ؛ به خدا قسم که وقتی گرفتاری او را شنیدم، به قدری ناراحت شدم که قابل توصیف نیست. گذشته از همه اینها از خدا می خواهم که بر طول عمرش بیفزاید و نظر مُنْجَم را باطل کند؛ زیرا خداوند او را بر غیب خود آگاه نکرده است.

گفتن نام امام زمان (۹۱)

مَنْ سَيِّمَانِي فِي مَجْمَعٍ مِنَ النَّاسِ بِاسْتِيَمِي فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ؛ لعنت خدا بر کسی که نام مرا در اجتماعات عمومی ببرد. مَلْعُونُ مَلْعُونُ مَنْ سَمَّانِي فِي مَحْفَتِلِ مِنَ النَّاسِ (۹۲) کسی که نام مرا در محافل عمومی مردم ببرد، ملعون است، ملعون است. إِنْ ذَلِكُلُّهُمْ عَلَى الْأَشْيَمِ أَذَاعُوهُ وَإِنْ عَرَفُوا الْمَكَانَ دَلُّوا عَلَيْهِ (۹۳) اگر نامم را بدانند، فاش می کنند و اگر از مکان زندگی ام باخبر شوند، (۹۴) سربازان حکومت را به آن راهنمایی می کنند. (۹۵)

تعیین زمان ظهور (۹۶)

كَذَبَ الْوَقَاتُونَ؛ کسانی که تعیین وقت می کنند، دروغ می گویند.

دعاهای امام زمان علیه السلام (۹۷)

دعا برای ظهور فرج

إِنَّا لِغَضَبِكَ غَاضِبُونَ وَإِنَّا عَلَىٰ نَصْرِ الْحَقِّ مُتَعَاصِبُونَ وَإِلَىٰ وُرُودِ أَمْرِكَ مُشْتَاقُونَ وَلِإِنْجَازِ وَعْدِكَ مُرْتَقِبُونَ وَلِحَوْلِ وَعِيدِكَ بِأَعْدَائِكَ مُتَوَقِّفُونَ؛ ما با غضب تو به غضب می آیم. ما بر یاری حق پاپشاری می کنیم و به ورود امر تو در جنگ با آنان، مشتاقیم و منتظر

تحقیق و عده تو هستیم و توقع آن را داریم تا دشمنانت را در احاطه وعیدت قرار دهی.^(۹۸) یا من لا- يُخْلِفُ الْمِيعَادَ أَنْجِزْ لَى مَا وَعَدْتَنِي وَاجْمَعْ لَى أَصْبَحَابِهِ وَاصْبَرْهُمْ وَانْصُرْنِي عَلَى أَعْدَائِكَ وَأَعْدَاءِ رَسُولِكَ وَلَا تُخْبِبْ دَعْوَتِي فَإِنِّي عَبْدُكَ، ابْنُ عَبْدِكَ ابْنُ أَمْتِكَ أَسِيْرُ بَيْنَ يَدِيْكَ سَيِّدِيْكَ أَنْتَ الَّذِي مَنَّتْ عَلَى بِهَدَا الْمَقَامِ وَتَفَضَّلْتَ بِهِ عَلَى دُونَ كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ؛ ای کسی که در وعده‌هايت تخلف نمی‌کنی، وعده‌ای را که به من داده‌ای محقق کن، اصحابم را جمع کن و صیرشان را بیشتر نما و مرا بر دشمنانم و دشمنان پیامبرت یاری کن و دعایم را برنگردان؛ زیرا من بنده و فرزند بنده و کنیز تو، در برابر اراده‌ات اسیر هستم. سرورم! تو بودی که مرا به این مقام مخصوص کردی و بر اکثر مخلوقات فضیلت دادی.

امام زمان و گلایه از شیعیان (۹۹)

لا- إِنَّمِّا فِرِّهَ تَعْقِلُونَ وَلَا مِنْ أُولَائِهِ تَقْبِلُونَ حِكْمَةً بِالْغَيْرِ فَمَا تُعْنِي النُّدُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ؛ نه درباره اراده خدا اندیشه می‌کنید و نه مطیع اولیای او هستید! «حکمتی است که ابلاغ شده است. اما انذارها و ترساندن‌ها - برای کسانی که اهل ایمان آوردن نیستند - سودی ندارد.»^(۱۰۰) سلام خدا بر ما و تمام بندگان صالح خدا.

دعای مختصر و کامل

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشَأْلُكَ أَنْ تُصْلِيَ عَلَى مُحَمَّدٍ نَبِيَّ رَحْمَتِكَ وَكَلَمَةً نُورِكَ وَأَنْ تَمَلَّأَ قَلْبِي نُورَ الْإِيمَانِ وَفَكِرِي نُورَ التَّبَاتِ وَعَزْمِي نُورَ الْعِلْمِ وَقُوَّتِي نُورَ الْعَمَلِ وَلَسَّانِي نُورَ الْصَّدْقِ وَدِينِي نُورَ الْبَصِيرَةِ أَمِّرْ مِنْ عِنْدِكَ وَبَصِيرِي نُورَ الْفِضَّيَاءِ وَسَيِّعْنِي نُورَ الْحِكْمَةِ وَمَوَدَّتِي نُورَ الْمُوَالَةِ لِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ حَتَّى الْقَاكَ وَقَدْ وَفَيْتُ بِعَهْدِكَ وَمِيَاثِقِكَ فَتَسْعَنِي رَحْمَتِكَ يَا وَلِيَّ يَا حَمِيدُ؛ خدا یا با پافشاری درخواست می‌کنم که بر محمد می‌کند که پیامبر رحمت و مجموعه نورت درود فrst و قلبم را از نور یقین و سینه‌ام را از نور ایمان و فکرم را از نور نیت‌های خیر و اراده‌ام را از نور علم و نیرویم را از نور عمل و زبانم را از نور راستی و دینم را از نور شناخت‌هایی که از توسیت و چشمانم را از نور بینایی و گوش‌هایم را از نور حکمت و دوستی و علایقم را از نور محبت محمد و خاندانش‌علیهم السلام لبریز و مالامال گردانی. مرا به گونه‌ای کن که وقتی تو را ملاقات می‌کنم، به عهد خود وفا کرده باشم و در رحمت گسترده‌ات وارد شوم. ای سرپرست و ای ستوده.

دعای فرج

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيَّكَ وَابْنِ أُولَائِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَأَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَأَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا؛ خدا یا بر جانشین و فرزند جانشینت، کسانی که اطاعت‌شان را واجب کردی و حقشان را لازم دانستی و پلیدی را از آن‌ها دور کردی و آن‌ها را پاک‌شان گرداندی، درود فrst. اللَّهُمَّ انصُرْ رَبَّهِ لِدِينِكَ وَانْصُرْ بِهِ أُولَائِكَ وَأُولَائِهِ وَشَيْعَتَهُ وَأَنصَارَهُ وَاجْعَلْنَا مِنْهُمْ؛ خدا یا او را یاری کن و به واسطه او از دین خود حمایت کن و به یاری اولیاء و شیعیانش بفرست و ما را از آن‌ها قرار بده. اللَّهُمَّ أَعِدْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَطَاغٍ وَمِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدِيهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شَمَائِلِهِ وَاحْرُشْهُ وَامْنَعْهُ مِنْ أَنْ يُوَصِّلَ إِلَيْهِ بِسُوءِ وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَآلَ رَسُولِكَ وَأَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَأَيْدِهِ بِالنَّصِيرِ وَانْصُرْ نَاصِرِيهِ وَاخْدُلْ خَاذِلِيهِ وَاقْسِمْ [اَقْسِمْ بِهِ جَبَابِرَةِ الْكُفَّرِ وَاقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ وَالْمُمَّا فِقِينَ وَجَمِيعَ الْمُلْحَدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَسَارِقِ الْمَأْرِضِ وَمَعَارِبِهَا بَرَّهَا وَبَحْرَهَا وَأَمَلَأْ بِهِ الْمَأْرِضَ عَدْلًا وَأَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّکَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ؛ خدا یا او را از شر ظالمان و سرکشان و تمام مخلوقات، پناه بدنه، و از تمام جوانب او را حفظ کن. مراقبت کن تا هیچ نوع بدی به او نرسد و در وجود او، فرستاده خود و خاندانش را حفظ کن. و عدل را با او آشکار کن و با امدادهای خود یاری‌اش کن و یارانش را پیروز گردان و دشمنانش را خوار ساز. خدا یا به دست او طغیانگران کفر را در هم بکوب و کفار و

منافقین و تمام منکرین را هلاک کن. چه در بخش‌های شرقی زمین باشند و چه در بخش‌های غربی آن، چه در خشکی و چه در دریا باشند و زمین را از برکت او از عدل و داد پر کن و دین پیامبر را غالب گردان. وَاجْعُلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَشِيعَتِهِ وَأَرِنِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا يَأْمُلُونَ وَفِي عَدُوِّهِمْ مَا يَمْحَدُرُونَ؛ خدایا مرا از یاران و شیعیان و پیروی کنندگان او قرار بده و خاندان محمد را به تمام آرزوها یشان برسان و دشمنانشان را به آنچه از آن می‌ترسند، مبتلا کن.

سلام به امام زمان علیه السلام (۱۰۱)

السَّلَامُ عَلَيْكَ صَاحِبَ الْمَرْأَى وَالْمَسْيَمَعِ الدِّى بِعَيْنِ اللَّهِ مَوَاثِيقُهُ وَبِيَدِ اللَّهِ عُهُودُهُ وَبِقُدْرَةِ اللَّهِ سُلْطَانُهُ أَنْتَ الْحَلِيمُ الَّذِى لَا تُعَجِّلُهُ الْعَصَبَيَّةُ وَالْكَرِيمُ الَّذِى لَا تُبَخِّلُهُ الْحَفِيظَةُ وَالْعِالَمُ الَّذِى لَا تُجَهِّلُهُ الْحَمِيمَةُ مُجَاهِدُكَ فِي اللَّهِ ذَاتُ انتِقامِ اللَّهِ وَصَبِّرْكَ فِي اللَّهِ دُوَّأَنَّا اللَّهُ وَسُكْرُكَ لَهُ دُوَّمِزِيدَ اللَّهُ وَرَحْمَتِهِ؛ سلام بر تو ای بینا و شنوایی که پیمانهایت در برابر دیدگان خدا و عهدهایت در دستان خدادست و سلطنتت با قدرت خدا محقق می‌شود. تو آن برباری هستی که تعصبات، او را به عجله نمی‌اندازد و بزرگواری هستی که ثبت و ضبط مسائل او را به بخل و انمی‌دارد، تو آن عالمی هستی که تعصبات کور او را به حماقت نمی‌اندازد. تلاش تو در راه خدا همان خواسته خدادست. قلع و قمع کردنت در راه خدا، عین انتقام خدادست و صیر تو در راه خدا عین فرصت دادن خدادست. شکر تو همان زیاد کردن رحمت خدادست. السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَحْفُوظًا بِاللَّهِ نُورُ أَمَامِهِ وَوَرَائِهِ وَيَمِينِهِ وَشَمَائِلِهِ وَفَوْقَهِ وَتَحْتِهِ يَا مَحْرُوزًا فِي قُدْرَةِ اللَّهِ نُورُ سَمْعِهِ وَبَصَرِهِ وَيَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ وَيَا مِيثَاقَ اللَّهِ الَّذِي أَحَدَهُ وَوَكَّدَهُ؛ سلام بر تو ای آن که نور مقابل، پشت و راست و چپ و پایین و بالایش با اراده خدا، محفوظ است. ای کسی که نور گوش و چشمش در قلعه قدرت خدا، مصون است. ای وعده‌ای که خدا ضمانت کرده است و ای پیمانی که خدا آن را محکم کرده است.

امام و اختیارات

آن رَبْعَتَكُمْ حَقٌّ لَا شَكَّ فِيهَا يَوْمٌ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَّثْ مِنْ قَبْلُ أُو كَسِيَّبْ فِي إِيمَانِهَا حَيْرًا؛ شهادت می‌دهم که رجعت شما حق است و شکی در آن نیست. روزی که ایمان آوردن در آن، سودی ندارد اگر قبلًا ایمان نیاورده باشد و عمل صالحی مطابق ایمانش انجام ندهد. آنَّكُمْ لِلشَّفَاعَةِ حَقٌّ لَا تُرَدُّونَ وَلَا تَشْبِقُونَ مَسِيَّةَ اللَّهِ وَبِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ؛ شهادت می‌دهم که شما حق شفاعت دارید و شفاعتتان رد نمی‌شود. البته شما نیز از خواسته خدا سبقت نمی‌گیرید و بر طبق آن عمل می‌کنید.

راز آفرینش

حَلَقَ الْجِنَّ وَالإِنْسَنَ لِعِبَادَتِهِ أَرَادَ مِنْ عِبَادِهِ فَشَقِّيٌّ وَسَعِيدٌ قَدْ شَقِّيَ مِنْ خَالَفَكُمْ وَسَعِيدٌ مِنْ أَطَاعَكُمْ؛ او که جن و انس را برای عبادتش آفرید و از بندگانش چیزی غیر از عبادت نخواسته است. پس عده‌ای بدبخت و برخی سعادتمند شدند؛ بدبخت کسی است که با شما مخالفت کند و سعادتمند کسی است که اطاعت نماید.

تولی و تبری

وَلَيْلَكَ بَرِيشَا مِنْ عَيْدُوكَ مَاقِتاً لِمَنْ أَبْغَضَ كُمْ وَادَّا لِمَنْ أَحَبَّكُمْ فَالْحَقُّ مَا رَضِيَتُمُوهُ وَالْبَاطِلُ مَا سِخطُتُمُوهُ وَالْمَعْرُوفُ مَا أَمْرَتُمْ بِهِ وَالْمُنْكَرُ مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ؟

معامله با خدا

من شما را دوست دارم و از دشمنانتان بیزارم. دشمن دشمنانتان و دوست دوستانتان هستم. حق آن است که از آن راضی باشید و باطل آن است که بر آن غضب کنید. خوب آن است که به آن امر کنید و بد آن است که از آن نهی کنید. **أَنَا يَا مَوْلَايَ مُسَبِّبَتُرِ
بِالْيَقِيْنِ الَّتِي أَخَذَ اللَّهَ عَلَى شُرَطِهِ قِتَالًا۔ فِي سَيِّلِهِ اشْتَرَى بِهِ أَنْفُسَ الْمُؤْمِنِينَ فَنَفَسِتِي مُؤْمِنَةً بِاللَّهِ وَخَدَّهُ لَا۔ شَرِيكَ لَهُ وَبِرَسُولِهِ وَبِأَمِيرِ
الْمُؤْمِنِينَ وَبِكُمْ يَا مَوْلَايَ أَوْلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَنَصِيرَتِي لَكُمْ مُعَيَّدَهُ وَمَوَدَّتِي خَالِصَهُ لَكُمْ وَبَرَاءَتِي مِنْ أَعْيَادِكُمْ أَهَلِ الْحَرَدَهُ وَالْجَدَالِ ثَابَتَهُ
لِثَارِكُمْ أَنَا وَلَيْ وَحِيدُ وَاللَّهُ إِلهُ الْحَقِّ يَجْعَلُنِي كَذَلِكَ آمِينَ آمِينَ؛ مَوْلَايَ؛ مِنْ از معاامله‌ای که خدا با مجاهدان راه خود انجام داده و
در آن جان‌های مؤمنین را خریداری کرده است، خوشحالم. زیرا جان من به خدای واحدی که شریکی ندارد، و به رسول خدا و
امیرالمؤمنین و به همه شما ایمان دارد، مولایم، من به همه شما، از اول تا آخرتان ایمان دارم و یاری‌ام را برایتان مهیا و دوستی‌ام را
خالص و بیزاری از دشمنان را برای قیامتان، آماده کرده‌ام و دوست یگانه‌تان هستم بی‌تردید خداوند معبد حقيقی است و مرا
همان طور قرار بدهد. خدایا! اجابت فرما، اجابت فرما.**

مصنوفت از شر دشمنان (۱۰۲)

اللَّهُمَّ احْجُبْنِي عَنْ عُيُّونِ أَعْيَادِيِّ وَاجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنَ أَوْلَيَائِيِّ وَأَنْجِزْ لِي مِيَا وَعِدْتَنِي وَاحْفَظْنِي فِي عَيْتَنِي إِلَى أَنْ تَأْدَنَ لِي فِي ظُهُورِي
وَأَحْبِي بِي مَا دَرَسَ مِنْ فُرُوضَهِ كَ وَسُبُّتَكَ وَعَجَلْ فَرَحِي وَسَهَّلْ مَخْرِجِي وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَيْدَنِكَ سُلْطَانَنَا نَصَّةً يَوْمًا وَافْتَنْ لِي فَتْحًا مُبِينًا
وَاهْدِنِي صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا وَقِنِي جَمِيعَ مَا أَحَادِرُهُ مِنَ الطَّالِمِينَ وَاحْجُبْنِي عَنْ أَعْيَنِ الْبَاعِضَةِ بَيْنَ النَّاصِبِينَ الْعَدَاؤُهُ لِأَهْلِ بَيْتِكَ وَلَا يَصُلْ
مِنْهُمْ إِلَى أَحِيدُ بِسُوءِ. فَإِذَا أَذِنْتَ فِي ظُهُورِي فَأَيْدِنِي بِجُنُودِكَ وَاجْعَلْ مِنْ يَتَبَعْنِي لِنُصْرَهُ دِينِكَ مُؤَيَّدِينَ وَفِي سَيِّلِكَ مُجَاهِهِدِينَ وَعَلَى
مَنْ أَرَادَنِي وَأَرَادَهُمْ بِسُوءِ مَنْصُورِينَ وَوَفْقِنِي لِإِقَامَهُ حِيلَودِكَ وَانْصِيَرْنِي عَلَى مَنْ تَعِدَّى مَحِيلَودِكَ وَانْصِرِ الْحَقَّ وَأَرْهِقِ الْبَاطِلَ إِنَّ
الْبَاطِلَ كَانَ رَهْوَقًا وَأَوْرَدَ عَلَى مِنْ شَيْعَتِي وَأَنْصَارِي [وَ] مِنْ تَقْرُبِهِمُ الْعَيْنُ وَيَسِّدُ بِهِمُ الْأَرْزُ وَاجْعَلْهُمْ فِي حِرْزِكَ وَأَمْنِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا
أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ خدایا مرا از چشم دشمنانم مخفی کن و مرا با دوستانم جمع کن و وعده‌ای را که به من داده‌ای، عملی‌نمای. و مرا در
دوره غیبت تا زمانی که اجازه ظهور بدهی، حفظ کن. فرائض و سنن(۱۰۳) پایمال شده ات را به دست من زنده کن. ظهورم را
سریع و خروجم را آسان‌نما و با سلطنت و نصرت خود مرا یاری کن و مرا به پیروزی قطعی برسان و به راه راست هدایت فرما و از
تمام خطرات ظالمان حفظم کن و از چشمان دشمنانی که پایه‌های عداوت باخاندان رسولت را محکم کردند، مخفی نما تا از هیچ
یک از آن‌ها، بدی به من نرسد. زمانی که اجازه ظهور دادی، مرا به سربازان خود یاری کن و کسانی را که مرا در یاری دینت
کمک خواهند کرد، تقویت نما و از مجاهدین در راه خودت قرار بده. همه ما را بر کسانی که قصد جنگ با ما را دارند، پیروز کن
و مرا در بر پاداشتن احکام و حدودت، موفق نما و مرا در غلبه بر کسی که به حدود و احکام تعددی کند، یاری کن. خدایا حق را
یاری و باطل را از بین ببر، چرا که باطل از بین رفتني است. شیعیان و یاران و کسانی را که دیدارشان مرا شاد و مستحکم می‌کند، به
من برسان و آن‌ها را در قلعه حمایت خود حفظ کن. با رحمت و کرمت خودت ای مهربان ترین مهربانان.

دعای امام علیه السلام برای فرج خودشان (۱۰۴)

إِلَهِي بِحَقِّ مَنْ نَاجَيَاكَ وَبِحَقِّ مَنْ دَعَيَاكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَفَضَّلْ عَلَى فَقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالْغَنِيِّ وَالثَّرَوَةِ وَعَلَى مَرْضَى الْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالشَّفَاءِ وَالصَّحَّهِ وَعَلَى أَحْيَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِاللَّطَّافِ وَالْكَرَمِ وَعَلَى أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ
وَعَلَى غُرَبَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالرَّدِّ إِلَى أَوْطَانِهِمْ سَالِمِينَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ؛ الْهَى بِهِ احْتِرَامَ كَسَانِيَ که در خشکی و
دریا، با تو مناجات کردند و دعا خواندن، با ثروت بر فرای مؤمنین، با شفا بر بیماران، با لطف و بزرگواری بر زنده‌ها و مرده‌های
ایشان، با مغفرت و رحمت بر مرده‌هایشان، با برگشتن همراه با سلامتی و موفقیت بر مسافران ایشان، تفضل کن به حق محمد و آل

آن حضرت.

حرز(۱۰۵) امام زمان علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا مَالِكَ الرِّقَابِ وَيَا هَارِمَ الْأَخْرَابِ يَا مُفْتَحَ الْأَبْوَابِ يَا مُسَبِّبَ الْأَسْبَابِ سَبِّبْ لَنَا سَبِّ لَا نَسْتَطِعُ لَهُ طَلَباً بِحَقٍّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آئِلِهِ أَجْمَعِينَ؛ بنام خدای بخشندۀ مهربان ای خدای مسلط بر انسانها و ای در هم کوبنده حزب‌ها، ای گشاینده درها، ای سبب ساز عالم، سببی را برایمان درست کن که ما قادر بر آن نیستیم. به حق لا اله الا الله و محمد رسول الله که سلام و درودت بر او و خاندانش باد.

دعای در زمان غیبت(۱۰۶)

اللَّهُمَّ عَرَفْنِي نَفْسِي كَمَا فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعْرِفْنِي نَفْسِي كَمَا أَعْرَفُ رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعْرِفْنِي رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ اللَّهُمَّ عَرَفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعْرِفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَّتْ عَنْ دِينِي اللَّهُمَّ لَا تُمْشِي مِيَتَةً جَاهِلِيَّةً وَلَا تُرْغِبْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي؛ خدایا خودت را به من بشناسان؛ زیرا اگر خودت را به من بشناسانی، فرستادهات را نخواهم شناخت. خدایا فرستادهات را به من بشناسان؛ زیرا اگر او را به من بشناسانی، حجت بعد از او را نخواهم شناخت. خدایا حجت را به من بشناسان؛ زیرا اگر او را به من بشناسانی، از دین خود گمراه خواهم شد. خدایا مرا به مرگ جاهلیت مبتلا نکن(۱۰۷) و دلم را بعد از توفیق هدایت، گمراه نکن.

دعای فرج

اللَّهُمَّ فَكِبِّنِي عَلَى دِيَتِكَ وَاسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ وَلَئِنْ قَلِّي لَوْلَى أَمْرِكَ وَعَافَنِي مِمَّا امْتَحَنْتَ بِهِ حَلْقِكَ وَبَثْنِي عَلَى طَاعَيْهِ وَلَئِنْ أَمْرَكَ الَّذِي سَرَّتْهُ عَنْ خَلْقِكَ فَإِذْنِكَ غَابَ عَنْ بَرِيَّتِكَ وَأَمْرَكَ يَسْتَظِرُ وَأَنْتَ الْعَالَمُ غَيْرُ مُعْلَمٍ بِالْوُقْتِ الَّذِي فِيهِ صَلَاحٌ أَمْرٌ وَلَيْكَ فِي الْإِذْنِ لَهُ يَأْطُهُ بِارْ أَمْرٌ وَكَشْفِ سَرَّهُ وَصَبَرْنِي عَلَى ذَلِكَ حَتَّى لَا أُحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَرْتَ وَلَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ وَلَا أَكْسِفَ عَمَّا سَرَّتْهُ وَلَا أَبْحَثَ عَمَّا كَتَّنْتَهُ وَلَا أُنَازِّعَكَ فِي تَدْبِيرِكَ وَلَا أَقُولَ لَمْ وَكَيْفَ وَمَا بَالُ وَلَئِنْ أَمْرَ اللَّهِ لَا يَظْهَرُ وَقَدِ امْتَلَأْتِ الْأَرْضُ مِنَ الْجُوْرِ وَأَفْوَضُ أُمُورِي كُلُّهُ إِلَيْكَ؛ خدایا؛ مرا در دینت ثابت قدم کن و مرا به اطاعت خود مشغول کن و دلم را برای ولايت ولی امرت، نرم کن و مرا از امتحانات خلقت، عافیت بخش. و در اطاعت ولی امری که او را پوشانده‌ای، ثابت قدم کن. او که با اراده تو از مخلوقات، غایب شده و منتظر امر توست و تو بهتر از همه می‌دانی که مناسب‌ترین وقت برای ظهور او چه وقت است، تا امامتش را آشکار و سرّش را آشکار کنی. در این انتظار به من صبر بدۀ تا مقدم شدن آنچه به تأخیر انداختی و تأخیر آنچه را که مقدم داشتی را نخواهم. آنچه را که پوشاندی باز نکنم و درباره آنچه که کتمان کردی، جستجو نکنم و در تدبیر مخالفت نکنم و از چرا و چگونگی آنها و این که چرا ولیت ظهور نمی‌کند با این که زمین پر از ظلم شده است، سؤال نکنم و تدبیر تمام امورم را به تو می‌سپارم.

دعا برای مصونیت از شر آخر الزمان

اللَّهُمَّ وَلَا تَشْلُبْنَا الْيَقِينَ لِطُولِ الْأَمْدِ فِي غَيْبِهِ وَانْقِطَاعِ خَبْرِهِ عَنَّا وَلَا تُنْسِنَا ذِكْرُهُ وَانْتِظَارَهُ وَالإِيمَانَ بِهِ وَقُوَّةَ الْيَقِينِ فِي ظُهُورِهِ وَالدُّعَاءَ لَهُ وَالصَّلَاةَ عَلَيْهِ حَتَّى لَا يُقْنَطَنَا طُولُ غَيْبِهِ مِنْ ظُهُورِهِ وَقِيَامِهِ وَيَكُونَ يَقِينُنَا فِي ذَلِكَ كَيْقِينَا فِي قِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَوَالِيهِ بِهِ مِنْ وَحْيِكَ وَتَنْزِيلِكَ قَوْ قُلُوبَنَا عَلَى الْإِيمَانِ بِهِ حَتَّى تَسْلُكَ بِنَا عَلَى يَدِهِ مِنْهَاجَ الْهُدَى وَالْمَحْجَةَ الْعُظُمَى وَالطَّرِيقَةَ الْوُسْطَى وَقَوْنَا عَلَى طَاعَيْهِ وَبَثْنِي عَلَى مُشَائِعَتِهِ وَاجْعَلْنَا فِي حِزْبِهِ وَأَعْوَانِهِ وَأَنْصَارِهِ وَالرَّاضِيَّةِ يَنِ بِفَعْلِهِ وَلَا تَشْلُبْنَا ذَلِكَ فِي حَيَاةِنَا وَلَا عِنْدَ وَفَاتِنَا حَتَّى تَنْوَفَانَا وَنَحْنُ عَلَى ذَلِكَ غَيْرُ شَاكِنَ وَلَا نَاكِبِينَ وَلَا مُنْتَابِينَ؛ خدایا یقین ما را به خاطر طولانی شدن مدت غیبت و بریده شدن

اخبار او از ما، سلب نکن. یاد و انتظار و ایمان و شدّت یقین در ظهور و دعا و صلوّات بر او را از یاد ما نبر. تا طولانی شدن غیبتش ما را از ظهورش مأیوس نکند و یقین ما در قیام او مانند یقین ما در قیام رسول خدا و نزول قرآن باشد. دل‌های ایمان را در ایمان به او قوی کن تا ما را به دست او در راه روشن هدایت و راه وسط و اعتدال (صراط مستقیم)، به حرکت بیاوری و ما را در اطاعت ش تقویت و در همراهی اش ثابت قدم کن و ما را از گروه و یاران و راضیان به کارهایش قرار بده. و این توفیق را چه در زمان حیات و هنگام وفات از ما نگیر تا در نتیجه ما، در هنگامه مرگ، در آن تردید و تکذیب نکنیم و عهد نشکیم.

شکایت از یتیمی

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْكُو إِلَيْكَ فَقْدَ نَبِيَّنَا وَعَيْتَنَا وَشَدَّدَ الرَّمَانِ عَلَيْنَا وَوُقُوعَ الْفِتَنِ بِنَا وَتَظَاهَرُ الْأَعْيَادُ وَكُثْرَةُ عِلْمُونَا وَقَلَّهُ عِدَّدُنَا؛ خُدَايَا مَا در پیشگاه تو از نبودن پیامبرمان از یک سو و غیبت ولی مان از سوی دیگر و سخت گیری زمانه با ما و بروز و ظهور فتنه‌های گوناگون و تسلط و فراوانی دشمنان و کمی تعداد مان شکایت می‌کنیم. اللَّهُمَّ فَافْرُجْ ذَلِكَ بِفَتْحٍ مِنْكَ تُعَجَّلُهُ وَبِصَبَرٍ مِنْكَ تُسْرُهُ وَإِمَامَ عَدْلٍ تُظْهِرُهُ إِلَهَ الْحَقِّ رَبَّ الْعَالَمِينَ؛ خُدَايَا همه این گرفتاری‌ها را با پیروزی سریعی از جانب خودت و صبری از تو که آن را برایمان آسان کنی و امام عادلی که آشکار کنی، برطرف کن. ای معبد حق پروردگار جهانیان!

پیروزی در دنیا و آخرت

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعُلْنِي بِهِمْ فَائِزاً عِنْدَكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ؛ خُدَايَا بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا در دنیا و آخرت به برکت آن‌ها از نجات یافتگان و مقربان قرار بده.

دعای فرج (۱۰۸)

اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي؛ خُدَايَا وعده‌ای را که به من داده‌ای، عملی کن.

در خواست انتقام

اللَّهُمَّ انتقمْ لِي مِنْ أَعْدَائِكَ؛ خُدَا به دست من از دشمنان انتقام بگیر.

دعای فرج (۱۰۹)

أَسْأَلُكَ بِاسْتِمْكَ الَّذِي فَطَرَتْ بِهِ خَلْقَكَ فَكُلُّ لَكَ مُذْعِنُونَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصِيلَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُبَرِّجَنِي أَمْرِي وَتَعْجَلَنِي فِي الْفَرَجِ وَتَكْفِنِي وَتَقْضِيَ حَوَائِجِي السَّاعَةَ اللَّيَلَةَ اللَّيَلَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَئِءٍ قَدِيرٌ؛ از تو درخواست می‌کنم به حرمت اسمی که موجودات را آفریدی و همه به آن اقرار می‌کنند. از تو درخواست می‌کنم که به محمد و خاندان او درود فرستی و کار مرا محقق کنی و در فرجم تعجیل نمایی و مرا کفایت کنی و از شر دشمنان، عافیت بخشی و نیازهایم را برآورده سازی. همین الان همین الان، همین امشب همین امشب؛ زیرا تو توانایی هر کاری را داری.

امام زمان روضه‌خوانی می‌کند

ارادت امام زمان علیه السلام نسبت به امام حسین علیه السلام (۱۱۰)

السلام عليك سلام العارف بحرمتك المخلص في ولاتيك المقرب إلى الله يمحيك البرىء من أغيدائك سلام من قلبه بمصالبك مفروض ودمعه عند ذكرك مسيفوخ سلام المفجوع الخزين الواله المستكين؛ سلام بر تو، سلام کسی که حرمت تو را می‌شناشد و در وصیت خالص شده است و با محبت تو به خدا تقرب می‌جوید و از دشمنانت بیزار است. سلام کسی که قلبش در مصیبت تو مجموع و اشکش به هنگام یاد تو جاری است. سلام داغداری که محزون و دلداده و برجای مانده است.

آرزوهای امام زمان علیه السلام درباره امام حسین علیه السلام

سلام من لؤ کان معک بالطفوف لوقاک بنفسه حید السیوف ویدل حشاشته دونک للحروف وجاہید بین یدیک وصیرک علی من باغی علیک وفاداک بروحه وجسد وماله وولد وروحه لروحک فداء واهله لاهلك وفاء؛ سلام کسی که اگر در میدان جنگ با تو بود، تو را با سپر کردن خود در برابر شمشیرها محافظت می‌کرد؛ و جانش را برای تو فدا می‌کرد؛ و در مقابل مجاهدت می‌نمود؛ و در برابر متزازان، تو را یاری می‌کرد؛ و جان و جسم و مال و فرزند را فدای تو می‌کرد. آری روحش را فدای روحت، و خانواده‌اش را فدای خانواده‌ات می‌نمود.

حضرت امام زمان علیه السلام درباره شهدای کربلا

فلئن آخرتني الدھور وعاقنى عن نصيرك المقدور ولم أكن لمن حاربك محاربا ولم نصب لك العداوه مناصبا فلاندبنك صيه باما ومساء ولما بكت ليك يدل الدموع بما حشره علیك وتأسف على ما دهاك وتأهفا حتى اموت بلوعه المصاب وغضبه الاكتياب؛ اگر روزگار مرا به تأخير انداخت و مرا از یاري در حد مقدور، محروم کرد. در نتيجه نتوانستم با دشمنانت، دشمنی و با کسانی که پایه‌گذاران خصومت با تو بودند، خصومت نمایم، در مقابل، صبح و شام برایت ندبه و مرثیه می‌خوانم و به جای اشک خون حسرت می‌گریم. حسرت و تاسف بر فاجعه‌ای که برایت رخ داد و غم و غصه تا زمانی که از شدت مصیبت تو بسوژم و بمیرم.

سیمای امام حسین علیه السلام در کلام امام زمان علیه السلام

أشهد أنك قد أقمت الصلاة وآتيت الزكاء وأمرت بالمعروف ونهيت عن المنكر والعدوان وأطعت الله وما يرضيه وتمسك بي وبخيله فارضيه وخشيته وراقتنه وانتبخته وستنت السنن وآطفأت الفتنه وذاعتك إلى الشاد وأوضحت سبل السداد وجاہدت في الله حق الجهاد وكنت لله طائعا ولجدك محمد صلى الله عليه وآله تابعا ولقول أريك ساما وإلى وصيئه أخيك مساريقا ولعماد الدين رافعا وللطعنين قاما وللطغاء مقارعا وللأممه ناصحا وفي غمرات الموت سابحا وللفساق مكافحا وبحجج الله قائما وللإسلام والمسلمين راحما وللحق ناصحة را وعند البلاء صابرا وللدين كالنا وعنه حوزته مرميا تحوط الهدي وتنصره وتبسط العدل وتشعره وتصير الدين وظهوره وتكلف العباث وترتجره وتأخذ للدين من الشريف وتساوي في الحكم بين القوى والضعيف كنت ربعة الأربعين وعشية مئة الأربعين وعز الإسلام ومعدين الأحكام وخلف الإنعام سالكا طرائق جدك وأريك مشبهها في الوضعيه لأخيك وفي الذمم رضي الشيم ظاهر الكرم متهجد في الظلم قويم الطرائق كريم الخلائق عظيم السوابق شريف النسب منيف الحسب رفيع الرتب كثير المناقب محمود الضرائب بجزيل الموارب حليم رشيد منيب جواد عليم شديد إمام شهيد أوهه منيب حبيب مهيب كنت للرسول صلى الله عليه وآله ولد وللقرآن معتقدا وللأممه عصدا وفي الطاعة مجهدا حافظا للعهد والميثاق ناكبا عن سبل الفساق وباذلا للمجهود طويل الركوع والسبود زاهدا في الدنيا زهيد الراحل عنها ناظرا إليها بعين المسؤوليات منها آمالك عنها مكفوفة وهمتك عن زيتها مضرورة والحاظتك عن بهجتها مطردة ورغبتك في الآخرة معروفة حتى إذا الحور ميد ياعه وأسيفر الظلم قناعه ودعوا الغي آتياعه وأنت في حرم حيدك قاطن وللظالمين مباين جليس البغي والمحارب معتزل عن اللذات والشهوات تذكر المنكر بقلبك ولسانك على حسب طاقتک وإمكانک ثم

افتضالک العلّم للإنكár ولزمانک آن تجاهـد الفـجـار فـسـرـت فـي أولـادـك وـأـهـالـيـك وـشـيـعـتك وـمـوـالـيـك وـصـيـدـعـت بالـحـقـ وـالـبـيـثـ وـدـعـوت إـلـى اللهـ بـالـحـكـمـ وـالـمـوـعـظـهـ الـحـسـنـهـ وـأـمـرـتـ بـإـقـامـهـ الـحـدـودـ وـالـطـاعـهـ لـلـمـعـبـودـ وـنـهـيـتـ عـنـ الـجـائـثـ وـالـطـغـيـانـ وـوـاجـهـوـكـ بـالـظـلـمـ وـالـعـدـوـانـ فـجـاهـيـلـدـتـهـمـ بـعـدـ الـإـيـعـازـ لـهـمـ وـتـأـكـيدـ الـحـجـجـ عـلـيـهـمـ؛ شـهـادـتـ مـىـ دـهـمـ كـهـ توـ نـماـزـ رـاـ بهـ پـاـ دـاشـتـیـ وـزـكـاتـ رـاـ اـداـ کـرـدـیـ وـاـمـرـ بـهـ مـعـرـفـ وـنـهـیـ اـزـ مـنـکـرـ نـمـوـدـیـ وـمـطـیـعـ خـدـاـ بـوـدـیـ وـمـعـصـیـشـ رـاـ نـکـرـدـیـ وـبـهـ اوـ وـدـسـتـاوـیـزـشـ چـسـبـیدـیـ. درـ نـتـیـجـهـ اوـ رـاـ اـزـ خـودـ رـاضـیـ کـرـدـیـ وـتـرـسـیـدـیـ وـمـرـاقـبـ اـطـاعـتـشـ بـوـدـیـ وـاـوـمـرـشـ رـاـ اـجـابـ کـرـدـیـ وـسـنـتـهـاـیـشـ رـاـ سـنـتـ کـرـدـیـ وـفـتـهـاـ رـاـ خـامـوـشـ نـمـوـدـیـ وـبـهـ سـوـیـ رـشـدـ وـبـالـنـدـگـیـ هـدـایـتـ کـرـدـهـ وـرـاهـهـاـیـ پـایـدـارـیـ رـاـ روـشـنـ وـدـرـ مـسـیرـ اوـ جـهـادـ نـمـوـدـیـ. مـطـیـعـ خـدـاـ وـپـیـروـ جـدـتـ وـگـوشـ بـهـ حـرـفـ پـدرـتـ وـعـمـلـ کـنـنـدـهـ بـهـ وـصـیـتـ بـرـادـرـتـ وـبـلـنـدـ کـنـنـدـهـ سـتـونـهـایـ دـینـ وـقـلـعـ وـقـمـعـ کـنـنـدـهـ طـاغـيـانـ وـدـرـهـمـ کـوـبـنـدـهـ سـرـکـشـانـ وـخـيرـخـواـهـ اـمـتـ وـشـناـورـ درـ تـنـگـنـایـ مـرـگـ وـمـجـازـاتـ کـنـنـدـهـ فـاسـقـانـ وـقـیـامـ کـنـنـدـهـ بـاـدـلـهـ الـهـیـ وـدـلـسـوـزـ بـرـایـ اـسـلـامـ وـمـسـلـمـانـانـ وـیـارـیـگـرـ حـقـ وـصـبـورـ درـ بـلـاـ وـیـاـورـ دـینـ وـمـحـافـظـتـ کـنـنـدـهـ اـزـ مـحـدـودـهـ آـنـ بـوـدـیـ. وـیـارـیـگـرـ هـدـایـتـ وـگـسـترـشـ دـهـنـدـهـ عـدـالـتـ وـپـشـتـیـبـانـ دـینـ وـنـهـیـ کـنـنـدـهـ اـزـ بـیـهـوـدـگـیـ هـاـ وـبـازـدـارـنـدـهـ اـزـ تـعـرـضـ اـفـرـادـ پـسـتـ بـهـ اـنـسـانـهـایـ شـرـیـفـ وـعـدـالـتـ پـیـشـهـ درـ حـکـمـ مـیـانـ قـوـیـ وـضـعـیـفـ. توـ پـنـاهـ یـتـیـمـانـ وـنـگـهـدارـ اـنـسـانـهـاـ وـعـزـ اـسـلـامـ وـمـعـدـنـ اـحـکـامـ وـمـهـمـانـنـواـزـ، رـوـنـدـهـ رـاهـ جـدـ وـپـدرـتـ، عـمـلـ کـنـنـدـهـ بـهـ وـصـیـتـ بـرـادـرـتـ، خـوـشـ عـهـدـ، خـوـشـرـفـتـارـ، بـزـرـگـوـارـ، شـبـ زـنـدـهـدارـ، سـالـکـ رـاهـهـایـ مـطـمـئـنـ، بـخـشـنـدـهـ بـهـ بـنـدـگـانـ خـدـاـ، سـابـقـهـدارـ بـزـرـگـ، باـ نـسـبـ شـرـیـفـ، بـلـنـدـ مـرـتبـهـ، صـاحـبـ فـضـایـلـ فـرـاوـانـ، نـیـکـ سـرـشـتـ، بـسـیـارـ بـخـشـنـدـهـ، بـرـدـبـارـ جـوـانـمـرـدـ، نـیـکـ رـفـتـارـ، بـخـشـنـدـهـ، دـانـایـ مـسـتـحـکـمـ، اـمـامـ شـهـیدـ، مـتـضـرـعـ، اـنـاـبـهـ کـنـنـدـهـ، دـوـسـتـ بـاـ هـیـیـتـ بـوـدـیـ. توـ بـرـایـ رـسـوـلـ خـدـاـ، فـرـزـنـدـ وـبـرـایـ قـرـآنـ، تـابـعـ وـبـرـایـ اـمـتـ، باـزوـ بـوـدـیـ. درـ اـطـاعـتـ خـدـاـ تـلـاـشـگـرـ، حـافـظـ عـهـدـ وـوـفـاـ کـنـنـدـهـ پـیـمـانـ بـوـدـیـ، توـ اـهـلـ رـکـوـعـ وـسـجـدـهـهـایـ طـولـانـیـ بـوـدـیـ، درـ دـنـیـاـ مـانـدـ کـسـیـ کـهـ بـهـ زـوـدـیـ عـبـورـ مـیـ کـنـدـ، زـهـدـ مـیـ وـرـزـیـدـیـ وـازـ آـنـ وـحـشـتـ دـاشـتـیـ، بـرـایـ آـنـ آـرـزوـیـ نـدـاشـتـیـ وـبـرـایـ تـرـثـیـنـ آـنـ تـلـاـشـ نـمـیـ کـرـدـیـ وـچـشـمـانـ اـزـ خـوـشـیـهـایـ آـنـ بـسـتـهـ شـدـهـ وـعـلـاقـهـاتـ بـرـایـ آـخـرـتـ مـعـرـفـ اـسـتـ. حتـیـ زـمـانـیـ کـهـ ظـلـمـ دـسـتـشـ رـاـ گـشـودـ وـنـیـزـهـاـشـ رـاـ بـرـهـنـهـ کـرـدـ وـیـارـانـشـ رـاـ جـمـعـ کـرـدـ، توـ درـ حـرـمـ جـدـتـ نـشـستـهـ بـوـدـیـ وـازـ آـنـهـاـ فـاصـلـهـ گـرـفـتـهـ بـوـدـیـ. هـمـنـشـینـ خـانـهـ وـمـحـرـابـ شـدـیـ اـزـ لـذـتـهـاـ وـشـهـوـاتـ دـنـیـاـ کـنـارـهـ گـرـفـتـهـ بـوـدـیـ. منـکـرـ رـاـ بـاـ قـلـبـ وـزـبـانـتـ، درـ حـدـ تـوـانـتـ، نـهـیـ مـیـ کـرـدـیـ. بـعـدـ اـزـ آـنـ عـلـمـ توـ بـاعـثـ اـنـکـارـ شـدـ وـوـاجـبـ شـدـ کـهـ بـاـ ظـالـمـانـ جـهـادـ کـنـیـ. درـ نـزـدـ خـانـوـادـهـ وـشـیـعـیـانـ وـدـوـسـتـانـتـ رـفـتـیـ وـظـالـمـانـ رـاـ بـاـ حـکـمـ وـمـوـعـظـهـ نـیـکـوـ، بـهـ سـوـیـ خـدـاـ دـعـوـتـ کـرـدـیـ وـازـ آـنـهـاـ خـوـاستـیـ تـاـ اـحـکـامـ رـاـ عـمـلـیـ کـنـنـدـ وـازـ مـعـبـودـشـانـ تـبـعـیـتـ نـمـایـنـدـ وـازـ بـدـیـهـاـ وـطـغـیـانـگـرـیـ نـهـیـ کـرـدـیـ. آـنـهـاـ درـ مـقـابـلـ بـاـ ظـلـمـ وـدـشـمـنـیـ بـاـ توـ رـوـبـهـ روـ شـدـنـدـ. درـ نـهـایـتـ نـیـزـ بـعـدـ اـزـ مـوـعـظـهـ وـاـتـمـ حـجـتـ بـاـ آـنـهـاـ جـنـگـیدـیـ.

روضه روز عاشورا

فَنَكُوا ذَمَامِيَّكَ وَبَيْعَيَّكَ وَأَشِحْطُوا رَبَّكَ وَحِيدَكَ وَبَيْدَعُوكَ بِالْحَرْبِ فَبَثَتَ لِلَّطَّغَنِ وَالضَّرْبِ وَطَحَّتَ جُنُودَ الْفَجَّارِ وَاقْتَحَمَتْ قَسْطَلَ الْغَيْارِ مُجَالِسِهَا بِذِي الْفَقَارِ كَأَنَّكَ عَلَيُّ الْمُمْخِيَّاً فَلَمَّا رَأَوْكَ شَابَتِ الْجَائِشَ غَيْرَ خَائِفٍ وَلَا خَاشَ نَسَيْبُوكَ لَكَ عَوَالِيَّمْ كَمُكِّهِمْ وَقَاتُلُوكَ بِكَيْلِهِمْ وَشَرِّهِمْ وَأَمْرَ الْلَّعِينُ جُنُودُهُ فَمَنَعُوكَ الْمَاءَ وَوَرَوْدُهُ وَنَاجِزُوكَ الْفَتَّالُ وَعِاْجَلُوكَ الْتَّرَالُ وَرَشَقُوكَ بِالسَّهَامِ وَالْتَّبَالِ وَبَسَطَ طُوا إِلَيْكَ أَكْفَ الْاِصْطَلَامِ وَلَمْ يَرْعَوْكَ ذَمَاماً وَلَا رَأَفُوا فِيكَ أَثَاماً فِي فَتَّهِمِ أُولَيَاءَكَ وَنَهِمِهِمِ رِحَالَكَ وَأَنَّتَ مُقَدَّمُ فِي الْهَبَوَاتِ وَمُمْحَمِلُ لِلَّذِيَّاتِ قَدْ عَجَبْتَ مِنْ صَبَرِكَ مَلَائِكَةُ السَّمَاءَاتِ فَأَخَدَقُوا بِكَ مِنْ كُلِّ الْجِهَاتِ وَأَثْخَنُوكَ بِالْجَرَاحِ وَحَالُوا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الرَّوَاحِ وَلَمْ يَقِنْ لَكَ نَاصِيَّرُ وَأَنَّتَ مُحَسِّبُ صَابِرٍ تَذَبُّعَ عَنْ نِسْوَتِكَ وَأَوْلَادِكَ حَتَّى نَكْسُوكَ عَنْ جَوَادِكَ فَهَوَيْتَ إِلَى الْأَرْضِ جَرِيحاً تَطُوَّكَ الْخَيُولُ بِحَوَافِرِهَا أَوْ تَغْلُوكَ الطَّغَاءُ بِبَوَارِهَا قَدْ رَسَحَ لِلْمَوْتِ جَيْسِنَكَ وَاحْتَلَفَتْ بِالْأَنْقِبَاضِ وَالْأَنْسَاطِ شِهَامُكَ وَيَمِينُكَ تُدِيرُ طَرْفَأَ خَفِيَاً إِلَى رَحْلِكَ وَبَيْتِكَ وَقَدْ شُغِلتْ بِنَفْسِكَ عَنْ وَلِدِكَ وَأَهَالِيَّكَ وَأَشِرَعَ فَرْسُوكَ شَارِداً إِلَى خِيَامِكَ قَاصِداً مُحَمِّلاً بَاكِياً فَلَمَّا رَأَيْنَ النَّسَاءَ جَوَادَكَ مَحْزِيَاً وَنَظَرَنَ سَيِّرَجَكَ عَلَيْهِ مُلْوِيَا بَرَزَنَ مِنَ الْخُدُورِ نَاثِرَاتِ الشُّعُورِ عَلَى الْخُدُودِ لَاطِمَاتٍ لِلْوُجُوهِ سَافِرَاتٍ وَبِالْعَوِيلِ دَاعِيَاتٍ

وَبَعْدَ الْغُرْمَذَلَاتِ وَإِلَى مَصِيرِكَ مِبادِرَاتٍ وَالشَّمْرُ جَالِسٌ عَلَى صَدْرِكَ وَمُولْعٌ سَيْفَهُ عَلَى نَحْرِكَ قَابِضٌ عَلَى شَيْتِكَ بِيَدِهِ ذَائِعٌ لَكَ بِمُهْنَدِهِ قَدْ سَكَنْتْ حَوَاسِكَ وَخَفِيَتْ أَنْفَاسِكَ وَرُفِعَ عَلَى الْقَنَاءِ رَأْسُكَ وَسُبْئِيْ أَهْلُكَ كَالْعَيْدِ وَصُدُدُوا فِي الْحَدِيدِ فَوْقَ أَفْتَابِ الْمَطَيَّاتِ تَلْفُحُ وَجْهَهُمْ حَرُّ الْهَاجِرَاتِ يُسَاقُونَ فِي الْبَرَارِي وَالْفَلَوَاتِ أَيْدِيهِمْ مَغْلُولَةٌ إِلَى الْأَعْنَاقِ يُطَافُ بِهِمْ فِي الْأَسْوَاقِ فَالْوَلِيلُ لِلْعَصَاءِ الْفُسَاقِ؛ در عهدی که بسته بودند، پیمانشکنی کردند، و پروردگار و جدت را غضبناک و جنگ با تو را آغاز کردند. تو نیز ضربات خود را آغاز کردی و سربازان فاسق را در هم کوییدی و در میان گرد و غبار فرو رفتی و با ذوالفارج جنگیدی. گویا که تو علی هستی. زمانی که آن‌ها متوجه ثبات قدم و نترسی تو شدند، از در مکر وارد شدند و با حیله‌هایی که در سر داشتند با تو جنگیدند. آن‌لعين امر کرد تا لشکریانش راه تو به آب را بستند و با تو قتال نمودند، و به جنگ و مبارزه با تو شتافتند، و تیرها و خدنگ‌ها به سوی تو پرتاب نمودند، و برای زمین گیر کردند اقدام کردند، و حُرمتی برای تو مراعات نکردند، و از هیچ گناهی در مورد تو خودداری ننمودند، چه در کشن دوستان، و چه در غارت اثاثیه خیمه‌ها. آری تو در گرد و غبار جنگ پیش تاختنی، و آزار و اذیت‌های فراوانی تحمل نمودی، آن‌چنان که فرشتگان آسمان‌ها از صبر و شکیایی تو به شکفت آمدند، پس دشمنان از همه طرف به تو هجوم آورندند، و تو را به سبب زخم‌ها و جراحت‌ها ناتوان نمودند، و راه خلاص و رفتن را بر تو بستند، تا آن که هیچ یاوری برایت نماند، ولی تو حسابگر (عمل خویش برای خدا) و صبور بودی، از زنان و فرزندان دفاع و حمایت می‌نمودی، تا این که تو را از مرکبت اندختند، پس با تنی مجروح بر روی زمین افتادی. اسب‌ها با سمهایشان تو را زیر دست و پا له کردند و طاغیان و فاسقان بی‌ارزش بالای سر تو ایستادند. پیشانی‌ات برای مرگ عرق کرده بود و راست و چپ تنت - از شدت درد - منقبض و منبسط می‌شدند. چشمان را به آرامی چرخاندی و به سوی خیمه گاه نگاه کردی، در حالی که فکر تو از جانب آن‌ها پریشان شده بود. اسبت با سرعت به سوی خیمه‌ها فرار کرد در حالی که شیهه می‌کشید و گریه می‌کرد. زمانی که زن‌ها اسب تو را در آن حال پریشانی یافتند و زینش را خالی از تو دیدند، از خیمه‌ها بیرون ریختند. در حالی که موهای خود را پریشان ساخته بودند. با دست بر صورتشان می‌زدند. روبند‌هایشان افتاده بود و صدایشان به واویلا بلند شده بود. بعد از عزّت به ذلت افتادند و به سوی مقتل تو می‌دویدند. در همان حال شمر بر روی سینه تو نشسته بود، و شمشیر خویش با خون گلویت سیراب می‌کرد، با دستی محسن شریفت را در مُشت می‌فسردد، (و با دست دیگر) با تیغ آخته‌اش، سر از بدنت جدا می‌کرد، تمام اعضا و حواسٰت از حرکت ایستاد، نفس‌های مبارکت در سینه پنهان شد، و سر مقدّست بر نیزه بالا رفت، اهل و عیالت چون برده‌گان به اسیری رفته‌اند، و در گل و زنجیر آهنه‌نین بر فراز جهاز شتران دربند شدند، گرمای (آفتاب) نیمروز چهره‌هایشان را می‌سوزاند، در صحراءها و بیابان‌ها کشیده می‌شدند، دستانشان را به گردن‌هایشان زنجیر کرده و در بازارها می‌گردانند. ای وای بر این سرکشان گناهکار!

حسین تجسم اسلام

لَقَدْ قَتُلُوا يَقْتَلُوكَ الْإِسْلَامَ وَعَطَلُوا الصَّلَامَ وَالصَّيَامَ وَنَقْضُوا السُّنَّنَ وَالْأَحْكَامَ وَهِيَمُوا قَوَاعِدَ الْإِيمَانِ وَحَرَّفُوا آيَاتِ الْقُرْآنِ وَهَمْلَجُوا فِي الْبَعْيِ وَالْعِدْوَانِ لَقَدْ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَوْتُورًا وَعَادَ كِتَابُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَ مَهْجُورًا وَغُوَدِرَ الْحَقِّ إِذْ قُهُوتَ مَقْهُورًا وَفُقَدَ بِفَقْدِكَ التَّكْبِيرُ وَالتَّهْلِيلُ وَالتَّحْرِيمُ وَالتَّسْلِيلُ وَالتَّوْيِيلُ وَظَهَرَ بَعْدَكَ التَّغْيِيرُ وَالتَّبَيْدِيلُ وَالْإِلْخَادُ وَالتَّعْطِيلُ وَالْأَهْوَاءُ وَالْأَضَالِيلُ وَالْفِتْنَ وَالْأَبَاطِيلُ؛ به تحقیق که با کشتن تو اسلام را کشتند، و نماز و روزه (خدا) را بدون یاور رها نمودند، و سینت‌ها و احکام (دین) را از بین بردنند، و پایه‌های ایمان را منهدم نمودند، و آیات قرآن را تحریف کرده، در (وادی) جنایت و عداوت پیش تاختند. به راستی رسول خدا «که درود خدا بر او و آل او باد» (با شهادت تو) تنها ماند! (یا مظلوم واقع شد)، و کتاب خداوند عزوجل می‌تروک گردید، و آن‌گاه که تو مقهور و مغلوب گشته، حق و حقیقت مورد خیانت واقع شد، و به فقدان تو تکبیر خدا و کلمه توحید، حرام و حلال دین، و تنزیل و تاویل قرآن جملگی از بین رفت، و پس از تو تغییر و تبدیل (احکام)، کفر و الحاد

و بی سرپرستی دین، هوی و هوس‌ها و گمراهی‌ها، فتنه‌ها و باطل‌ها جملگی (بر صفحه روزگار) ظاهر شد.

عزای کل هستی برای امام حسین علیه السلام

فَقَامَ نَاعِيْكَ عِنْدَ قَبْرِ حَمْدَكَ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَنَعَاكَ إِلَيْهِ بِالدَّمْعِ الْهَطُولِ قَائِلاً يَا رَسُولَ اللَّهِ قُتْلَ سَبَطُكَ وَفَتَاكَ وَاسْتَبِيعَ أَهْلُكَ وَحَمَاكَ وَسُبِيتَ بَعِيدَكَ ذَرَارِيكَ وَوَقَعَ الْمُحِذُورُ بِعْتَرِتكَ وَذَوِيكَ قَلْبُهُ الْمَهُولُ وَعَزَاهُ بِكَ الْمَلَائِكَهُ وَالْأَنْبِيَاءُ وَفُجِعَتْ بِكَ أُمُّكَ الرَّهْرَاءُ وَاخْتَلَفَ جُنُودُ الْمَلَائِكَهُ الْمُقَرَّبَينَ تُغَرِّي أَبِيَاكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَقِيمَتْ لِكَ الْمِائَتَمَ فِي أَعْلَى عَلَيْنَ وَلَطَمَتْ عَلَيْكَ الْحُورُ الْعَيْنُ وَبَكَتِ السَّمَاءُ وَسُكَانُهَا وَالْجَنَانُ وَخُزَانُهَا وَالْهِضَابُ وَأَقْطَارُهَا وَالْبَحَارُ وَحِيَاتُهَا وَالْجَنَانُ وَوِلْدَانُهَا وَالْبَيْتُ وَالْمَقَامُ وَالْمَشْرُعُ الْحَرَامُ وَالْحِلُّ وَالْإِحْرَامُ؛ پس پیک مرگ نزد قبر جدت رسول خدا «که رحمت بی پایان خداوندی بر او و آل او باد» ایستاد، و با اشک ریزان خبر مرگ تو را به وی داد، و این گونه گفت: ای رسول خدا! دخترزاده جوانمرد شهید شد، خاندان و حریمت مباح گردید، پس از تو فرزندانت به اسیری رفند، و وقایع ناگواری به عترت و خانواده‌ات وارد شد. پس (از شنیدن این خبر) رسول خداصلی الله علیه وآل‌هه مضطرب و پریشان گردید، و قلب هراسناکش بگریست، و فرشتگان و انبیاء (به خاطر مصیبت تو) او را تسلیت و تعزیت گفتند، و مادرت زهراء (از اندوه مصیبت تو) دردنگش کشید، و دسته‌های ملائکه مقریین درآمد و شد بودند، پدرت امیر مؤمنان را تعزیت می‌گفتند، مجالس ماتم و سوگواری برای تو در اعلا، علیین برپا شد، و حورالعين به جهت تو به سر و صورت زدند، (در عزای تو) آسمان و ساکنانش، بهشت‌ها و نگهبانانش، کوه‌ها و کوهپایه‌ها، دریاها و ماهیانش، [شهر مکه و پایه‌هایش فردوس‌ها و جوانانش، خانه کعبه و مقام ابراهیم، و مشعرالحرام، و حل و حرم جملگی گریستند.

توصیل به خاک کربلا

اللَّهُمَّ فِي حُرْمَةٍ هَذَا الْمَكَانُ الْمُنِيفُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاحْسُرْنِي فِي زُمْرَتِهِمْ وَأَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِهِمْ؛ بار خدایا! به حُرمت این مکان رفیع، بر محمد و آل او رحمت فرست و مرا در زمرة آنان محشور فرما، و به شفاعت و وساطت آن‌ها مرا داخل بهشت گردان.

توصیل به معصومین علیهم السلام

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا أَشْرَعَ الْحَاسِبِينَ وَيَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ وَيَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ بِمُحَمَّدٍ خَاتَمَ النَّبِيِّنَ رَسُولِكَ إِلَى الْعَالَمِينَ وَبِنَائِيْهِ وَابْنِ عَمِّهِ الْمَأْنِرِ الْبَطِينِ الْعَالَمِ الْمُكِينِ عَلَيٌّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَفِقَاطِمَةَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَبِالْحَسَنِ الزَّرِكِيِّ عِصْمَةَ الْمُتَقِّيِّنَ وَبِأَبِي عَبَدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ أَكْرَمِ الْمُشَتَّسَهَدِينَ وَبِأَوْلَادِهِ الْمُفْتُولِينَ وَبِعَتْرَتِهِ الْمُظْلُومِينَ وَبِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ وَبِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَبِيلَةَ الْمَأْوَيِّنَ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَصْدِقِ الصَّادِقِينَ وَمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ مُظَهِّرِ الْبَرَاهِينَ وَعَلِيِّ بْنِ مُوسَى نَاصِرِ الدِّينِ وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قُدْسَهُ الْمُهَتَّدِينَ وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ أَزْهَدِ الرَّاهِدِينَ وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَارِثِ الْمُسْتَخْلَفِينَ وَالْحُجَّةَ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ أَنْ تُصْلَى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُهَتَّدِينَ وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ أَزْهَدِ الرَّاهِدِينَ وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَارِثِ الْمُسْتَخْلَفِينَ وَالْحُجَّةَ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ أَنْ تُصْلَى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُهَتَّدِينَ الْمَاصِدِقِينَ الْمَابِرِّينَ آلَ طَهَ وَيَسَ وَأَنْ تَجْعَلَنِي فِي الْقِيَامَةِ مِنَ الْأَمْنِينَ الْمُطْمَئِنِينَ الْمَافِرِّينَ الْفَرِّحِينَ الْمُسْبِشِرِّينَ اللَّهُمَّ اكْتُبْنِي فِي مُحَمَّدِ الصَّادِقِينَ الْمَابِرِّينَ آلَ طَهَ وَيَسَ وَأَنْ تَجْعَلَنِي فِي الْقِيَامَةِ مِنَ الْأَمْنِينَ الْمُطْمَئِنِينَ الْمَافِرِّينَ الْفَرِّحِينَ الْمُسْبِشِرِّينَ اللَّهُمَّ اكْتُبْنِي فِي الْمُسَيِّلِمِينَ وَالْحَقِّيْنِ بِالصَّالِحِينَ وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقِ فِي الْآخِرِينَ وَانْصُرْنِي عَلَى الْبَاغِيْنَ وَاکْفِنِي كَيْدَ الْحَاسِدِينَ وَاصْرِفْ عَنِي مَكْرَ الْمَاكِرِينَ وَاقْبِضْ عَنِي أَيْدِيَ الظَّالِمِينَ وَاجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنِ السَّادَةِ الْمَيَامِينَ فِي أَعْلَى عَلَيْنَ مَعَ الْذِيْنَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ مِنَ التَّبِيَّنَ وَالصَّدِيقِينَ وَالشَّهِداءِ وَالصَّالِحِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بار خدایا! من به تو توصل می‌رجویم ای سریع ترین حسابگران، و ای بخشندۀ ترین کریمان، و ای فرمانروای حاکمان، به حق محمد آخرین پیامبران، و فرستاده تو به سوی تمام جهان‌ها، و به حق برادرش و پسر عمومیش، آن بلند پیشانی میان پُر، آن دانشمند عالی مرتبه، یعنی علی فرمانروای مؤمنان، و به حق فاطمه سرور بانوان جهانیان، و به

حق حسن مجتبی که پاک و مبرأ و پناهگاه مُتّقین است، و به حق أبي عبد الله الحسین گرامی ترین شهدا، و به حق فرزندان مقتولش، و خانواده مظلومش، و به حق علی بن الحسین زیور عابدان، و به محمد بن علی قبله توبه کنندگان، و جعفر بن محمد راستگو ترین صادقان، و موسی بن جعفر آشکار کننده دلایل و براهین، و علی بن موسی یاورِ دین، و محمد بن علی اسوه و الگوی هدایت شوندگان، و علی بن محمد زاهدترین پارسایان، و حسن بن علی وارث جانشینان، و حجت خدا بر تمام آفیدگان، این که درود فرستی بر محمد و آل او، آن راستگویان نیکوکار، همان آل طه و یاسین، و این که مرا در قیامت از کسانی قرار دهی که (از عذاب تو) ایمن و با آرامش خاطر و رستگار و مسرور و بشارت یافته‌اند. بار خدایا! نام مرا در زمرة مسلمین نوشته، و مرا به صالحین ملحق فرماء، و نام مرا بر زبان امّت‌های آتیه نیکو قرار ده، و مرا بر علیه ظالمنین یاری ده، و از مک حسودان حفظ فرما، و نیز حیله گران را از من برگردان، و دست ستمکاران را از من دور نگهدار، و بین من و آن سروران با میمنت در اعلاه علیئن جمع بفرما، همراه باکسانی که بر آن‌ها انعام فرمودی، یعنی پیامبران، راستگویان در عمل و گفتار، و شهدا و نیکان، به رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

توسل به پیامبر و قبر امام حسین علیه السلام

اللَّهُمَّ إِنِّي أَقْسِمُ عَلَيْكَ بِنَيْسِكَ الْمَعْصُومَ وَبِحُكْمِكَ الْمَكْتُومَ وَبِهَذَا الْقَبْرِ الْمَلْمُومَ الْمُوَسَّدِ فِي كَفَهِ الْإِمَامِ الْمَعْصُومِ
الْمَقْتُولُ الْمَظْلُومُ أَنْ تَكْشِفَ مِنْيَ مِنَ الْغُمُومِ وَتَصِيرِفَ عَنِّي شَرَّ الْقَدَرِ الْمَحْتُومِ وَتُجِيرِنِي مِنَ النَّارِ ذَاتَ السُّمُومِ اللَّهُمَّ جَلَّتِي بِنِعْمَتِكَ
وَرَضِّنِي بِقُسْطِي مِنْكَ وَتَغْمَدْنِي بِجُودِكَ وَكَرِيمَتِكَ وَبَاعِدْنِي مِنْ مَكْرِكَ وَقَيْمَتِكَ اللَّهُمَّ اعْصِنِي مِنَ الزَّلَلِ وَسَيِّدْنِي فِي الْقُولِ وَالْعَمَلِ
وَافْسِحْ لِي فِي مُلْدُؤُ الْأَجَلِ وَأَعْفِنِي مِنَ الْأَوْجَاعِ وَالْعُلَلِ وَبَلْغْنِي بِمَوَالِيَ وَبِفَضْلِكَ أَفْضَلَ الْأَمَلِ؛ بار خدایا! تو را سوگند می‌دهم به حق
پیامبر معصومت، و به حق حکم حتمی و قطعیات، و به حق نهی پنهانی‌ات، و به حق این آرامگاهی که مردم از هر طرف به جهت
زیارت بر او گرد می‌آیند، و این امام معصوم مقتول مظلوم که در جانب آن تکیه زده، این که غم و غصه‌ها را از من برطرف فرمایی،
و شرور قضا و قدر حتمی را از من برگردانی، و مرا از آتش عذابت که دارای بادهای سوزان است پناه دهی و نگهداری. بار خدایا!
مرا با نعمت خود احاطه کن، و به عطا‌یای خود راضی و خوشحال فرما، و به جود و کرمت مرا پوشان، و از مکر و انتقام خود دورم
ساز

خواسته‌های روز عاشورا

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْبِلْ تَوْسِيَّتِي وَارْحِمْ عَبْرَتِي وَأَقْلِنِي عَنْرَتِي وَنَفْسِنِ كُرْبَتِي وَاغْفِرْ لِي حَطَّيَّتِي وَأَصْبِلْعِ لَيْ فِي ذُرَيَّتِي
اللَّهُمَّ لا- تَدْعُ لِي فِي هَذِهِ الْمَسْهَدِ الْمَعْظَمِ وَالْمَحِيلِ الْمُكَرَّمِ ذَنْبِنِ إِلَّا غَفَرْتُهُ وَلَا عَيْنِ إِلَّا سَتَرْتُهُ وَلَا غَمًا إِلَّا كَشَفْتُهُ وَلَا رِزْقًا إِلَّا بَسَطْتُهُ وَلَا
جَاهًا إِلَّا أَعْمَلْخَتُهُ وَلَا أَمْلًا إِلَّا بَلَعْتُهُ وَلَا دُعَاءً إِلَّا أَجْبَهُ وَلَا مُضَيَّقًا إِلَّا فَرَجَّتُهُ وَلَا شَمْلًا إِلَّا جَمَعْتُهُ وَلَا أَمْرًا إِلَّا أَنْتَمْمَهُ
وَلَا مَالًا إِلَّا كَثَرْتُهُ وَلَا خُلْقًا إِلَّا حَسَنْتُهُ وَلَا حَالًا إِلَّا عَمَرْتُهُ وَلَا حَسُودًا إِلَّا قَمَعْتُهُ وَلَا عَدُوًا إِلَّا أَرْدَيْتُهُ وَلَا شَرًا إِلَّا كَهَيْتُهُ
وَلَا مَرْضًا إِلَّا شَفَيْتُهُ وَلَا بَعِيدًا إِلَّا أَدْنَيْتُهُ وَلَا شَعِيًّا إِلَّا لَمَمْتُهُ وَلَا سُؤالًا إِلَّا أَعْطَيْتُهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْعَاجِلَةِ وَثَوَابَ الْأَجِلَةِ اللَّهُمَّ أَغْنِنِي
بِحَلَالِكَ عَنِ الْحَرَامِ وَبِفَضْلِكَ عَنْ جَمِيعِ الْأَنَامِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَقَلْبًا خَاشِعًا وَيَقِينًا شَافِيًّا وَعَمَلاً زَاكِيًّا وَصَبْرًا جَمِيلًا وَأَجْرًا
جَزِيلًا اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي شُكْرَ نِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَزِدْ فِي إِحْسَانِكَ وَكَرِيمَكَ إِلَيَّ وَاجْعَلْ قَوْلِي فِي النَّاسِ مَسْمُوعًا وَعَمَلِي عِنْدَكَ مَرْفُوعًا وَأَثْرِي
فِي الْخَيْرَاتِ مَبْنُوعًا وَعَدُوِّي مَقْمُوعًا؛ بار خدایا! بر محمد و آل او رحمت فرست و توبه مرا قبول فرما، و بر اشک چشم ترحم نما، و
لغرش مرا چشم پوشی فرما، و حزن و اندوه مرا زایل کن، و گناهم را بر من بیخشای، و خاندان و نسل مرا برایم اصلاح فرما.
بار خدایا! در این مشهد والامقام و در این محل گرامی، برایم مگذار گناهی را مگر آن که بیخشی، و نه عیی را مگر آن که مستور

نمایی، و نه غم و غصه‌ای را مگر برطرف فرمایی، و نه رزقی را مگر گسترش دهی، و نه قدر و مترلتی را مگر باقی بداری، و نه فسادی را مگر اصلاح فرمایی، و نه آرزویی را مگر نایل کنی، و نه دعایی را مگر اجابت فرمایی، و نه تنگنایی را مگر بگشایی، و نه امور پراکنده‌ای را مگر جمع و برقرار نمایی، و نه امری را مگر تمام فرمایی، و نه مالی را مگر فراوانی بخشی، و نه خلق و زشتی را مگر نیکو گردانی، و نه انفاقی را مگر جایگزین فرمایی، و نه حالی را مگر آباد فرمایی، و نه حسودی را مگر ذلیل نمایی، و نه دشمنی را مگر هلاک گردانی، و نه شری را مگر منع فرمایی، و نه بیماری را مگر شفا بخشی، و نه دوری را مگر نزدیک فرمایی، و نه اختلافی را مگر جمع و اصلاح نمایی، و نه خواهشی [خواسته‌ای را مگر عطا فرمایی. بار خدا! من از تو درخواست می‌کنم خیر دنیا و ثواب آخرت را. بار خدا! مرا به سبب حلال از حرام مستغنى کن، و به فضل و احسانت از جمیع خلق بی‌نیاز فرما. بار خدا! از تو درخواست می‌کنم دانشی مفید، قلبی خاشع، یقینی سلامت بخش، عملی صالح و پاک، صبری زیبا، و اجری عظیم را. بارالله! شکر نعمت را بر من روزی ام کن، و احسان و کرمت را بر من زیاد فرما، و گفته مرا درمیان مردم شنوده نما، و عمل مرا به نزد خویش بالا ببر، و سنت باقیمانده مرا در امور خیر مورد پیروی قرار ده، و دشمنم را خوار و ذلیل گردان.

توصیل به امام حسین علیه السلام

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشَأْلُكَ بِحَقٍّ هَذَا الْإِمَامَ فَرَجًا قَرِيبًا وَصَبَرًا جَمِيلًا وَنَصْرًا عَزِيزًا وَغَنِيًّا عَنِ الْخَلْقِ وَثَبَاتًا فِي الْهُدَى وَالْتَّوْفِيقِ لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى وَرِزْقًا وَاسِعًا حَلَالًا طَيِّبًا مَرِيثًا دَارًا سَائِغاً فَاتِحةً لَا مُفْضِلاً صَبَابًا مِنْ أَحَدٍ وَلَا نَكِيدٍ وَلَا مَيْهَةً مِنْ كُلِّ بَلَاءٍ وَسُقْمٌ وَمَرَضٌ وَالشُّكْرُ عَلَى الْعَافِيَةِ وَالنَّعْمَاءِ وَإِذَا جَاءَ الْمُؤْتُ فَاقْضِنَا عَلَى أَخْسَنِ مَا يَكُونُ لَكَ طَاعَيْهِ عَلَى مَا أَمْرَزَنَا مُحَافظِينَ حَتَّى تُؤَدِّنَا إِلَى جَنَّاتِ النَّعِيمِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ بار خدا! از تو درخواست می‌کنم به حق این امام بزرگوار، گشايشی نزدیک را، و صبری نیکو را، و پیروزی ای توأم با عزت را، و بی‌نیازی از خلائق را، و دوام و استمرار در طریق هدایت را، و توفیق را بر آنچه تو دوست داری و رضایت تو در آن است، و روزی ای که واسع، و حلال، پاک، و گوارا و ریزان و خوش گوار، فراوان و برتر و پی در پی باشد، بدون هیچ رحمت و مشقتی، و خالی از هر گونه متنی از آحدی. و (نیز درخواست می‌کنم) تندرستی از هر بلاء و ناخوشی و بیماری را. و شکرگزاری بر هر عافیت و نعمتی را. و هنگامی که مرگ ما فرا رسید بر نیکوترين حال طاعت، ما را قرض روح فرمایی، و در حالتی که نگاهبان دستورات تو باشیم، تا آن که ما را به بهشت‌های پُر نعمت برسانی، به رحمت ای مهربان‌ترین مهربانان!

رابطه با دنیا و آخرت

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأُوْحِشْنِي مِنَ الدُّنْيَا وَآئِشْنِي بِالآخِرَةِ فَإِنَّهُ لَا يُوْحِشُ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا حَوْفُكَ وَلَا يُؤْنِسُ بِالآخِرَةِ إِلَّا رَحْمَاؤُكَ؛ بار خدا! بر محمد و آل او رحمت فرست، و مرا از دنیا در وحشت و هراس قرار ده و به آخرت انيس فرما، چرا که فقط خوف از تو دنیا را وحشتزا می‌کند، و فقط اميد و دلبندي به تو آخرت را انس بخش می‌کند.

فقیر و غنی

اللَّهُمَّ إِنَّ الْغَنِيَّ مِنْ اسْتَغْنَى بِكَ وَأَفْتَرَ إِلَيْكَ وَالْفَقِيرُ مِنْ اسْتَغْنَى بِخَلْقِكَ عَنْكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَغْنِنِي عَنْ خَلْقِكَ بِكَ وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ لَا يَبْسُطُ كَفَّا إِلَّا إِلَيْكَ؛ بارالله! غنی آن کسی است که به سبب تو بی‌نیازی جوید و به سوی تو محتاج باشد، و فقیر و درمانده کسی است که از تو (روگردان شده) به جانب مخلوقت بی‌نیازی طلبد، پس رحمت نما بر محمد و آل او، و مرا از خالق خودت به سبب خودت بی‌نیاز فرما، و مرا چنان قرارده که هیچگاه دستی جز بسوی تو دراز نکنم،

بیچاره و بدبوخت واقعی

اللَّهُمَّ إِنَّ الشَّقَقَيِّ مِنْ قَنْيَطَ وَأَمَّا مُهُّ التَّوْيَيِّ وَوَرَاءَهُ الرَّحْمَةُ وَإِنْ كُنْتُ ضَعِيفُ الْعَمَلِ فَإِنِّي فِي رَحْمَتِكَ قَوْيُ الْأَمْلِ فَهَبْ لِي صَفَّ عَمَلِي لِقُوَّةً أَمَّلِي؛ بارالها! بدبوخت کسی است که با این که راه توبه و بازگشت جلوی او و رحمت تو پشتیبان اوست نامید شود، اگرچه عمل من ضعیف و سُست است، لکن امید رحمت تو در من قوی است، پس ضعف عمل مرا در قبال قوت امیدم، برمن بیخشای.

بدترین بند و بهترین خدا

اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ مَا فِي عِيَادَكَ مَنْ هُوَ أَقْسَىٰ فَلْيَأْتِنَا فَإِنِّي أَعْلَمُ أَنَّهُ لَا مُولَىٰ أَعَظَمُ مِنْكَ طَوْلًا وَأَوْسَعُ رَحْمَةً وَعَفْوًا فِي مَنْ هُوَ أَوْحَدٌ فِي رَحْمَتِهِ أَغْفِرْ لِمَنْ لَيْسَ بِأَوْحَدٍ فِي خَطِيئَتِهِ؛ بارخدايا! اگر تو چنان دانی که در میان بندگان از من سنگدل تر و پرگناه تر نیست، (در عوض) من هم به یقین می دانم که هیچ مولا و سرپرستی فضل و عطايش از تو بیشتر نیست، و رحمت و عفوش از تو وسیع تر نیست، پس ای کسی که در رحمت و مهربانی یگانه ای، بیخشای کسی را که در جرم و گناهش تنها و یگانه نیست.

بی حیای!

اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتِغْفَارِي إِيَّاكَ وَأَنَا مُصْرِّ عَلَىٰ مَا نُهِيَّتُ قِلَّةُ حَيَاةٍ وَتَرَكَيِ الْاسْتِغْفارَ مَعَ عِلْمِي بِسَعَةِ حِلْمِكَ تَضْيِيعُ لِحَقِّ الرَّجَاءِ؛ بارخدايا! این کم حیایی من است که (از طرفی) در خانه تو استغفار می کنم و (از طرف دیگر) بر مناهی تو پافشاری می ورم، چنانچه اگر استغفار نکنم با این که و سعت حلم تو را آگاهم، این تباہ نمودن حق امیدواری است.

تowسل به امام حسین علیه السلام

اللَّهُمَّ إِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِهَذَا الصَّدِيقِ الْإِمَامِ وَنَسْأَلُكَ بِالْحَقِّ الَّذِي جَعَلْتَ لَهُ وَلِجَدِّهِ رَسُولِكَ وَلَا بَوِيهِ عَلَىٰ وَفَاطِمَةَ أَهْلِ بَيْتِ الرَّحْمَةِ إِدْرَارَ الرِّزْقِ الَّذِي يَهُ قِوَّامُ حَيَاتِنَا وَصَلَامُّ أَخْوَالِ عِيَالِنَا فَأَنْتَ الْكَرِيمُ الَّذِي تُعْطِي مِنْ سَيِّعَةٍ وَتَمْنَعُ مِنْ فُنْدَرَةٍ وَنَحْنُ نَسَأَلُكَ مِنَ الرِّزْقِ مَا يَكُونُ صَلَاحًا لِلَّدُنْنَا وَبَلَاغًا لِلْأَخِرَةِ؛ خدايا ما به واسطه این بنده خالص و امام به تو متول می شویم و به خاطر حقی که برای او و جدش رسول خدا و والدینش علی و فاطمه که اهل بیت رحمت هستند، در خواست می کنم که روزی لازم برای ادامه زندگی و رسیدگی به معاش خانواده‌مان را پیوسته عنایت کنی؛ زیرا تو آن کریمی هستی که از وسعت نعمتش می بخشد و از باقدرت مرا عذاب نمی کنی. آری ما آن قدر روزی می خواهیم که صلاح دنیا و آخرتمن در آن است.

دعای عمومی

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لَنَا وَلِلْأَدَيْنَا وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَخْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْأُخْرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ؛ خدايا بر محمد و خاندانش درود فرست و ما را به همراه والدین و همه مردان و زنان مؤمن و مسلمان، چه زنده باشند و چه مرده، بیخش و در دنیا و آخرت حسنات خود را عنایت کن و ما را از عذاب آتش نگهدار.

دعای امام برای شیعیان (۱۱۱)

وَأَبْقِهِمْ أَوْ قَالَ وَأَخْبِهِمْ فِي عِزْنَا وَمُلْكِنَا أَوْ سُلْطَانِنَا وَدَوْلَتِنَا خَدِيَا آن‌ها را در دوران عزت و حکومت ما، نگه‌دار، یافرمودند: زنده کن.

دعای امام زمان علیه السلام در ایام ماه مبارک رمضان (۱۱۲)

اللَّهُمَّ بِرَحْمَتِكَ فِي الصَّالِحِينَ فَادْخُلْنَا وَفِي عَيْنَ فَارَقْنَا وَبِكَاسٍ مِنْ مَعِينٍ سَلَسِيلٍ فَاسِقَنَا وَمِنَ الْحُورِ الْعَيْنِ بِرَحْمَتِكَ فَزَوْجْنَا وَمِنَ الْوِلْدَانِ الْمُخَلَّدِينَ كَائِنُهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ فَأَخْدِمْنَا وَمِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ وَلُحُومِ الطَّيْرِ فَأَطْعِمْنَا وَمِنْ ثِيَابِ السُّنْدُسِ وَالْحَرِيرِ وَالْإِسْبَرِقِ فَأَلْسِنَا وَلَيْلَةَ الْقُدْرِ وَحْجَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ وَقَتْلًا فِي سَبِيلِكَ مَعَ وَلِيَكَ فَوْقَنَا وَصَالِحَ الدُّعَاءِ وَالْمُشَالَةَ فَاسْتَجِبْ لَنَا يَا خَالِقَنَا اشْيَمْ وَاسْتَجِبْ لَنَا وَإِذَا جَمِعْتَ الْمَأْوَلِينَ وَالْآخِرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَارْحَمْنَا وَبَرَاءَهُ مِنَ النَّارِ وَأَمَانًا مِنَ الْعِيَادَابِ فَاكْتُبْ لَنَا وَفِي جَهَنَّمَ فَلَا تَجْعَلْنَا وَمَعَ الشَّيَاطِينِ فَلَا تُقْرِنَا وَفِي هَوَانِكَ وَعَذَابِكَ فَلَا تَقْبِلْنَا وَمِنَ الرَّقُومِ وَالضَّرِيعِ فَلَا تُطْعِمْنَا وَفِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِنَا فَلَا تَكْبِيْنَا وَمِنْ ثِيَابِ النَّارِ وَسَرَابِ الْقَطْرَانِ فَلَمَا تُلْبِسْنَا وَمِنْ كُلِّ سُوءِ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَنَجْنَنَا؛ خَدِيَا به واسطه رحمت، ما را در زمرمه صالحان وارد کن و به مقام علیین بالا بیر و با کاسه‌ای از آب زلال از چشمہ سلسیل سیراب و با حور‌العین تزویج و از پسران ماندگار بهشتی که مانند لئلو می‌درخشند، برایمان خادم و از میوه‌های بهشت و گوشت‌های پرندگان آن، غذا و از لباس‌های زخیم و نازک حریر برایمان لباس قرار بده. توفیق درک شب قدر و حج بیت الله الحرام و شهادت در راه خودت را به همراه ولی خودت عنایت فرما. دعاهای صالح و درخواست‌های خوبیمان را احابت کن. ای خالق ما دعاها بیمان را بشنو و مستجاب کن. زمانی که اولین و آخرین را در روز رستاخیز جمع کردی، به ما رحم کن. نجات از آتش و امان از آن را برایمان ثبت کن. در جهنم وارد نکن و با شیاطین همنشین ننما. در خواری و عذابت ما را نگردان. از زقوم و چرک‌های دوزخ نخوران. با صورت ما را در دوزخ نینداز. از لباس‌ها آتشین و مس‌های گداخته نپوشان. ای کسی که جز تو خدایی نیست، به حق خودت ما را از هر بدی نجات بده.

اقرار به گناهان (۱۱۳)

اللَّهُمَّ إِنْ أَطْعَتْكَ فَالْمُحْمَدَةُ لَكَ وَإِنْ عَصَيْتَكَ فَالْحُجَّةُ لَكَ مِنْكَ الرَّفُوحُ وَمِنْكَ الْفَرْجُ سُبْحَانَ مَنْ أَنْعَمَ وَشَكَرْ سُبْحَانَ مَنْ قَدَرَ وَغَفَرَ؛ خَدِيَا اگر تو را اطاعت کردیم، حمد و ثنا برای توست.^(۱۱۴) و اگر معصیت کردیم، تو علیه ما دلیل داری. راحتی و گشايش از توست. پاک و منزه است کسی که نعمت می‌دهد و تشکر می‌کند.^(۱۱۵) پاک و منزه است کسی که مقدر می‌کند و می‌بخشد.^(۱۱۶)

معصیت و انواع آن

قدْ عَصَيْتَكَ يَا إِلَهِي عَلَى عَيْرِ وَجْهِ الْمُكَابِرَةِ وَلَا-الْخُرُوجُ عَنْ عُبُودِيَّتِكَ وَلَكِنْ أَطْعَتْ هَوَى وَأَرَلَنِي الشَّيْطَانُ فَلَكَ الْحَجَّةُ عَلَى وَالْبَيْانُ فَإِنْ تُعَذِّبِنِي فِي دُنْيَايِّي غَيْرِ ظَالِمٍ وَإِنْ تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي فَإِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ؛ خَدِيَا از سر لججازی و باقصد خروج از عبودیت و انکار به ربوبیت تو، گناه نکرده‌ام. بلکه فریب هوای نفس را خوردم و شیطان مرا به لغزش انداخت. با این حال تو می‌توانی مرا محکوم کنی. اگر مرا عذاب کنی، به خاطر گناهانم خواهد بود. اما اگر ببخشی به خاطر آقایی و کرم وجود توست.

امام زمان علیه السلام و سلام بر حضرت امیر علیه السلام (۱۱۷)

السَّلَامُ عَلَى الشَّجَرَةِ التَّبَوِيَّةِ وَالدَّوْخَةِ الْهَاشِمِيَّةِ الْمُضِيَّةِ الْمُثْمِرَةِ بِالْبُنَوَةِ الْمُوْنَعَةِ بِالإِمَامَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى ضَجِيعِنِيكَ آدَمَ وَنُوحَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّبَّيِّنِ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى الْمَلَائِكَةِ الْمُحِيدِقِينَ بِكَ وَالْحَافِينَ بِقَبْرِكَ؛ سلام بر درخت نبوت و عظمت هاشمی تابان که ثمره‌اش از نبوت و رسیدگی آن از امامت است.^(۱۱۸) سلام بر تو و بر دو پیامبری که در کنارت

خواهد بود؛ یعنی آدم و نوح علیهم السلام. سلام بر تو و اهل بیت پاکت. سلام بر تو و بر ملائکه گردان و زائر تو.

عظمت امام (۱۱۹)

لَا فَرَقَ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ عِبَادُكَ وَخَلْقُكَ فَتَقْهَا وَرَتْقُهَا يَيْدُكَ يَدْوُهَا مِنْكَ وَعَوْدُهَا إِلَيْكَ أَعْضَادُ وَأَشْهَادُ وَمُنَاؤُهُ وَأَزْوَادُ وَحَفَظَةُ
وَرُؤَادُ فِيهِمْ مَلْأَتْ سَيْمَاءَكَ وَأَرْضَكَ حَتَّى ظَهَرَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ میان تو و آنها هیچ فرقی نیست. مگر این که آنها بند و مخلوق
تو هستند. رتق و فتق و آغاز و بازگشت آنها به سوی توست. آنها یاوران و شاهدان و هادیان و ذخایر و حافظان و رهبران هستند.
تو زمین و آسمان را از آنها پر کردی تا روشن شود که خدایی جز تو نیست. (۱۲۰)

معجزات امام زمان علیه السلام

وظایف شیعیان و کسب حلال (۱۲۱)

أُخْرُجْ وَكُدَّ عَلَى عِيَالِكَ؛ (۱۲۲) برو و برای خانوادهات کسب و کار کن.

امام و یاری یاران (۱۲۳)

أَنْتَ نَصِيرُنَا فَنَصِيرُنَاكَ وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ نَصَرَهُ؛ (۱۲۴) تو ما را یاری کردی، ما هم تو را یاری کردیم، «و خداوند یاوران خود را،
یاری می کند.» (۱۲۵)

دیدار با امام زمان علیه السلام

منم مهدی (۱۲۶)

أَنَا الْمَهْدِيُّ أَنَا قَائِمُ الزَّمَانِ أَنَا الَّذِي أَمْلَأُهَا عَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَجَوْرًا إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ؛ من مهدی هستم، همان کسی که
قیام می کند و زمین را بعد از پرشدن از ظلم، مملو از عدل می کند. زمین هیچ گاه از حجت خدا خالی نمی ماند.

مدت واقعی غیبت

لَا يَقِنَ النَّاسُ فِي قَتْرَهُ أَكْثَرُ مِنْ تِيَهٍ بَيْنِ إِسْرَائِيلَ وَقَدْ ظَهَرَ أَيَامُ خُرُوجِي فَهَذِهِ أَمَانَهُ فِي رَقَبَتِكَ فَحَيَّدْتُ بِهَا إِخْوَانَكَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ؛
(۱۲۷) مردم بیش از ایام سرگردانی قوم بنی اسرائیل، (۱۲۸) از امامت محروم نخواهند ماند و من ظهور خواهم کرد. این دیدار امانتی
است که باید آن را حفظ کنی. آن را به برادران شیعه خود، برسان.

غصب زمین مسجد جمکران (۱۲۹)

قُلْ لَهُ إِنَّكَ تَعْمَزْ هَذِهِ الْأَرْضَ مُنْذِ سِتِينَ وَتَرْعُهَا وَنَجْنُونَ نَحْرُبُهَا؛ تو سال هاست که این زمین را می کاری و ما آن را خراب
می کنیم. (۱۳۰)

جمکران، مکانی جدا شده و استثنایی

إِنَّ هَذِهِ أَرْضُ شَرِيفَةُ قَدْ اخْتَارَهَا اللَّهُ تَعَالَى مِنْ غَيْرِهَا مِنَ الْأَرَضِيَّ وَشَرَفَهَا؛ اِين زمین شرافت خاصی دارد و خداوند آن را برای عبادت خودش انتخاب کرده است.

امام و تشویق به عبادت در مسجد جمکران

قُل لِلنَّاسِ لَيَرْغَبُوا إِلَى هَذَا الْمَوْضِعِ وَيَعْرُرُوهُ وَيَصِلُّوْهُ هُنَّ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ؛ بِهِ مَرْدُمْ بَكُوْ؛ تَبَهِ اِین مکان آمده و آن را گرامی بدارند و در آنجا چهار رکعت نماز بخوانند.

روش خواندن نماز تسبیح مسجد

رَكْعَاتِنَ لِلتَّحِيَّةِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ يَقْرَأُ سُورَةُ الْحَمْدَ مَرَّةً وَسُورَةُ الْإِخْلَاصِ سَيْعَ مَرَّاتٍ وَيَسْبِّحُ فِي الرَّكُوعِ وَالسُّجُودِ سَيْعَ مَرَّاتٍ؛ دو رکعت است؛ در هر رکعت بعد از سوره حمد، هفت مرتبه سوره توحید و ذکر رکوع و ذکر سجود هر کدام هفت مرتبه بخواند.

روش خواندن نماز امام زمان علیه السلام در مسجد جمکران

رَكْعَاتِنَ لِلإِمامِ صاحِبِ الزَّمَانِ علِيهِ السَّلَامُ هَكَذَا يَقْرَأُ الْفَاتِحَةَ فَإِذَا وَصَلَ إِلَى إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ كَرَرَهُ مِائَةً مَرَّةً ثُمَّ يَقْرُئُهَا إِلَى آخِرِهَا وَهَكَذَا يَصِمْعُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ وَيَسْبِّحُ فِي الرَّكُوعِ وَالسُّجُودِ سَيْعَ مَرَّاتٍ فَإِذَا أَتَمَ الصَّلَاةَ يُهَلِّلُ وَيَسْبِّحُ تَسْبِيحَ فاطِمَةَ الرَّهْرَاءِ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَإِذَا فَرَغَ مِنَ التَّسْبِيحِ يَسْجُدُ وَيُصْلِي عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ مِائَةً مَرَّةً ثُمَّ قَالَ عَلِيهِ السَّلَامُ: فَمَنْ صَلَّاهَا فَكَانَمَا فِي الْبَيْتِ الْعَتِيقِ؛ دو رکعت هم نماز صاحب الزمان است. در هر رکعت ایاک نعبد و ایاک نستعين صدبار تکرار می شود. بعد از اتمام نماز، لا اله الله گفته و تسبیحات حضرت زهرا را می گوید. بعد از آن در سجده صدبار صلووات می فرستد. سپس فرمود: کسی که این نماز را در این مکان بخواند، مانند آن است که در داخل کعبه خوانده است.

ملحقات

امام زمان علیه السلام در روزهای اول ظهور

امام زمان علیه السلام و یاری خواستن از مردم (۱۳۱)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا نَسْتَنْصِرُ اللَّهَ وَمَنْ أَجَابَنَا مِنَ النَّاسِ وَإِنَّا أَهْلُ يَقْيَتِ نَيْكُمْ مُحَمَّدٌ وَنَحْنُ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَدْيَنَ مَردم ما از خدا و کسانی که ما را اجابت کنند، یاری می طلبیم. ما اهل بیت پیامبرتان محمدیم. ما نزدیک ترین افراد به خدا و محمدیم.

من عصاره تمام پیامبران

مَنْ حَاجَنِي فِي النَّسِينَ فَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِالنَّسِينَ أَلَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ فِي مُحْكَمٍ كَتَابِهِ إِنَّ اللَّهَ أَصْبَحَ طَفْيَ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عُمَرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَيْمِعُ عَلِيهِمْ فَأَنَا بَقِيَّهُ مِنْ آدَمَ وَذَخِيرَهُ مِنْ نُوحٍ وَمُضْطَفَيُ مِنْ إِبْرَاهِيمَ وَصَفْوَةُ مِنْ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ؛ اگر کسی درباره انبیاء با من استدلال کند، من نزدیک ترین افراد به آنها هستم. آیا در گفته های من تردید دارید؟ مگر خدا در محکمات قرآن نفرموده است: «همانا خدا آدم و نوح و آل ابراهیم و آل عمران را بر سایر عالمیان برتری داد، نسلی بعد از نسلی دیگر و خداوند شنوای داناست». (۱۳۲) پس بداید که من یادگار آدم و ذخیره نوح و برگزیده ابراهیم و جانشین محمد علیهم السلام

هستم.

نزدیک‌ترین به قرآن

أَلَا وَمَنْ حَاجَنِي فِي كِتَابِ اللَّهِ فَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِكِتَابِ اللَّهِ بَدَانِيدَ أَكُرْ كَسِي درباره قرآن با من استدلال کند، من نزدیک‌ترین افراد به آن هستم.

نزدیک‌ترین به سنت

أَلَا- وَمَنْ حَاجَنِي فِي سُنْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِسُنْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ؛ بَدَانِيدَ كَه اَكُرْ كَسِي درباره سنت رسول خداصلی الله علیه وآل‌له با من استدلال کند، من نزدیک‌ترین افراد به آن هستم.

به حرمت خدا و رسول او و خودم

وَأَسْأَلُكُمْ بِحَقِّ الْلَّهِ وَرَسُولِهِ وَبِحَقِّ كُلِّ الْفُرَّارِيِّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ إِلَّا أَعْتَمُونَا وَمَنْعَمُونَا مِمَّنْ يَظْلِمُنَا فَقَدْ أُخْفِنَاهُ وَطُلِّنَا وَطُرِدْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا وَبُغْنَى عَلَيْنَا وَدُفِقْنَا عَنْ حَقْنَا فَأَوْتَرَ [فَأَفْتَرَ] أَمْلُ الْبَاطِلِ عَلَيْنَا فَاللَّهُ فِينَا لَا تَخْذُلُنَا وَانْصُرْنَا يَنْصُرُ كُمُ اللَّهُ؛ به حق خدا و رسول او و خودم که حق ذوى القربى را بر عهده شما دارم، از شما يك چيز می خواهم و آن اين است که ما را ياري کنيد و جلوی ظالمان حقوقمان را بگيريد؛ زира ما هميشه در ترس و ظلم و تبعيد و محروميت از حقوقمان زندگى کرده‌ایم و ظالمان هميشه بر ما مسلط بوده‌اند. خدا را، خدا را نسبت به ما در نظر بگيريد، ما را خوار نکنيد بلکه ما را ياري کنيد تا خدا شما را ياري کند.

من محمد و عليم! (۱۳۳)

أَلَا- وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرِ إِلَى مُحَمَّدٍ وَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا فَهُوَ أَنَا ذَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ بَدَانِيدَ که اَكُرْ كَسِي بخواهد محمد و اميرمؤمنان، اين منم محمد و اميرمؤمنان.

من حسن و حسين!

أَلَا وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرِ إِلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَهُوَ أَنَا ذَا الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ؛ بَدَانِيدَ که اَكُرْ كَسِي بخواهد به حسن و حسين نگاه کند، اين منم حسن و حسين علیهمما السلام.

من ائمه بعد از حسين!

أَلَا وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرِ إِلَى الْأَئِمَّةِ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ؛ بَدَانِيدَ که اَكُرْ كَسِي بخواهد به اماماني که از نسل حسين هستند، نگاه کند، اين منم امامان بعد از حسين. أَجِبْنَا إِلَى مَسْأَلَتِي فَإِنِّي أُنْتَكُمْ بِمَا تُبَيِّنُمْ بِهِ وَمَا لَمْ تُبَيِّنُوا بِهِ؛ درخواست مرا اجابت کنيد؛ زира من تمام آنچه را که تا به حال به شما گفته بودند و بيش از آن را خواهم گفت.

ما وعده قرآن هستیم! (۱۳۴)

أَيُّهَا النَّاسُ نَحْنُ الَّذِينَ وَعَيْدَ كُمُ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ «الَّذِينَ إِنْ مَكَنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَا
عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَلَّهِ عَاقِبَةُ الْمُأْمُورِ»؛ ای مردم ما همان کسانی هستیم که خداوند وعده آنها را در قرآن داده است: «کسانی که اگر به آنها تمکن و قدرت بدھیم، نماز را برپا می‌کنند و زکات می‌دهند و امر به معروف و منهی از منکر می‌کنند و عاقبت امور در نزد خداست». (۱۳۵)

دستور العمل کلی (۱۳۶)

اذکر کم اینها النّاس و مقامکم بین یدی ربکم وقد اکد المحققہ وبعث الانبیاء وانزل الكتاب یامر کم ان لا تشرکوا به شيئا وان تحافظوا على طاعته وطاعه رسوله صلی الله علیه وآلہ وان تحیوا ما احیا القرآن وتمیتوا ما امات و تكونوا اعوانا على الهدی ووزرآء على التقوی؛ فَإِنَّ الدُّنْيَا قَدْ دَنَّا فَنَأْوَهَا وَوَالْهَا وَادْنَتْ بِالْوَدَاعِ وَنَىٰ ادْعُوكُمْ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَالْعَمَلِ بِكِتَابِهِ وَمَاتَهُ الْبَاطِلُ وَاحْيَاءُ
السَّنَةِ؛ ای مردم! خدا را به یادتان می‌اندازم و این که الآن در محضر خدا هستید. خداوند متعال حجت‌هایش را اقامه کرده و انبیاء را مبعوث و کتاب را نازل نموده و از شما خواسته تا چیزی را شریک او قرار ندهید و بر اطاعت او و رسولش اهمیت دهید و هر آنچه را که قرآن آن را زنده کرده، زنده کنید و هر آنچه را که میرانده است، بمیرانید. یاور نور و هدایت و طرفدار تقوا باشید. زیرا فنای دنیا نزدیک است و إعلام وداع کرده است و همانا من شما را به سوی خدا و رسول و عمل به کتابش و میراندن باطل و احیای سنت‌های الهی دعوت می‌کنم.

دلیل غیبت (۱۳۷)

«فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبْتُ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلْنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ»؛ از شما فرار کردم به خاطر ترسی که از شما داشتم و در مقابل، پروردگارم به من حکمت داد و مرا از مرسلین قرار داد. (۱۳۸)

فهرست منابع و مأخذ

- (۱) إعلام الورى، أمين الإسلام فضل بن حسن طبرسى، دار الكتب الإسلامية تهران. (۲) إقبال الأعمال، سيدعلى بن موسى بن طاووس، دارالكتب الإسلامية تهران، ۱۳۶۷ ه.ش. (۳) الإحتجاج، ابو منصور احمد بن علي طبرسى، نشر مرتضى مشهد مقدس، ۱۴۰۳ ه.ق. (۴) الإختصاص، شیخ مفید، انتشارات کنگره جهانی شیخ مفید قم، ۱۴۱۳ ه.ق. (۵) البلدالأمين، ابراهیم بن علی عاملی کفعی، چاپ سنگی عقد الدرر فی اخبار الامام المنتظر، جمال الدین یوسف بن یحیی مقدسی شافعی دمشقی. (۶) التهذیب، شیخ طوسی، ۱۰ جلد، دارالكتب الإسلامية تهران، ۱۳۶۵ ه.ش. (۷) الخرائج و الجرائح، قطب الدین راوندی، ۳ جلد، مؤسسه امام مهدی (عج) قم، ۱۴۰۹ ه.ق. (۸) العدد القویة، رضی‌الدین علی بن یوسف حلی، انتشارات کتابخانه آیت اللہ مرعشی قم، ۱۴۰۸ ه.ق. (۹) الغیبة، شیخ طوسی، مؤسسه معارف اسلامی قم، ۱۴۱۱ ه.ق. (۱۰) الغیبة، محمد بن ابراهیم نعمانی، مکتبه الصدقوق، تهران، ۱۳۹۷ ه.ق. (۱۱) الكافی ثقة الاسلام کلینی، ۸ جلدی، دارالكتب الإسلامية تهران، ۱۳۶۵ ه.ش. (۱۲) المصباح، ابراهیم بن علی عاملی کفعی، انتشارات رضی قم، ۱۴۰۵ ه.ق. (۱۳) بحار الأنوار، علامه مجلسی، ۱۱۰ جلدی، مؤسسه الوفاء بیروت - لبنان، ۱۴۰۴ ه.ق. (۱۴) ترجمه کلمة الامام المهدی، مرحوم آیت اللہ سید حسن شیرازی. (۱۵) تفسیر فرات، فرات بن ابراهیم کوفی، مؤسسه چاپ و نشر، ۱۴۱۰ ه.ق. (۱۶) تفسیر قمی، علی بن ابراهیم بن هاشم قمی، ۲ جلد، مؤسسه دارالكتاب قم، ۱۴۰۴ ه.ق. (۱۷) جمال الأسبوع، سید علی بن موسی بن طاووس، انتشارات رضی قم. (۱۸) رجال الشیخ الطوسی، شیخ طوسی، انتشارات اسلامی جامعه مدرسین، ۱۴۱۵ ه.ق. (۱۹) رجال الکشی، محمد بن عمر کشی، انتشارات دانشگاه مشهد، ۱۳۴۸ ه.ش. (۲۰) فرج المهموم، سید علی بن موسی بن طاووس، دارالذخائر قم. (۲۱) کمال

الدین، شیخ صدوق، ۲ جلد در یک مجلد، دار الكتب الإسلامية قم، ۱۳۹۵ ه.ق. (۲۲) مستدرک الوسائل، محدث نوری، ۱۸ جلد، مؤسسہ آل البيت علیہم السلام قم، ۱۴۰۸ ه.ق. (۲۳) منتخب الأنوار المضيئه، علی بن عبدالکریم نیلی نجفی، چاپخانه خیام قم، ۱۴۰۱ ه.ق. (۲۴) من لا يحضره الفقيه، شیخ صدوق، ۴ جلد، انتشارات جامعه مدرسین قم، ۱۴۱۳ ه.ق. (۲۵) مهج الدعوات، سید علی بن موسی بن طاویس، انتشارات دار الذخائر قم، ۱۴۱۱ ه.ق. (۲۶) وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، ۲۹ جلد، مؤسسہ آل البيت علیہم السلام قم، ۱۴۰۹ ه.ق.

پی نوشت ها

۱۴۰۹

(۱) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۸، باب ۳۱ «ما خرج من توقيعاته»؛ الاحتجاج، ص ۴۶۶ ج ۲؛ الاحتجاج الحجة القائم المنتظر المهدى. (۲) زیرا ایشان در حد توان تلاش کردند تا با غاصبان خلافت مبارزه کنند و زمانی که از آن مأیوس شدند، صبر و شکیبایی پیش ساختند. مقصود امام آن است که من نیز مانند مادرم چنین خواهم کرد. (۳) کمال الدين، ج ۲، ص ۴۸۶، باب ۴۵ «ذکر التوقيعات الواردة»؛ بحار الأنوار ج ۵۳، ص ۱۸۵ باب ۳۱ «ما خرج من توقيعاته»؛ منتخب الأنوار المضيئه، ص ۱۲۵، الفصل التاسع فی ذکر توقيعاته. (۴) الاحتجاج ص ۴۷۳ ج ۲ الاحتجاج الحجة القائم المنتظر المهدى ببحار الأنوار ص ۲۶۶ ج ۲۵ باب ۱۰ - نفى الغلو فی النبی و الأئمّة. (۵) علم غیب به معنای علم مطلق الهی قطعاً جزو مختصات الهی است و احدی سعه وجودی تحمل آن را ندارد. اما به معنای نازل تر آن، با اراده و اذن خداوند متعال قابل درک برای اولیای الهی می باشد. (۶) محمد بن علی بن هلال کرخی، او غیر از احمد بن هلال کرخی است که یکی از مدعیان دروغین نیابت بوده است. (۷) مثال که امام زده‌اند. یا از این جهت است که استحکام بالهای مگس از استحکام اعتقادات برخی از شیعیان بیشتر است. یا از این جهت است که سنگینی بالهای مگس از دین داری برخی از شیعیان بیشتر است. (۸) مقصود از نفى علم غیب یا از جهت علم مطلق الهی بودن است. یا از جهت استقلال است؛ یعنی ایشان اگر از غیب هم باخبر بوده‌اند، به اذن خدا بوده است. (۹) مقصود ملائکه، انبیاء و اولیا می باشد که در جای جای نامه از آن‌ها نام بردنده. (۱۰) کمال الدين ج ۲ ص ۵۱۰ توقيع من صاحب الزمان علیه السلام کان خرج ببحار الأنوار ج ۵۳ ص ۱۹۰ باب ۳۱ «ما خرج من توقيعاته علیه السلام» (۱۱) مقصود آن است که سنت خدا از گذشته بر آن بوده است که انسان‌ها خود سرنوشت خود را رقم بزنند و از آنجا که انسان‌ها انتخاب‌های بدی انجام دادند. از نعمت امام محروم گردیدند. والا اگر انسان فاقد اختیار بود یا خدا می خواست خلاف مسیر ساخته شده به دست انسان عملی انجام دهد، غیبت پیش نمی آمد. (۱۲) خداوند اراده کرده است که انسان در عالم حجاب و با وجود محدودهای آن به عالم غیب که شامل ایمان به خدا، ملائکه و انبیاء و ائمه است، ایمان یاورند. الذين یومنون بالغیب و اجازه نداده است که ایشان با اسباب غیر طبیعی پرده‌ها را بردارند و زمینه امتحان را از ایشان سلب کنند. امام علیه السلام می فرماید: اگر خداوند چنین اراده‌ای نداشت، حقیقت امامت را به آن‌ها نشان می دادم. در آن صورت احادی در حقانیت من شک نمی کرد. موید این مطلب توقيعات دیگری است که در آن‌ها به این مطلب اشاره شده است. (۱۳) اعتقاد به امام. (۱۴) در روایات فراوانی داریم که خداوند متعال آنچه را که لازم می دیده است، بیان کرده است. اگر با مسئله‌ای مواجه شدید که خداوند درباره آن به طور خاص حکمی نداده بود، شما نیز آن را مسکوت عنه بگذارید و درباره آن بحث و بررسی نکنید. زیرا اگر دانستن آن به صلاح شما بود، خداوند متعال آن را بیان می کرد. مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيِّ الْمُوسُوِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام آنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْكُمْ فَرَائِضَ فَلَا تُضِيغُوهَا وَحَدَّ لَكُمْ حُدُودًا فَلَا تَعْتَدُوهَا وَنَهَا كُمْ عَنْ أَشْيَاءَ فَلَا تَتَهَكُوهَا وَسَكَتَ لَكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ وَلَمْ يَدْعُهَا نِسْءَيَا نَسْءَيَا فَلَا تَتَكَلَّفُوهَا (وسائل الشیعه ج ۱۵، ص ۲۶۰، باب ۲۴ «وجوب أداء الفرائض»). بی شک خداوند واجباتی را بر شما

واجب کرده است و حدودی را تعیین کرده است؛ پس از آن‌ها نگذرید و شما را از اموری نهی کرده است که آن‌ها را نشکنید. در این میان از بیان برخی چیزها سکوت کرده است و نگفتن آن‌ها به خاطر جهل و فراموشی نبوده است، بلکه مصلحت نبوده است. بنابراین خودتان را درباره آن‌ها به زحمت نیندازید. شاید بهترین نمونه و مثال برای به تکلف انداختن ماجراهی گاو بنی اسرائیل باشد. زیرا زمانی که یکی از آن‌ها دیگری را کشت و قتل رخ داده می‌رفت تا به یک معضل اجتماعی و اختلافات قومی شود. خداوند از حضرت موسی علیه السلام خواست تا از مردم بخواهد که گاوی را بکشند و استخوان آن را به مرده بزنند تا زنده شود و قاتل خود را معرفی کنند. خداوند در این دستور گاو خاصی را تعیین نکرده بود. از این رو آن‌ها به راحتی می‌توانستند هر گاوی را که خواستند قربانی کنند. اما مردم از رنگ و سن و سال و انواع آن سؤالات فراوانی کردند. خداوند نیز برای این که آن‌ها را تنبیه کند. مدام بر شرایط گاو اضافه کرد. گاوی که رنگش طلایی باشد، نه مسن باشد و نه بچه، گاو شخم زن نباشد و ... شرایط به اندازه‌ای سخت شد که در کل بنی اسرائیل تنها یک گاو واجد همه این شرایط بود و آن‌ها مجبور شدند برای خرید آن هزینه هنگفتی پرداخت کنند. بنابراین اگر آن‌ها طبق امر اولیه امام علیه السلام اقدام به قربانی گاو می‌زنند. این همه مکافات و زحمت برای خودشان درست نمی‌شد.^{۱۵)} یعنی هیچ کس از آن خبر ندارد و اگر بخواهد آن را بگوید. دروغ خواهد گفت.^{۱۶)} کمال الدین، ج ۲، ص ۴۴۲، باب ۴۳ «ذکر من شاهد القائم علیه السلام و آه»؛ بحار الانوار ج ۵۲ ص ۴۲ باب ۱۸ «ذکر من رآه صلوات الله عليه».^{۱۷)} زیرا امام زمان و مادر بزرگوارشان تنها وارثان امام حسن عسکری علیه السلام بودند.^{۱۸)} طبعاً ایشان مادر جعفر نیز خواهند بود.^{۱۹)} الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۶۸ «احتجاج الحجۃ القائم المنتظر المهدی»؛ بحار الانوار ج ۵۳ ص ۱۹۳؛ الغیة للطوسي ص ۲۰، ۲۸۷) جعفر کذاب.^{۲۰)} در اغلب آیات و روایات قلب به معنای روح به کار می‌رود، روحی که در بردارنده تمام استعدادهای انسانی است، روحی که منشاء فطرت خاص انسانی است.^{۲۱)} مقصود حضرت سلیمان علیه السلام است.^{۲۲)} پیامبر و حضرت امیر علیهم السلام صیغه اخوت خوانده و برادر صیغه‌ای همدیگر بودند.^{۲۳)} معلوم می‌شود که امام علیه السلام قبل از دیگران و به واسطه علم الهی از این مسئله باخبر شده است.^{۲۴)} جعفر کذاب عمومی امام زمان و برادر امام حسن عسکری علیه السلام بود. از آنجا که او ادعا می‌کرد که امامت بعد از ایشان به برادرش منتقل شده است امام زمان علیه السلام در اینجا به این مسئله اشاره می‌کند.^{۲۵)} مقصود زمان ظهور ایشان است.^{۲۶)} کمال الدین ج ۲ ص ۴۳ ۴۵۴، باب ذکر من شاهد القائم علیه السلام و رآه بحار الانوار ص ۷۸ باب ۱۹ «خبر سعد بن عبد الله و رؤیته».^{۲۷)} در روایاتی از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآلہ خطاب به علی علیه السلام آمده است که بعد از مرگ من، هر کدام از زنانم را که خواستی طلاق بده. سعد بن عبد الله از امام علیه السلام سؤال کرد، مرگ نوعی طلاق است که زن و مرد را از همدیگر جدا می‌کند، به همین جهت نیز زن بعد از مرگ شوهر می‌تواند ازدواج کند. بنابراین طلاق بعد از مرگ پیامبر صلی الله علیه وآلہ چه معنایی خواهد داشت؟ امام در این جملات سرّ مسائله را بیان می‌کند.^{۲۸)} از جمله محکمات دین اسلام که جای هیچ شک و تردیدی در آن نیست، محبت به همسر و فرزند است. شاید کمتر چیزی در اسلام به اندازه مدارا با خانواده و محبت به آن‌ها و خصوصاً همسر، مورد تأکید قرار گرفته است که برخی از این موارد را می‌آوریم؛ وَقَالَ عَلِيٌّ عَلِيٌّ السَّلَامُ عَيْالُ الرَّجُلِ أَسْرَاؤُهُ وَأَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَحَسَنُهُمْ صُنْعًا إِلَى أَسْرَائِهِ (من لا يحضره الفقيه ج ۳، ص ۵۵۵ باب النوادر) خانواده مرد در مانند اسیران او هستند، محبوب ترین مخلوقات بندگان نزد خدا کسی است که به آن‌ها بهتر رسیدگی کند. عَلَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِيهِ عَمَّيْرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلِيٌّ السَّلَامُ مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ حُبُّ النِّسَاءِ (الكافی)، ج ۵، ص ۳۲۰ «كتاب النكاح باب حب النساء». دوست داشتن همسر از جمله اخلاق تمام انبیا است. مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلَى بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ عَلِيٌّ السَّلَامُ قَالَ: مَمَا أَظُنُّ رَجُلاً يَرْدَادُ فِي الْإِيمَانِ خَيْرًا إِلَّا ازْدَادَ حُبًا لِلنِّسَاءِ؛ هر کس که ایمان واقعیش افزایش یابد، به همان اندازه به همسرش علاقمندتر می‌شود. بنابراین علاقه به همسر و فرزند با محبت به خدا قابل جمع است. به شرطی که برای امثال امر

خدا بوده باشد. اما آنچه در روایت مذکور گذشت، از دو حالت خارج نیست: حسنات البار، سیئات المقربین؛ یعنی آنچه که مایه قرب برای خوبان است، برای مقربین معصیت حساب می‌شود. به عبارتی اگرچه محبت خانواده از عبادات خوبان است، اما اگر ولو اندکی آنها را از یاد خدا غافل کند، جزو گناهان مقربین خواهد بود. شاید آن حضرت نتوانسته بودند هماهنگی کاملی که شایسته مقام پیامبران اولی العزم است، را ایجاد کنند. یعنی محبت ایشان نسبت به همسر و فرزندان ایشان را اگرچه به اندازه بسیار کمی از یاد خدا غافل می‌کرد. از این رو خداوند متعال از ایشان می‌خواهد تا این حالت را نیز از بین ببرد. مؤید این مطلب آن است که پیامبران همه نسبت به خانوادشان دلسوز بودند و آنها را بسیار دوست داشتند. ^(۳۰) البته میان آن دو بزرگوار شباختهای دیگری نیز وجود دارد؛ مانند این که سر هر دو توسط سلاطین زمان خودشان بریده شد. خون حضرت یحیی جوشید و انتقام قاتلانش را گرفت و بعد از این که بخت النصر آن زن بدکارهای را که باعث قتل ایشان شده بود، کشت، خون ایشان آرام گرفت. خون امام حسین علیه السلام اگرچه به صورت ظاهری نجوشید. اما جوشش عجیبی در دلها ایجاد کرد و منتهی به قیام‌های مختلفی شد و حکومت اموی را سرنگون ساخت. از جمله منجر به قیام مختار گردید و تمام قاتلان ایشان مانند حرمله و شمر و امثال ایشان، به بدترین شکل ممکن به قتل رسیدند. ^(۳۱) یکی از سلاطین خونخوار بنی اسرائیل است که بر آنها مسلط شد و به شدت به سرکوبشان پرداخت.

^(۳۲) الخرائح والجرائح، ج ۳ ص ۱۱۱۲؛ الغيبة للطوسی ص ۳۶۱، «ذکر أبي جعفر محمد بن عثمان بن سعيد»؛ بحار الأنوار، ج ۵۱ ص ۳۴۸، باب ۱۶ «أحوال السفراء...»؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۰ باب ۴۵ «باب ذکر التوقيعات الواردة». ^(۳۳) فقرات این نامه بیانگر عظمت شأن و جلالت فرزند عثمان بن سعید است؛ زیرا کمتر مشاهده شده است که امام علیه السلام درباره شخصی چنین سخن براند و او را تا این اندازه بستاید. ^(۳۴) الغيبة للطوسی ص ۳۶۲ ذکر أبي جعفر محمد بن عثمان بن سعید بحار الأنوار ج ۵۱ ص ۳۴۹ باب ۱۶ - أحوال السفراء ^(۳۵) وسائل الشيعة، ج ۲۷ ص ۱۴۰ باب ۱۱ «باب وجوب الرجوع...»؛ الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۶۹ «الاحتجاج الحجة القائم المنتظر المهدى»؛ إعلام الورى، ص ۴۵۲ «الفصل الثالث في ذكر بعض التوقيعات». ^(۳۶) بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۳۵۶ «ذکر إقامة أبي جعفر محمد بن عثمان...»؛ الغيبة للطوسی، ص ۳۷۲ «ذکر إقامة أبي جعفر محمد بن عثمان...». ^(۳۷) بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۳۹۵ ذکر إقامة أبي جعفر محمد بن عثمان ... الاحتجاج ج ۲ ص ۴۷۸ احتجاج الحجة القائم المنتظر المهدى؛ الغيبة للطوسی، ص ۳۸. یکی از سؤالات جدی که در اینجا مطرح می‌شود، آن است که اگر مدعاون دیدار امام علیه السلام دروغگو هستند و امام علیه السلام خودشان را به کسی نشان نخواهند داد، در این صورت دیدارهای بسیاری که از علماء و عرفان نقل شده است، چه تکلیفی خواهند داشت؟ آیا آنها همه دروغگو بوده‌اند؟ یا این که مقصود امام علیه السلام چیز دیگری است؟ در پاسخ از این سؤال باید اضافه کنیم که اصل تحقق دیدار با امام زمان علیه السلام امری کاملاً مسلم است و به تواتر ثابت شده است. کسانی ادعای دیدار داشته‌اند که احدی در وثاقت و راستگویی آنها کوچک‌ترین تردیدی ندارد، اشخاصی مانند سید بن طاووس، علامه حلی و هزاران عارف والا مقام که کسی در صدق گفتار ایشان کوچک‌ترین تردیدی به خود راه نمی‌دهد. اساساً دیدار امام زمان علیه السلام با این بزرگان جزو امدادهای غیبی الهی به سایرین است؛ زیرا اگر این دیدارها نبود، ایشان به کلی از یادها می‌رفتند و اعتقاد به مهدویت از هم می‌گست. از این رو امام علیه السلام با ملاقات این اشخاص اعتقادات ایشان را تقویت می‌کنند. بنابراین اصل دیدار قطعی است. از سوی دیگر توقع صادره نیز به اندازه‌ای شهرت دارد که کسی در آن تردید نکرده است. زمانی که هر دو مطلب را در کنار هم فرار دهیم و اندکی در محتوای نامه دقت به خرج دهیم، مقصود واقعی امام روشن خواهد شد؛ زیرا همان طور که امام علیه السلام پیش بینی کرده بودند، بعد از سمری عده‌ای از شیعیان مدعی بایت شدند و افراد زیادی را به ضلالت و گمراهی کشاندند. مقصود امام علیه السلام مشاهده خالی نیست. بلکه مشاهده همراه با ادعای بایت و نیابت است. چنین شخصی دروغگو است. زیرا امام کسی را بعد از سمری به نیابت انتخاب نکردند. این مطلب زمانی روشن‌تر خواهد شد که ما فضای حاکم در شرایط زمانی نامه را در نظر بگیریم؛ زیرا مردم پیوسته پی‌گیر آن بودند که آیا سمری جانشینی برای خود

تعین خواهد کرد؟ او کیست؟ در این فضای بحث فقط مشاهده تنها نبوده، بلکه همه سؤال‌ها و ذهن‌ها متوجه نیابت است. از این رو مقصود امام علیه السلام نیز کسانی است که مدعی نیابت باشند. دیگر مؤید این مسأله آن است. که هیچ یکی از افراد عامی و عالم کسی را که واجد شرایط دیدار با حضرت باشد، و ادعای دیدار داشته باشد، تکذیب نکرده‌اند. در حالی که همه از مضمون نامه خبر داشته‌اند. ^(۳۹) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۵۰ باب ۳۱ «ما خرج من توقيعاته...»؛ الغيبة للطوسی، ص ۳۷۳ «ذکر إقامة أبي جعفر محمد بن عثمان». ^(۴۰) الاحتجاج، ج ۲ ص ۴۷۴؛ «احتجاج الحجۃ القائم المنتظر المهدی»؛ الغيبة للطوسی، ص ۳۹۷ «ذکر المذمومین الذين ادعوا الباییة»؛ بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۳۸۰، باب ۱۷ «ذکر المذمومین الذين ادعوا الباییة». ^(۴۱) مخاطب امام علیه السلام سومین سفیر ایشان؛ یعنی حسین بن روح نوبختی رحمه الله می‌باشد. ^(۴۲) یعنی ما تسليم قضا و قدر الهی هستیم. اگر سنت خدا بر آن است که انسان‌ها با اختیارات خود چنین مصیبت‌هایی را به بار آورند و وسیله امتحان برای خودشان و دیگران باشند، ما نیز می‌پذیریم و به فرمان او عمل می‌کنیم. ^(۴۳) بحار الأنوار ج ۵۳ ص ۱۵۰ باب ۳۱-ما خرج من توقيعاته عليه السلام..... الغيبة للطوسی ص ۳۷۳ ذکر إقامة أبي جعفر محمد بن عثمان ^(۴۴) بحار الأنوار ج ۵۱ ص ۳۶۲ «ذکر إقامة أبي جعفر محمد بن عثمان»؛ الغيبة للطوسی، ص ۴۱۳ ذکر المذمومین الذين ادعوا الباییة. ^(۴۵) الخرائج والجرائح، ج ۱ ص ۴۶۶ «الباب الثالث عشر فی معجزات الإمام»؛ بحار الأنوار ج ۵۱ ص ۳۱۳ باب ۱۵ «ما ظهر من معجزاته»؛ الغيبة للطوسی ص ۳۰۸ ^(۴۶) خطاب به حسن فرزند قاسم بن علاء و کیل امام علیه السلام در آذربایجان. ^(۴۷) حسن جوانی شرابخوار بود که قبل از وفات پدرش موفق به توبه شد و امام زمان علیه السلام در نامه‌ای که برای تسلیت پدرش فرستاده بود، برای او دعا کرد و او را به جای پدرش نصب کرد. ^(۴۸) ظاهر این سخن و فرستادن نامه به حسن آن است که امام او را به جای پدرش نصب کرده بود. به همین خاطر می‌فرماید که پدرت را الگوی عملی تو قرار دادم، تو هم باید مانند او عمل کنی. ^(۴۹) الخرائج والجرائح، ج ۳ ص ۱۱۲؛ الغيبة للطوسی، ص ۶۱ «ذکر أبي جعفر محمد بن عثمان بن سعید»؛ بحار الأنوار، ج ۵۱ ص ۳۴۸ باب ۱۶ «أحوال السفراء؛ الاحتجاج» ج ۲ ص ۴۸۱ «ذکر طرف مما خرج أيضاً عن صاحب الرمان؛ كمال الدين» ج ۲ ص ۵۱۰ باب ۴۵ «باب ذکر التوقيعات الواردة». ^(۵۰) یعنی خداوند متعال با قوانینی که در عالم قرار داده است، همه مسائل را رهبری می‌کند و طبق اراده خودش کارها را پیش می‌برد. ^(۵۱) ابو اسحاق نقل می‌کند که قبل از وداع با امام دیدار کردم و خواستم پنج هزار دیناری که به همراه داشتم خدمت ایشان تقدیم کنم، امام نپذیرفتند و برای این که من ناراحت نشوم این کلمات را بیان کردند. ^(۵۲) محمد بن محمد بن نعمان، معروف به شیخ مفید در سال ۳۳۶ هجری در حوالی بغداد دیده به جهان گشود. شخصیت علمی شیخ مفید از چهره‌های بسیار درخشان شیعه در جهان اسلام می‌باشد. او هم متكلّم است و هم فقیه. ابن ندیم در فن دوم از مقاله پنجم «الفهرست» که درباره متكلّمان شیعه بحث می‌کند، از او به عنوان «ابن المعلم» یاد کرده و او را ستایش می‌نماید. کتاب معروف او در فقه نیز «المقنية» است. ابو یعلی جعفری که داماد مفید بوده است، می‌گوید: «مفید شب‌ها مختصراً می‌خواهد و بقیه شب را به نماز یا مطالعه یا تدریس یا تلاوت قرآن مجید می‌گذرانید». آغاز تحصیلات شیخ مفید از شاگردان ابن ابی عقیل است. و در حومه بغداد دیده به جهان گشود و دانش‌های ابتدایی را در خانواده و زادگاه خویش به پایان برد. او در یک خانواده پر سابقه و اصیل در تشیع و از سلاله نیکان و پاکان به دنیا آمد. سراسر وجود خاندان او مالامال از عشق به اهل بیت رسالت علیهم السلام بود. وی راهی بغداد گردید و در آنجا از محضر اساتید و دانشمندان کسب علم و دانش نمود تا در علم کلام، فقه و اصول سرآمد دانشمندان گردید. شیخ مفید و بزرگان شیخ مفید از دیدگاه دانشمندان شیعه و سنی دارای جایگاهی رفع است که به کلماتی از بزرگان اشاره می‌کنیم: شیخ طوسی، شاگرد ارزنده مکتب او، درباره استاد در «الفهرست» می‌نویسد: «محمد بن محمد بن نعمان، معروف به ابن المعلم، از متكلّمان امامیه است. در عصر خویش ریاست و مرجعیت شیعه به او منتهی گردید. در فقه و کلام بر هر کس دیگر مقدم بود. حافظه خوب و ذهنی دقیق داشت و در پاسخ به سؤالات، حاضر جواب بود او بیش از ۲۰۰ جلد کتاب کوچک و بزرگ دارد.» عماد حبلی، یکی از دانشمندان اهل سنت درباره او می‌گوید: «او بزرگی از بزرگان امامیه و رئیس بخش

فقه و کلام و مباحثه می‌باشد. او با پیروان هر عقیده به مباحثه و مناظره می‌پرداخت. موقعیت شایان توجه‌ی در تشکیلات دولت آن بویه داشت. او صدقه فراوان می‌داد. بسیار اهل خشوع و تهجد و اهل نماز و روزه و خوش لباس بود. او مورد زیارت و ملاقات عضد الدوله قرار می‌گرفت. نزدیک ۷۶ سال عمر کرد و بیش از ۲۰۰ جلد تألیف دارد. تشییع جنازه او شهرت دارد. در تشییع او بیش از ۸۰ هزار نفر از شیعیان شرکت جستند و در گذشت او در ماه رمضان بود. رحمت خدا بر او باد...». اساتید از جمله اساتید اویند: ۱ - ابن قولویه قمی ۲ - شیخ صدوق ۳ - ابن ولید قمی - و ... شاگردان ۱ - سید مرتضی علم الهدی ۲ - سید رضی ۳ - شیخ طوسی ۴ - نجاشی - و ... وفات شیخ مفید در سال ۴۱۳ هجری، در بغداد و پس از ۷۵ سال تلاش و خدمت ارزشمند در گذشت و مورد تجلیل فراوان مردم و قدردانی علماء و فضلاً قرار گرفت. به نقل از برنامه نرم افزاری جامع الاحادیث نور. (۵۳) الاحتجاج، ج ۲ ص ۴۹۵ «ذکر طرف مما خرج أيضاً عن صاحب الزمان»؛ بحار الأنوار، ج ۱۷۴، ص ۵۳، باب ۳۱ «ما خرج من توقيعاته...» (۵۴) این مطلب نشانگر آن است که قرار نبود، غیبت امام علیه السلام تا فراتر از مرز هزار و صد و شصت سال ادامه پیدا کند. بلکه از برخی از فرمایشاتی که در ادامه خواهیم آورد معلوم می‌شود که قرار بر آن بوده است که قیام آن حضرت در دوره غیبت صغیری اتفاق یافتد. بعد از شروع دوره جدیدی از غیبت نیز تقدیر الهی بر آن نبوده است که غیبت آن حضرت الزاماً تا هزار سال به تأخیر افتدي؛ زیرا همان طور که گذشت، امام علیه السلام مژده نزدیک شدن زمان ظهور و دیده شدن نشانه‌های آن را به شیخ مفید می‌دهد. این مطلب نشانگر آن است که ظهور آن حضرت چیزی نیست که تنها با دعا حاصل شود. بلکه مسئله‌ای است که کاملاً در اختیار خود ما است. یعنی اگر ما بخواهیم و آستین همت را بالا-بزنیم و در مسیر سازندگی قرار بگیریم. ظهور آن حضرت در یک چشم به هم زدن محقق می‌شود. اما اگر در زندگی به یاد همه چیز غیر از ظهور باشیم. در این صورت معلوم نیست که دعاها ناچاریمان موثر باشد! باید کار کنیم. برنامه بریزیم. جای تعجب است که ما برای برنامه بیست ساله کشورمان برنامه‌ریزی می‌کنیم. برای مدارس، دانشگاه‌ها و حوزه‌ها برنامه‌ریزی می‌کنیم و می‌دانیم که کارهای بزرگ بدون برنامه پیش نمی‌رود. اما آیا برای ظهور مهدی امت که در واقع ظهور بخت و اقبال خودمان است، برنامه‌ای می‌ریزیم؟! راستی قیام جهانی آن حضرت کمتر از برنامه یک کشور و یا یک نهاد است؟ راستی چرا ما عادت کرده‌ایم که مهم‌ترین کارهای خود را به دست تقدیرات بسپاریم و برای کارهای درجه دو و سه برنامه‌ریزی کنیم؟! چه می‌شد که در برنامه زندگی خودمان تجدید نظر کنیم و آن حضرت را در سرلوحه تمام برنامه‌های خودمان قرار دهیم؟ راستی تا به حال چند بار برنامه زندگیمان را برای آن حضرت ریخته‌ایم؟ چند بار حرکتی را انتخاب کرده‌ایم که اگر دیگران هم آن طور حرکت می‌کردند، امام ظهور می‌کرد و ما را مهمان آغوش امامت می‌نمود. بعد از سال‌های سال‌یتیمی دیدن و بی‌دست نوازش پدر سر بر بالش غم نهادن، دست نوازشش را بر روی سرمان احساس می‌کردیم. راستی چه لحظه‌های خاطره‌انگیزی است. اما با بروز انقلاب اسلامی در ایران اسلامی که با مجاهدت شهدا و حضرت امام رحمة الله رخ داد، عامل مهمی در زمینه‌سازی ظهور ایشان می‌باشد. ما نصف راه را رفته‌ایم؛ انقلاب ما پایگاه خوبی برای تکیه امام زمان خواهد بود. انقلاب ما باعث بیداری عجیبی در میان ملت‌ها شده است. انقلاب ما [نها] انقلابی است که پرچم آن به مهدی تقدیم خواهد شد. انقلاب ما تنها انقلابی است که بهترین‌های امت رسول خدا بر عریکه حکومتش تکیه زده‌اند. والیان صالحی که تاریخ اسلام کمتر شاهد امثال آنها بوده است. ما باید آنها را قادر بدانیم و دقیقاً آن طور که می‌فرمایند عمل کنیم. بارها با خود اندیشه‌دام اگر عده قابل توجهی از ما طبق دستورات رهبری معظم انقلاب عمل می‌کردیم، قطعاً ظهور محقق می‌شد. البته ما خیلی وقت‌ها مدعی تبعیت می‌شویم. اما در رفتارمان کوچک‌ترین تغییری دیده نمی‌شود. بنابراین باید نصفه دیگر راه را ما که وارث انقلاب هستیم پیماییم. تا زمینه‌های ظهور آن حضرت را به طور کامل فراهم نماییم.

۵۵) صف/۸؛ البته آخر آیه و لوکره الکافرون است. ۵۶) البته ممکن است که خود جریان از نسل امویان نباشد. اما از آنجا که روح حرکت و تفکر حاکم بر آن اموی است، امام آن‌ها را به امویان نسبت می‌دهد. ۵۷) تقیه در لغت به معنای برحذر بودن است و در اصطلاح به معنای پنهان کردن عقاید خود از دشمن به کار می‌رود. حضرات معصومین علیهم السلام تقیه را به عنوان سلاحی کارا در مقابل دشمنان تشیع به کار می‌برند تا جان خود و شیعیانشان را در دوره‌های مالامال از خطر و خفغان حفظ نمایند. تقیه از ضروریات مذهب شیعه است و ادلہ فراونی در مشروعیت آن وارد شده است. «رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ» (غافر / ۲۸). مرد مؤمنی از خاندان فرعون که دین خودش را مخفی می‌کرد... این آیه دلالت بر وجود حکم تقیه در امت‌های سابق می‌کند. یا مُعَلَّى! إِنَّ الْقَيْمَةَ مِنْ دِينِي وَدِينِ آبائِي وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا تَقِيهَ لَهُ. یا مُعَلَّى! إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُعَبِّدَ فِي السَّرِّ كَمَا يُحِبُّ أَنْ يُعَبِّدَ فِي الْعَلَانِيَةِ. یا مُعَلَّى! إِنَّ الْمُذِيقَ لِأَمْرِنَا كَالْجَاحِدِ لَهُ. [الكافی، ج ۲، ص ۲۲۳، باب الكتمان]. ای معلی! تقیه از دین من و پدران من است. کسی که تقیه ندارد، در واقع دین ندارد. ای معلی خدا همان طور که عبادت آشکار را دوست دارد، عبادت سری را هم دوست دارد. ای معلی! کسی که تشیع را آشکار کند، مانند کسی است که با آن می‌جنگد. این روایت در عصری صادر شده است که افراد را به جرم تشیع از هستی ساقط می‌کردند؛ برخی را می‌کشتند. برخی را روانه سیاه چال‌ها می‌کردند. برخی دیگر را نیز جریمه می‌کردند. در این شرایط ترویج تشیع باعث افزایش حساسیت حکومت نسبت به آن می‌شد و همین امر بارها و بارها باعث بر زمین ریخته شدن خون‌های پاک و بی‌خانمانی کودکان و زنان فراوانی گردید. ۵۸) همین مطلب، سرّ ظهور است؛ یعنی هر انسانی در هر جایگاهی که هست، کاری کند که او را به ولایت ایشان نزدیک کند و سنتیت و همنگی میان او و اهل بیت علیهم السلام افزایش یابد؛ به گونه‌ای که اهل بیت از نسبت دادن او به خودشان احساس شرم نکنند. ۵۹) الاحتجاج، ج ۲ ص ۴۹۸، ذکر طرف مما خرج أيضاً عن صاحب الزمان؛ بحارالأنوار، ج ۵۳ ص ۱۷۶، باب ۳۱ «ما خرج من توقيعاته.....». ۶۰) ظاهراً مقصود امام آن است که دعاهای تو را در تعجیل فرج شنیدم. زیرا امام علیه السلام در ادامه از نزدیک شدن زمان ظهور خبر می‌دهد. ۶۱) همان طور که گذشت، فرج امام زمان علیه السلام بارها و بارها تا مرز وقوع پیش رفته بود. ۶۲) بحارالأنوار، ج ۵۳، ص ۲۵۵؛ الحکایة الخامسة والعشرون مجالس المؤمنین ص ۲۰۶. ۶۳) یعنی چنین نیست که با مرگ تو، تنها تنت از دیدگان پنهان شده باشد. بلکه علم دین و توحید آسیب فراوانی از این مرگ دیدند. این بیت دلالت بر عظمت علمی و میزان تأثیرگذاری ایشان داشته است. ۶۴) قبول این حکایت از جهاتی مشکل است؛ زیرا کسی حضرت صاحب الامر را ندیده است. بلکه دیده‌اند که این ابیات بر روی قبر ایشان نوشته شده است. از این رو معلوم نیست خود حضرت آن را نوشته است یا این که یکی از آشنایان و شاگردان شیخ این کار را کرده است. کسانی که گمان کرده‌اند این ابیات منسوب به حضرت است، به بیت آخر آن توجه کرده‌اند که مهدی قائم وقتی که صدای درس و بحث تو را می‌شنید، خوشحال می‌شد. در حالی که این بیت هیچ نوع دلالتی بر صدور سخن از امام علیه السلام ندارد؛ زیرا ممکن است که کس دیگری همین مطلب را بیان کرده باشد؛ مانند این که ما بگوییم. امام زمان علیه السلام در مرگ امام خمینی رحمه الله گریست. یا بگوییم: زمانی که امام زمان علیه السلام سخنرانی‌های انقلابی امام رحمه الله را می‌شنید خوشحال می‌شد. ۶۵) ترجمه کتاب کلمه الامام المهدی. ۶۶) اگر چه مخاطب نامه مرحوم آیت الله اصفهانی است، اما این دستور العمل شامل تمام مراجع تقليید می‌شود. ۶۷) الاحتجاج؛ ج ۲، ص ۴۶۹ گ احتجاج الحجۃ القائم المنتظر المهدی بحارالأنوار؛ ج ۵۳، ص ۱۸۰ باب ۳۱- ما خرج من توقيعاته علیه السلام... إعلامالوری ص ۴۵۲ الفصل الثالث فی ذکر بعض التوقيعات. ۶۸) یعنی این طور نیست که انتساب به خاندان عصمت نوعی قربات و فامیلی با خدا ایجاد کند و در نتیجه باعث مصونیت از خطا و یا دوزخ شود. بلکه هر انسانی طبق عملکرد خود رشد می‌کند. از این رو نیز حتی اگر کسی از خاندان ما منحرف شود به عذاب الهی مبتلا خواهد شد. ۶۹) هر یک از «اما»‌هایی که می‌آید، پاسخ از سؤالی است که اسحاق بن یعقوب از امام سؤال کرده است. ۷۰) یعنی همان طور که برادران یوسف به او حسادت ورزیدند و تصمیم به از میان برداشتن او گرفتند، عمومیم جعفر نیز به من حسادت برده و قصد از بین بردن مرا دارد. ۷۱) این سخن بدان معنا

نیست که می‌توان وجوهات شرعیه را نداد. بلکه بدان معناست که وجوهات شرعی منتی برای ما نیست. بلکه ما در حق شما لطف می‌کنیم و اموالتان را پاک می‌کنیم. نقل می‌کنند که قبل از انقلاب یکی از تجار خدمت حضرت امام رحمه الله وجوهات آورده بود و با حالتی متکبرانه آن‌ها را پرداخت کرده بود. حضرت امام پول‌ها را با بی‌اعتنایی به خودش پس داده بود و فرموده بود: شما در حق من لطف نمی‌کنید. بلکه من در حق شما لطف می‌کنم و خیال شما را از جهت وجوهات آسوده می‌کنم و خودم مسؤولیت خرج و مخارج آن را به عهده می‌گیرم.^(۷۲) نکته جالب آن است که امام علیه السلام در این روایت نفرموده‌اند: در مسائلی که برایتان پیش می‌آید، بلکه فرموده‌اند: در حوادثی که برایتان اتفاق می‌افتد به فقها مراجعه کنید. این مسئله نشانگر آن است که فقها از سوی آن حضرت به عنوان ولی اجتماعی نصب شده‌اند. به همین جهت این روایت یکی از ادله تئوری ولايت فقهی و حکومت اسلامی می‌باشد.^(۷۳) این روایت بیانگر آن است که حتی نذر و احسان و سفره‌هایی که به نام ایشان و خاندانشان برپا می‌باشد و ای بسا پول‌های هنگفتی در آن‌ها صرف می‌شود، تنها در صورتی مهر قبولشان به پای این مخارج خواهد خورد که از مال حلال تهیه شده باشد و همراه با حرام نباشد.^(۷۴) غناء در اصطلاح فقهی به صدایی گفته می‌شود که منجر به تحریک شهوت شده و زمینه فحشاء را فراهم می‌آورد. معیار تشخیص غناء، مناسبت با مجالس رقص و پایکوبی می‌باشد.^(۷۵) او یکی از کسانی بود که در مورد امام صادق علیه السلام غلو کرد و مورد لعن و نفرین ایشان قرار گرفت. نام اصلی او محمد بن مقلاس الأسدی و کنیه او ابا اسماعیل و ابا خطاب است. در روایات فراوانی مورد لعن قرار گرفته است که در ادامه یکی از آن‌ها آورده می‌شود. حمدولیه وإبراهیم ابنا نصیر قالا حدثنا الحسین بن موسی عن إبراهیم بن عبد الحمید عن عیسی بن أبي منصور قال سمعت أبا عبد الله علیه السلام وذکر أبا الخطاب فقال: اللَّهُمَّ الْعَنْ أَبَا الْخَطَابِ إِنَّهُ خَوْفَنِي قَائِمًا وَقَاعِدًا وَعَلَى فَرَاشِي اللَّهُمَّ أَذْقِهِ حَرَقَ الْحَدِيدِ. خدایا ابوالخطاب را از رحمت خویش دور کن. زیرا او مرا در همه احوال اعم از ایستاده و نشسته و خوابیده، ترسانیده است. خدایا طعم شمشیر را به او بچشان. رجال الکشی، ص ۲۹۰؛ رجال الطوسي، ص ۲۹۶. ۱۰۱/۱ مائدۀ^(۷۶)؛ مقصود امام آن است که شما نباید درباره مسائلی که اهمیت زیادی ندارند، سؤالات زیادی کنید. زیرا آنچه که مهم است، این است که با اطاعت از ما و فراهم‌سازی زمینه ظهور به وظیفه خودتان عمل کنید. اما اگر قرار باشد، این مسائل را رها کنید و مدام بی‌گیر مسائل کم فایده باشید، مصدق آیه قرآن خواهید بود.^(۷۷) الاحتجاج، ج ۲ ص ۴۸۵، ذکر طرف مما خرج أيضا عن صاحب الزمان؛ بحار الأنوار ج ۵۳ ص ۱۵۹، باب ۳۱ «ما خرج من توقعاته...».^(۷۸) الاحتجاج، ج ۲ ص ۴۸۱ «ذکر طرف مما خرج أيضا عن صاحب الزمان»؛ بحار الأنوار ج ۵۳ ص ۱۵۱ باب ۳۱ «ما خرج من توقعاته...»؛ الغیة للطوسی، ص ۳۷۴ «ذکر إقامۃ أبی جعفر محمد بن عثمان»^(۷۹) دعای امام به حمیری و دوستانش.^(۸۰) الاحتجاج ص ۴۸۷ ج ۲ «ذکر طرف مما خرج أيضا عن صاحب الزمان»؛ بحار الأنوار ج ۵۳ ص ۱۶۲؛ باب ۳۱ «ما خرج من توقعاته...».^(۸۱) زخرف ۷۱/۸۲) البته روشن است که کودک خلق شده اگر چه به صورت انسان باشد، اما انسان نخواهد بود. [همان طور که حور العین و خدمتکاران بهشتی در صورت انسان و مورد پسند انسان هستند. اما انسان نیستند. از نظر عقلی نیز انسان موجودی است که باید از خاک خلق شود و همین سیر متعارف را طی نماید. این تعبیرات نشانگر اوج توجه و محبت امام علیه السلام نسبت به شیعیان حقیقی شان می‌باشد.^(۸۲) وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۵۴۱ باب ۹ «وجوب إيصال حصة الإمام من الخ»؛ بحار الأنوار، ج ۵۳ ص ۱۸۳، باب ۳۱ «ما خرج من توقعاته...».^(۸۳) الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۷۹ «ذکر طرف مما خرج أيضا عن صاحب الزمان»؛ بحار الأنوار ج ۵۳ ص ۲۹۵ «ما خرج من توقعاته...»؛ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۸۲، باب ۳۱ «ما خرج من توقعاته...»؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۵۲۰ «الدعاء في غيبة الغيبة للطوسی ص ۵۳؛ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۸۲، باب ۳۱ «ما خرج من توقعاته...»؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۵۵، باب ۱۱۴ الباب الرابع؛ بحار الأنوار، ج ۵۵، ص ۲۵۵، باب ۱۰ «علم النجوم والعمل به وحال». وقت العشاءین...».^(۸۴) فرج المهموم ص ۱۱۴ الباب الرابع؛ بحار الأنوار، ج ۵۵، ص ۲۵۵، باب ۱۰ «علم النجوم والعمل به وحال». این تعبیرات نشانگر اوج توجه و محبت امام علیه السلام نسبت به شیعیان حقیقی شان می‌باشد.^(۸۵) این مطالب در سرزنش یکی از وکلای امام که در یاری یکی از شیعیان به نام معلقه بن اسحاق کوتاهی کرده بود و امام را به موقع در جریان مشکل او نگذاشته

بود، صادر شده است.^{۸۹}) این دستور العمل متعلق به معلقه بن اسحاق از اصحاب شایسته امام علیه السلام می‌باشد. طبق خبر منجمی ایشان احساس کرده بودند که زمان مرگشان نزدیک شده است. از این رو به یکی از وکلای امام علیه السلام نامه می‌نویسد و از او درخواست می‌کند که از امام دستور العملی برای ایام پایانی زندگی اش بگیرد.^{۹۰}) امام این مطلب را در مورد معلقه بن اسحاق فرموده‌اند.^{۹۱}) کشف الغمة، ج ۲، ص ۵۳۱ «الفصل الثالث في ذكر بعض التوقعات»؛ کمال الدین ح ۲، ص ۴۸۳ باب ۴۵ «ذکر التوقعات الواردة».^{۹۲}) وسائل الشيعة ج ۱۶ ص ۲۴۲ باب ۳۳ «تحریم تسمیة المهدی علیه السلام»؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۸۲ باب ۴۵ «ذکر التوقعات الواردة».^{۹۳}) الکافی ج ۱ ص ۳۳۳ «باب فی النہی عن الاسم...»؛ وسائل الشيعة ج ۳۳ ص ۲۴۰ باب ۱۶ «تحریم تسمیة المهدی علیه السلام».^{۹۴}) البته فاش کردن و یا راهنمایی سربازان همیشه به خاطر دشمنی و جاسوسی نیست. بلکه از سر شوق همه روانه دیدار خواهند شد و نام ایشان را در مجالس خود به جهت تبرک خواهند برد، در نتیجه در اثر محبت و علاقه فراوان آن حضرت را گرفتار خواهند کرد.^{۹۵}) یکی از سؤالاتی که در ذهن هر خواننده‌ای ایجاد می‌شود و از سوی دیگر محل ابتلا است، این است که آیا اکنون نیز آوردن نام ایشان حرمت دارد، یا این که این حرمت مخصوص عصر غیبت صغیری بوده است؟ آیا مقصود از حرمت نام بردن از آن حضرت منحصرًا کلمه «محمد» است یا این که هر اسمی که به نحوی دلالت بر ایشان کند، شامل این روایات می‌شود؟ به عبارتی آیا کلمات مهدی، ابا القاسم، ابا صالح و اموری از این قبیل نیز داخل در این روایات هستند، یا از محدود آن‌ها خارج می‌باشند؟ برای این که جواب این سوال‌ها به وضوح روشن شود، مقدمه‌ای را ذکر می‌کنیم: عصر امام حسن عسکری علیه السلام از سویی مردم از ظلم و جور خاندان عباسی خسته شده بودند و از سوی دیگر یاد و خاطره حکومت عدل علوی همچون رئیایی دلنشیں در اذهان مردمان، یادآور مدینه فاضله‌ای بود که همه به دنبال آن بودند. این دو عامل باعث توجه روز افزون مردم به خاندان عصمت و سلاطه پاک علوی شده بود. با وجود تبلیغات شکننده‌ای که در مورد ایشان صورت می‌گرفت، عملکرد روشن و پرجذبه ایشان باعث گرایش همگان می‌شد. همین عامل نیز باعث شد تا حساسیت حکومت‌های وقت نسبت به ایشان افزایش یابد. توجه به کاهش عمر ائمه بعد از امام رضاعلیه السلام گواه این مطلب می‌باشد. امام محمد تقی تنها بیست و پنج سال امام علی النقی تنها چهل سال امام حسن عسکری بیست و هشت سال با وجود موارد ذکر شده، امام حسن عسکری علیه السلام از یک ویژگی ممتازی برخوردار بود که باعث افزایش مراقبت‌ها نسبت به ایشان شده بود. آری ایشان پدر امامی بودند که پیامبر اسلام در اخبار متواتری بشارت تولدش را داده بود. همان طور که با آشکار شدن عالیم تولد حضرت موسی علیه السلام فرعون مراقبت‌های خود را افزایش داد. عباسیان نیز با نزدیک شدن زمان تولد یگانه منجی عالم، مراقبت‌های خود را به شدت افزایش دادند. مانند این که امام را در داخل پادگانی محصور کردند و در یک محیط بسته ایشان را تحت نظر گرفتند. در حالی که چنین حساسیتی در مورد هیچ یک از ائمه قبل از ایشان نظری نداشت. یا این که به صورت مداوم قابل‌هایی را به خانه حضرت می‌فرستادند تا وضعیت همسر ایشان را از نظر حاملگی بررسی کنند. حساسیت حکومت نسبت به ایشان به حدی بود که برخی از نزدیکان و اصحاب خاص امام برای دیدار ایشان، مجبور به شغل دست‌فروشی می‌شدند و به بهانه روغن فروشی و غیره خود را به خدمت امام می‌رسانندند! زندگی امام زمان در عصر غیبت صغیری امام زمان علیه السلام در دوره غیبت صغیری مأمور بودند تا در میان مردم زندگی کنند و ارتباط نسبتاً ملموسی با ایشان داشته باشند. از این رو مجبور بودند که در اختفای کامل بسر بربرند. از سوی دیگر ایشان دارای نوابی بودند که واسطه میان ایشان و سایر مردمان بودند. از این رو در صورت بی‌احتیاطی ممکن بود که دستگیر شده و به قتل برستند. لذا دوره غیبت صغیری دوره‌ای مالامال از خطر برای ایشان و نواب ایشان بود. از این رو باید در نهایت اختفاء زندگی می‌کردند و از هر کاری که منجر به ایجاد حساسیت در مورد ایشان می‌شد، پرهیز می‌کردند. تحریم نام بردن از ایشان با بیان مقدمه مذکور دلیل حرمت نام بردن از ایشان روشن می‌شود. زیرا در صورتی که اصحاب و شیعیان نام ایشان را ذکر می‌کردند، باعث ایجاد حساسیت می‌شد و توجه عمال حکومت را نسبت به ایشان و نواب ایشان افزایش می‌داد. همان طور که در برخی از موارد حکومت موفق به یافتن محل

اختفای امام زمان شده بود. چنان که در بخش معجزات آمده است، باری که ایشان در سرداد مشغول مناجات بودند، مأموران حکومت موفق به شناسایی ایشان می‌شوند و منطقه را به محاصره خود در می‌آورند. البته امام به طرز معجزه آسایی نجات پیدا می‌کنند. مؤید این مطلب نوع بیان روایاتی است که از خود ایشان نقل شده است. در روایت اول ایشان می‌فرمایند کسی که نام مرا در اجتماعات عمومی مردم ببرد، ملعون است. این بدان معناست که صرف نام بردن از ایشان در محافل خصوصی که خطر ایجاد حساسیت نباشد، حرام نیست. در روایت دوم نیز فرموده‌اند که اگر نام مرا بدانند، (در میان مردمی که اکثراً سنی بوده‌اند) فاش می‌کنند و اگر محل زندگی مرا بدانند، به همدیگر نشان می‌دهند. نکته جالب آن است که در روایتی از امام صادق علیه السلام در کتاب کافی آمده است که نام ایشان را کسی غیر از کافر نمی‌برد! حال سؤال آن است که نام بردن از ایشان چه جرمی است که منجر به کفر شود؟ آیا کسی که نام ایشان را مثلاً در زمان ما از روی محبت و ارادت ببرد، کافر می‌شود؟ یا کسی که در عصر غیبت صغیری با ذکر نام ایشان باعث به خطر افتادن ایشان و نوابشان شود، دچار کفر می‌شود. نکته بعدی آن است که وقتی حضرات معصومین علیهم السلام می‌فرمودند که نباید اسم ایشان را ببرید، کسی تعجب نمی‌کرد. زیرا آن‌ها در همان اوضاع خطرناک زندگی می‌کردند، از این رو این حرمت و تحريم با همه تأکید‌هایی که داشت، برایشان قابل درک بود. با توجه به همه این مسائل به صورت قطع و یقین روشن می‌شود که این حرمت به زمان غیبت صغیری منحصر می‌شود و در زمان ما نه تنها حرمتی ندارد، بلکه مانند نام‌های سایر حضرات معصومین علیهم السلام جزو مستحبات است. پاسخ از سؤال دوم: مقصود از نام چیست؟ آیا کلمه محمد است یا هر اسمی که به نحوی برایشان دلالت کند، حتی اگر لقب و یا کنیه باشد؟ با توجه به مطلب قبلی روشن می‌شود که کلمه محمد خصوصیتی ندارد. بلکه مقصود حضرات از تحريم ذکر نام ایشان، حفظ و مصونیت خود آن حضرت و واسطه‌های ایشان بوده است. از این نظر تفاوتی میان این که محمد گفته شود یا مهدی و یا هر نام دیگری، وجود ندارد. زیرا خطر ایجاد حساسیت و توجه دادن افراد به ایشان در همه این موارد به یک اندازه وجود داشته است. بنابراین در عصر غیبت صغیری چه نام مهدی و چه نام محمد و هر نام دیگری که علم بر آن حضرت بوده باشد، حرام بوده است و در زمان ما هر نامی ولو کلمه شریف محمد جائز و مستحب است. مؤید قطعی این مطلب روایتی است از امام حسن عسکری علیه السلام که در طی آن به یکی از اصحاب می‌فرمایند: بر شما حلال نیست که نام او را ببرید. راوی سؤال می‌کند که پس او را چگونه خطاب کنیم؟ امام نفرمودند کنیه او را بگویید و یا از القابی چون مهدی که مخصوص به ایشان است استفاده کنید. بلکه فرمودند: بگویید: حاجتی که از آل محمد است. دلیل این فرمایش امام آن است که حاجتی که از آل محمد است، لقبی است که بر تمام ائمه صدق می‌کند. بنابراین مردم گمان می‌کنند که منظور ائمه قبلی هستند. از این رو ایجاد حساسیت نمی‌کند و ابداً معلوم نمی‌کند که ایشان مقصود هستند. (۹۶) کشف الغمة، ج ۲، ص ۵۳۱، الفصل الثالث في ذكر بعض التوقعات؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۸۳ – باب ۴۵ ذکر التوقعات الواردة.

۱۳۸۶۹۷

(۹۷) مهج الدعوات، ص ۶۷ قنوت مولانا الحجۃ محمد بن الحسن علیہ السلام؛ بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۲۳۳ باب ۳۳ - فی القنوتات الطویلۃ المرویة. (۹۸) وعدہ زمانی به کار برده می‌شود که چیزی خوبی در انتظار باشد. اما اگر اتفاق بدی در انتظار باشد، به آن وعید گفته می‌شود. (۹۹) الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۹۲ «ذکر طرف مما خرج أيضاً عن صاحب الزمان»؛ بحار الأنوار ج ۵۳، ص ۱۷۱، باب ۳۱ «ما خرج من توقيعاته...». (۱۰۰) قمر/۵.۱۰۰) بحار الأنوار، ج ۹۱، ص ۳۶ باب ۲۸ «الاستشفاع بمحمد وآل محمد». (۱۰۲) المصباح للکفعمی ص ۲۱۹، الفصل السادس والعشرون فی الحجب؛ بحار الأنوار ج ۹۱ ص ۳۷۸ باب ۵۲ «الاحتجابات المرویة»؛ مهج الدعوات ص ۳۰۲ «حجاب مولانا صاحب الزمان علیہ السلام...». (۱۰۳) در اصطلاح روایات، فرایض به احکام قرآنی، و سنت به آنچه پیامبر اسلام و یا حضرات معصومین علیهم السلام فرموده‌اند، اطلاق می‌شود. (۱۰۴) مهج الدعوات ص ۲۹۴؛ بحار الأنوار ج ۹۲، ص ۴۵۰ باب

۱۳۰ «فی ذکر بعض الأدعیة». ۱۰۵) حرز در لغت به معنای قلعه‌ای است که جهت ایجاد فضای امن ساخته می‌شود. از این رو به ادعیه‌ای که جهت ایجاد مصنونیت در برابر مسائلی چون، بلایا، بیماری‌ها، حیوانات درنده، ساحران و اجنه و امثال آن‌ها، صادر شده است، حرز گفته می‌شود. بحارالأنوار، ج ۹۱، ص ۳۶۵، باب ۵۰ «بعض أدعية القائم عليه السلام و احرازه»؛ مهج الدعوات ص ۴۵ «حرز لمولانا القائم عليه السلام...». ۱۰۶) کمال الدين ج ۲، ص ۵۱۲ «الدعاء في غيبة القائم عليه السلام....»؛ بحارالأنوار ج ۵۳ ص ۱۸۷ باب ۳۱ «ما خرج من توقيعاته عليه السلام...». ۱۰۷) روایات زیادی از رسول گرامی اسلام و سایر معصومین علیهم السلام صادر شده است که اگر کسی امام خود را نشناسد و بمیرد، با کفر دوران جاهلیت از دنیا رفته است. أَخْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ الْجَبَارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْفَضَّلِ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغَيْرَةِ قَالَ قُلْتُ لِتَائِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامًا مَاتَ مِيتَةً بِجَاهِلِيَّةِ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ جَاهِلِيَّةُ جَهَلَاءُ أَوْ جَاهِلِيَّةُ لَا يَعْرِفُ إِمَامًا قَالَ جَاهِلِيَّةُ كُفْرٌ وَنَفَاقٌ وَضَلَالٌ. الكافی ج ۱، ص ۳۷۷ باب من مات و ليس له إمام من أئمة». ۱۰۸) من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۲۰ «باب نوادر الحج...». ۱۰۹) بحارالأنوار ج ۹۱، ص ۳۶۵، باب ۵۰، «بعض أدعية القائم عليه السلام و احرازه» العدد القويه ص ۷۴ «نبذة من أحوال الإمام الحجة عليه السلام...». ۱۱۰) بحارالأنوار، ج ۹۸، ص ۳۱۷، باب ۲۴ «كيفية زيارته صلوات الله عليه». ۱۱۱) بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۶۱ باب ۱۸ «ذكر من رآه صلوات الله عليه»؛ مهج الدعوات ص ۲۹۶. ۱۱۲) بحارالأنوار، ج ۲۴، ص ۱۶۶؛ باب ۴۸ «أنهم خلفاء الله»؛ تهذيب الأحكام، ج ۳، ص ۱۱۰ «دعاً أول يوم من شهر رمضان...»؛ إقبال الأعمال، ص ۶۰ «فصل فيما نذكره من دعاء الافتتاح». ۱۱۳) تفسير القمي، ج ۲، ص ۱۲۹؛ مستدرک الوسائل، ج ۶، ص ۷۵، باب ۳۷ «استحباب الصلاة المرغبة». ۱۱۴) يعني ما از لطف تو توفيق عبادت یافتیم. ۱۱۵) مقصود آن است که خداوند متعال انسان را از نعمت عبادت و صحبت و اطاعت خودش بهرمند می‌کند. اما به جای این که انسان از او به خاطر این نعمت شکر کند، خداوند دوباره از انسان تشکر می‌کند و برای عبادتی که نعمت خودش بوده است، دوباره تشکر کرده و پاداش می‌دهد. این مطلب با تفصیل بیشتر در دعای روز عرفه امام حسین علیه السلام آمده است. ۱۱۶) به این معنا که خداوند متعال خود حدودی را برای انسان تعیین می‌کند. اما زمانی که انسان این حدود را می‌شکند، می‌بخشد. ۱۱۷) بحارالأنوار، ص ۲۱۲ ج ۹۹ زیارتة أمیرالمؤمنین علیه السلام جمال الأسبوع ۳۱ زیارتة أمیرالمؤمنین علیه السلام. ۱۱۸) به این معنا که میوه درخت از نبوت ریشه می‌گیرد و کمال و رسیدگی آن میوه از امامت است و بدون امامت نارس خواهد بود. ۱۱۹) إقبال الأعمال، ص ۶۴۶ «فصل فيما نذكره من الدعوات»؛ البلد الأمين، ص ۱۷۹ «شهر رجب...». المصباح للكفععی، ص ۵۲۹ «الفصل الثالث والأربعون»؛ بحارالأنوار، ج ۹۵، ص ۳۹۲، باب ۲۲۳ «أعمال مطلق أيام شهر رجب». ۱۲۰) مقصود آن است که اهل بیت علیهم السلام در اثر عبادت و استعدادهای ذاتی تجسم صفات خدا شده‌اند. از این رو توحید مجسم هستند. یعنی توحید خدا با وجود آن‌ها آشکار شده است. معنای این سخن که میان شما و خدا تفاوتی غیر از این نیست که شما بندگان او و مخلوق او هستید، آن است که شما هیچ چیزتان از خودتان نیست. همه چیزتان از خدادست. اما به جهت عبادت و بندگی، تبلور صفات او شده‌اید. خدا با چشمان شما می‌بیند و با دستانتان کار می‌کند و با پاهایتان قدم بر می‌دارد. همان جمله معروف که عمر درباره علی علیه السلام به آن جوان گناهکار گفته بود: چشم خدا تو را دید و دست خدا تو را زد! ۱۲۱) بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۷۰، باب ۱۸ «ذكر من رآه صلوات الله عليه». ۱۲۲) امام علیه السلام این جمله را خطاب به ابو راجح حمامی فرمودند. ۱۲۳) بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۷۵، باب ۱۸ «ذكر من رآه صلوات الله عليه». ۱۲۴) خطاب به یکی از شیعیان وفادارشان فرمودند. ۱۲۵) حج ۴۰/۴۰. ۱۲۶) الغیة للطوسي، ص ۲۵۳ کمال الدين، ج ۲، ص ۴۴۴، باب ۴۳ «ذكر من شاهد القائم علیه السلام و رآه»؛ بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۱، باب ۱۸ «ذكر من رآه صلوات الله عليه». ۱۲۷) البته به خاطر سنتی شیعیان و مهیا نشدن شرایط این مدت تا بیش از هزار و صد و پنجاه سال، افزایش یافته و ممکن است که باز هم افزایش بیابد. ۱۲۸) طبق تصریح قرآن، سرگردانی قوم بنی اسرائیل چهل سال طول کشیده است. «قالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتَيَّهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ» (مائده ۲۶). ۱۲۹) مستدرک الوسائل، ج ۳ ص ۴۴۷ باب ۵۴ «نوادر»؛ بحار الانوار، ج ۵۳، ج ۲۳۰، «الحكایة

الثامنة). ۱۳۰) خطاب به حسن بن مسلم که زمین مسجد جمکران را غصب کرده بود. ۱۳۱) الاختصاص، ۲۵۵ «حدیث فی زیارة المؤمن لللّه»؛ الغیبۃ للنعمانی ص ۲۷۹، باب ۱۴ «ما جاء فی العلامات». بحار الأنوار ج ۵۲ ص ۲۳۷ باب ۲۵ - علامات ظهوره صلووات اللہ. ۱۳۲) آل عمران/ ۳۳ و ۱۳۳. ۳۴ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۹، باب ۲۸ «ما يکون عند ظهوره علیه السلام». ۱۳۴) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۷۳ باب ۲۷ «سیره و أخلاقه و عدد أصحابه»؛ تفسیر فرات الكوفی ص ۲۷۴. ۴۱. ۱۳۵) حج/ ۲۷۴. ۱۳۶) عقد الدرر، ص ۱۴۵. ۱۳۷) الغیبۃ للنعمانی، ص ۱۷۴؛ بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۸۱ باب ۲۶ «یوم خروجه». ۱۳۸) شعراء/ ۲۱.